PERSPEKTÍVÁK

– SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ KALOCSA SZŐLŐKÖZE VÁROSRÉSZÉBEN –

Készítették: Monory Rebeka Mária, Reinitz Dorottya
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Építészmérnöki kar, 4. évfolyam
Konzulensek: Varga Imre Zoltán, mestertanár
Szendrei Zsolt, doktorandusz hallgató

A dolgozat bemutatását a TÁMOP - 4.2.2.B-10/1--2010-0009 "Új tehetséggondozó programok és kutatások a Műegyetem tudományos műhelyeiben" című program támogatta.

TARTALOM

ELŐSZÓ 4
1. INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ 5
1.1. DEFINÍCIÓ 5
2. KALOCSA – A DAOP – 2007 - 5.1.1. 7
2.1. A PÁLYÁZAT 7
2.1.1. PÁLYÁZATI KIÍRÁS 7
2.1.2. ESÉLYEGYENLŐSÉGI KÖVETELMÉNYEK 8
2.2. A KALOCSAI PROGRAM 9
2.2.1. INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA 9
2.2.2. AKCIÓTERÜLETI TERV: 10
2.3. MEGVALÓSULÁS 16
2.3.1. SPORTPÁLYA 16
2.3.2. KÖZTERÜLETEK 17
2.3.3. VIOLA UTCAI ÓVODA FUNKCIÓ BŐVÍTÉSE 18
2.3.4. SZOCIÁLIS BÉRLAKÁS KOMFORTOSÍTÁS 19
2.3.5. ESZA TÍPUSÚ TEVÉKENYSÉGEK 20
2.4. PÁLYÁZATI NEHÉZSÉGEK 22
3. A FEJLESZTÉSEK UTÓÉLETE 23
3.1. INTEGRÁCIÓ 24
3.1.1. VÁROSI SZINTŰ INTEGRÁCIÓ 24
3.1.2. TERÜLETI INTEGRÁCIÓ 27
3.1.3. SZEGREGÁCIÓBAN ÉLŐK INTEGRÁCIÓJA 28
3.2. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS 30
3.2.1. GYEREK KÖZÖSSÉGEK 30
3.2.2. FELNŐTT KÖZÖSSÉG 31
3.3. ÉLETMINŐSÉG 33
3.4. CÉLCSOPORTOK 35
3.4.1. A VÁROS, MINT CÉLCSOPORT 36
3.4.2. AZ AKCIÓTERÜLETEN ÉLŐK, MINT CÉLCSOPORT 36
3.4.3. A SZEGREGÁTUM, MINT CÉLCSOPORT 37
4. NÉZŐPONTOK 38
4.1. ÖNKORMÁNYZAT 38
4.2. A KALOCSAI CIGÁNY KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT 39
4.3. AZ ESZA TEVÉKENYSÉGEK SORÁN BEKAPCSOLÓDOTT SZERVEZETEK 40
4.4. CSALÁDSEGÍTŐ 41
4.5. A VIOLA UTCAI ÓVÓDA VEZETŐJE 42
4.6. SZŐLŐKKÖZE 42

5. ÖSSZEHASONLÍTÁS MÁS SZOCIÁLIS REHABILITÁCIÓKKAL 46
5.1. IDŐBELI ELOSZLÁS, EGYENLETESSÉG 48
5.2. A PROGRAMOK ÁTFOGÓSÁGA 49
5.2.1. A REHABILITÁCIÓK ÁTFOGÓSÁGA A CÉLCSOPORT TAGJAINAK KORÁTÓL FÜGGŐEN 50
5.3. KIHASZNÁLTSÁG 52
5.4. IGÉNYFELMÉRÉS 54
5.5. SZEMÉLYES KAPCSOLAT 55
5.6. HELYIEK BEVONÁSA 56
5.7. PROJEKTSZERVEZET 57
5.8. UTÓKÖVETÉS 60
6. ÖSSZEGZÉS 61
6.1. A PROGRAM FELVÁLLALÁSA 61
6.2. VÁROSI PROGRAMOK 61
6.3. SZAKMAI PROGRAM 61
6.4. KIHASZNÁLTSÁG 62
6.5. HELYIEK BEVONÁSA 62
6.6. EGYÜTTMŰKÖDÉS 62
6.7. FOLYTATÁS 63
UTÓSZÓ 64
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS 65
FORRÁSOK 66
PÁLYÁZATI DOKUMENTÁCIÓ: 66
INTERNETES FORRÁSOK: 67
ÁBRÁK FORRÁSAI 67
MELLÉKLETEK 69

ELŐSZÓ

„Perspektíva:

1. térbeli tárgyak síkban való, de a térbeliség látszatát keltő ábrázolási módja
2. a jövő képe, kilátás, remény”

/Idegen szavak és kifejezések szótára/

2011. április 10-én adták át a 2009-es kalocsai integrált szociális városrehabilitáció utolsó és egyben legnagyobb elemét, egy Sportcentrumot a város leghátrányosabb helyzetben lévő, cigány negyedének határán. A városvezetés sokat várt a centrumtól és az egész fejlesztéstől egyaránt. A környék és a város lakóinak mindennapjain szerettek volna javítani általa.

Másfél évvel később, építész hallgatókként, az Urbanisztika Tanszék Falukutató táborában mi arra voltunk kíváncsiak, hogyan, mennyire sikerült ezt megvalósítani. Hamar szembesültünk vele, hogy a szociális rehabilitáció az egyik legnehezebb műfaja a városfejlesztésnek. Itt nemcsak épületekről vagy városszövetről van szó, hanem sokkal inkább társadalomról, közösségről, vagyis mindenekelőtt emberekről.

A rehabilitáció róluk, nekik szól, ezért valójában csak ők tudják igazán elmondani, sikeres volt-e. De ha emberekről beszélünk, valójában egyénekről vagy legfeljebb csoportokról beszélünk, akiknek mind megvan a saját, egyéni nézőpontja, látószöge. Ezeket megismerni pedig csak személyesen lehet.

Ezért kutatásunk során leginkább beszélgettünk. Beszélgettünk a kalocsaiakkal, a cigánysoron és a mellettük élőkkel, önkormányzattal, a rehabilitációban résztvevő szervezetekkel és személyekkel.

Az általuk megformált kép igen sokrétű lett. A távolság mind fizikai, mind társadalmi értelemben jelentősen megváltoztatja a rehabilitáció képét. Ha úgy tetszik, perspektivikus torzulásokat mutat.

Közös, egyértelmű álláspont tehát nem létezik, nem is létezhet. Így mi csupán arra teszünk kísérletet, hogy minden nézőpontot – objektívet és szubjektívet egyaránt – bemutatva, olyan átfogóbb képet alkossunk, ami nem megítélni, hanem segíteni akarja a változásokat.

Hogy ez a perspektíva változás ne csak a sportcentrum vagy más rehabilitációs elemek térbeli képének megváltozása legyen, hanem egyben kilátásokat, jövő képet is jelentsen.

1. INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ

1.1. DEFINÍCIÓ

Mielőtt integrált szociális városrehabilitációról beszélünk, fontos definiálni, mit is értünk ez alatt.

A városrehabilitáció általában fizikai megújulást, műszaki megoldást jelent. Az épületek felújításától a közterületek rendbetételéig olyan különböző beavatkozások, melyektől a város visszanyerheti eredeti állapotát, vagy a mai viszonyoknak megfelelőbb helyzetbe kerülhet meglévő értékeinek megtartásával.

Ezzel szemben a szociális rehabilitáció olyan városrehabilitáció, amely egy városrész társadalmára, társadalmi folyamataira is hatással kell, hogy legyen.

Integrált szociális városrehabilitáció esetén ez a kör még inkább kitágul. Ekkor már nemcsak az adott terület társadalmára kíván hatni a fejlesztés, hanem az adott városrész lakóinak egy szélesebb társadalmi csoportba való bevonására tesz kísérletet.

Győri-Dani Lajos, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársa a következőképp fogalmazott ezzel kapcsolatban.

„A szociális rehabilitációban [...] a szociális szó az nem kandeláber, az nem járda, nem parkoló, az nem szigetelés. Tehát ezeknek a programoknak mindig kell, legyen valami közösségépítő vagy szociális tartalma is.”[1]

Sárkány Csilla, építésztervező, a Rév8 Zrt. korábbi munkatársa a Magdolna Negyed Program résztvevőjeként az egyik első nagyobb léptékű hazai szociális városrehabilitációs program kidolgozásában és megvalósításában működött közre, mint felelős tervező. Ő így foglalta össze ugyanezt:

„Szociális rehabilitációnál a műszaki megvalósítás nagyon fontos, de az csak egy eszköz, tehát nem az a cél. Nem az a cél, hogy szép legyen a város, hogy szépek legyenek az épületek, hanem az a cél, hogy azok az emberek, akik ott laknak, jobb helyzetbe kerüljenek. Hogy az a terület, amelyik lepusztult, az ott élő emberek által legyen jobb. Tehát itt az ember, a társadalom van a középpontban, és a rehabilitáció csak egy eszköz ahhoz, hogy a társadalom ott egy kicsit javuljon, fejlődjön. ”[2]

Mindezek szem előtt tartásával a következőkben arra tesz kísérletet jelen dolgozat, hogy megvizsgálja, valóban nevezhető-e integrált szociális rehabilitációnak a Kalocsán történt fejlesztés. Tehát létrejöttek, megvalósultak-e azok a szociális tartalmak és változások, amik megkülönböztetik az itt megvalósultakat egy hagyományos értelemben vett városrehabilitációtól.

---

[1] idézet a 2012.10.02-án Győri-Dani Lajossal 2012.10.02-án készített interjúból

[2] idézet a 2012.09.12-én Sárkány Csillával készített interjúból

SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ AZ EURÓPAI UNIÓS PÁLYÁZATOK KERETÉBEN

A dolgozat tárgya, vagyis a kalocsai integrált szociális városrehabilitáció az Európai Uniós pályázati rendszer keretében valósult meg. Ennek okán a folyamatok átlátásához mindenekelőtt fontos tisztában lenni a rendszer felépítésével, működésével illetve a pályázatok lefolyásával.

2004-es Európai Uniós csatlakozással hazánk számára megnyílt mintegy 1200 milliárd forintnyi, az EU Strukturális Alapjaiból származó fejlesztési forrás. A forráshoz való hozzáférésnek több előfeltétele volt. Ki kellet dolgozni a Közösségi Támogatási Keretet, ami a támogatások elosztásának jogi-pénzügyi keretszerződése, egy Nemzeti Fejlesztési Tervet, továbbá az utóbbihoz kapcsolódóan ágazati és regionális Operatív Programokat.[3]

A Nemzeti Fejlesztési Tervben az ország hosszú távú fejlesztési stratégiája van meghatározva. Ehhez tartoznak az úgynevezett Regionális Operatív Programok, melyek régiókra lebontva fogalmazzák meg az egyes területekre ugyanezt.

Az így hozzáférhetővé vált európai uniós források elosztásáért a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség a felelős. Ennek a feladatai közé tartozik, hogy koordinálja az operatív programok tervezését, nyomon kövesse a megvalósulását. Az NFÜ egyeztet az Európai Unióval, ő készíti elő az előírt dokumentumokat majd a pályázati kiírások véglegesítését, kiválasztja a támogatandó fejlesztéseket és beruházásokat, és működteti a mindezekhez kapcsolódó intézményrendszert.

A pályázati rendszer felzárkózási céljainak eléréséhez hét ágazati részre[4] és hét regionális területre[5] tagolva 14 különböző operatív program jött létre.[6]

A Kalocsai pályázat a 2007-2008-as évben kiírt akciótervek közül a Dél-alföldi Operatív Programban (DAOP) készült. Itt több témában is írtak ki pályázatokat, ezeket öt Prioritásban határozták meg. A Szőlőkköze szociális városrehabilitációja az 5. Térségfejlesztési Prioritás témájához tartozott.

A Térségfejlesztési Prioritások a következők:

- DAOP 1. Prioritás: Regionális gazdaságfejlesztés
- DAOP 2. Prioritás: Turisztikai célú fejlesztések
- DAOP 3. Prioritás: Közlekedési infrastruktúrafejlesztés
- DAOP 4. Prioritás: Humáninfrastruktúra fejlesztések
- DAOP 5. Prioritás: Térségfejlesztési akciók[7]

A pályázatok lefutásukat tekintve a következőképpen írhatóak le. Első lépésben előtanulmányok készülnek, melyek alapján a pályázati kiírás elkészül. A kiírást a pályázati időszakban a kiírónak joga és lehetősége van módosítani. A beadott pályázatok elbírálását követően beszélünk megvalósulási szakaszról. Ennek fontos részei a projekt előrehaladási jelentések, illetve később a fenntartási idő alatti jelentések. Ezek természetesen mind kiértékelésre kerülnek.

Európai Uniós pályázatok esetén a kiértékelések több ütemben készülnek. Ezek célja, hogy átfogó képet adjanak a programok előrehaladásáról és iránymutatást jelöljenek ki a folytatáshoz. A megvalósult fejlesztések fizikai és társadalmi következményeit indikátorokkal mérik. Fontos tisztázni ugyanakkor, hogy ezek az indikátorok elsősorban a fizikai elemek vizsgálatában célra vezetőek. A társadalmi hatások számszerűsíthető kimutatása jóval nehezebb, ezért ezeket az indikátorok csak részben tudják lefedni.

[3] http://www.kodolanyi.hu/lib/Leirasok/EUkisokos.pdf (2012.10.27)

[4] ezek a következőek: Államreform, Elektronikus Közigazgatás, Környezet és Energia, Gazdaságfejlesztés, Közlekedés, Társadalmi Megújulás, Társadalmi Infrastruktúra

[5] ezek a következőek: Dél-alföldi, Dél-dunántúli, Észak-alföldi, Észak–magyarországi, Közép-dunántúli, Közép-magyarországi, Nyugat-dunántúli

[6] a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapja alapján. http://www.nfu.hu/ugynokseg (2012.október 27)

[7] a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapja alapján http://www.nfu.hu/doc/324 (2012. október 27.)

2. KALOCSA – A DAOP – 2007 - 5.1.1.

2.1. A PÁLYÁZAT

A pályázatot 2007-ben a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség – akkor még Nemzeti Fejlesztési Hivatal– írta ki a Regionális Operatív Programok keretében integrált, szociális jellegű városrehabilitáció céljából. A támogatás az Észak-alföldi, Közép-magyarországi és Dél-alföldi régiók számára volt elérhető.

2.1.1. PÁLYÁZATI KIÍRÁS[8]

Maga a kiírás két fő irányban határozta meg a fejlesztéseket. Egyrészt a leromlott városi lakóterületek felzárkóztatása, másrész a leromlással fenyegetett lakótelepek megújítása volt cél.

Olyan területekre fókuszált, ahol a leromlott fizikai környezet nemcsak a gazdasági fejlődés gátját jelentheti, hanem egyúttal szociális problémákkal is párosul. Az itt élő lakosság jellemzően alacsony jövedelmű vagy munkanélküli, elöregedő és gyakran nagy része tartozik valamilyen halmozottan hátrányos helyzetű csoporthoz.

A pályázók a Dél-alföldi régió 15 ezer főnél magasabb állandó lakosságszámmal rendelkező városainak (kivéve a megyei jogú városok) helyi települési önkormányzatai lehettek. Lehetőséget adott továbbá többek között önkormányzati tulajdonú non-profit szervezeteknek, társasházaknak, lakásszövetkezteknek és központi költségvetési szerveknek és intézményeiknek (pl.: rendőrség) a támogatásban részesülő partnerként részt venni.

A támogatható tevékenységek köre igen széles skálán mozgott, de fontos kitétel volt, hogy az adott programokat csak a kijelölt akcióterületen belül lehetett megvalósítani. Magukat a tevékenységeket a kiírás hat, funkció szerinti kategóriába sorolta.

A lakófunkcióhoz kapcsolódóan többlakásos lakóépületek közös tulajdonú részeinek felújítását, önkormányzati tulajdonú szociális bérlakások komfortosítását, illetve meglévő épületekből újabbak kialakítását támogatta. Utóbbiak esetében a működtetést legalább 10 évig tette kötelezővé.

Hasonlóan hangsúlyos elem volt a közterületek rehabilitációja. Olyan programok tartoznak ide, mint közterek, parkok, játszóterek létrehozása vagy megújítása. Az infrastruktúrához kapcsolódóan gyalogos zónák, forgalomcsillapított közlekedési övezetek, sétáló utcák, kerékpár utak, kerékpársávok kialakítása. A közösségfejlesztés eszközeként pedig közösségi célú sport- és szabadidős létesítmények létrehozását tette lehetővé.

Közintézmények rehabilitációjának keretében lehetőséget adott felújításra, bővítésre, akadálymentesítésre. Külön kiemelte az oktatási- nevelési intézményeket, melyek belső felújítását kizárólag új funkció kialakítása érdekében engedélyezte.

Közösségi funkciókat ellátó intézmények felújítását, bővítését támogatta.

Gazdasági funkcióhoz kapcsolódóan kiskereskedelmi egységek és szolgáltatók által használt épületek felújítását, bővítését tette lehetővé.

Szociális jellegű rehabilitációról lévén szó, külön kategóriát képeztek az ESZA-típusú tevékenységek. Ezek olyan, az Európai Szociális Alap beavatkozási körébe tartozó tevékenységek, melyek a pályázatot finanszírozó Operatív Programmal, illetve magával a pályázati kiírás célkitűzéseivel vannak összhangban[9].

Ide tartoznak a közösségfejlesztő vagy a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló programok, továbbá a munkaerő-piaci beilleszkedést segítő képzési, oktatási és foglalkoztatási programok. Különösen fontos eleme volt a felsorolt ESZA tevékenységek megvalósítására munkahelyek kialakítása, valamint az adott területen élő hátrányos helyzetűek bevonása a rehabilitáció

[8] Új Magyarország Fejlesztési Terv által kiírt Pályázati Felhívás a Dél-alföldi Operatív Program keretében - Integrált, szociális jellegű városrehabilitáció - Kódszám: DAOP-2007- 5.1.1 dokumentum alapján

[9] ÚTMUTATÓ Közvetítő Szervezetek Működési Kézikönyvének készítéséhez városrehabilitáció keretében - www.nfu.hu/download/30462/MKK_utmutato_veg.doc (2012.10.29.)

megvalósításába. Mivel e területeken gyakran rossz a közbiztonság, bűnmegelőzési és a közbiztonság erősítését célzó programokat is támogatott.

Fontos hangsúlyozni, hogy e tevékenységek csakis az adott akcióterületen belül voltak megvalósíthatóak. Adott terület jogosultságát két féle szempont szerint kellett igazolni. Egyrészt a jellemző értékek (indikátorok), másrészt a terület nagysága alapján. Utóbbi szociális célú fejlesztések esetén a fejlesztési területen a lakók számát jelenti. Az indikátorok közt pedig olyan kategóriákat különböztetünk meg, mint alacsony iskolázottság, alacsony gazdasági aktivitás, munkanélküliség magas szintje, szegénység és kirekesztettség magas szintje illetve erősen leromlott környezet. A terület akkor felel meg, ha a kategórián belül megfelelő számú indikátort teljesít.

A pénzügyi feltételeket tekintve a támogatás vissza nem térítendő volt. Ez azt jelenti, hogy közcélú tevékenységek esetén: 85%, ESZA típusú tevékenységek és kiegészítő, „soft" elemeknél szintén 85%-ban az Európai Unió finanszírozza a beruházásokat és 15%-ban a pályázó önerőből. Az elnyerhető támogatás összege minimum 100 millió Ft, de maximum 400 millió Ft lehetett.

2.1.2. ESÉLYEGYENLŐSÉGI KÖVETELMÉNYEK[10]

Az Európai Unió fejlesztési támogatásainál nagy hangsúlyt fektet két alapelv – az esélyegyenlőség és fenntarthatóság elvének – érvényesülésére. Ezen pályázat szociális jellegéből adódóan az esélyegyenlőség biztosítását követelte meg különösen. A pályázatok esélyegyenlőségi értékelésre is kerültek.

A pályázóknak esélyegyenlőségi vállalásokat kellett tenni már a beadott pályázatukban. Mindez azt a célt szolgálja, hogy a megvalósuló projektek által valóban mérhető előrelépés történjen az esélyegyenlőség terén. Ehhez kötődően azt is szorgalmazza az Európai Unió, hogy már a megvalósulás előtt, a tervezés során vegyék figyelembe az érintett csoportok igényeit. Ennek érdekében javasolja e csoportok érdekképviseleteinek (pl.: kisebbségi önkormányzatok, civil szervezetek) tervezésbe való bevonását.

A vállalások közt a pályázók maguk választhatnak, de mind a hat esélyegyenlőségi területen meg kell felelniük. Egy területen belül számos esélyegyenlőségi intézkedés található, melyek eltérő súllyal esnek latba. Ezeknek összességében kell megfelelni a területhez tartozó határértéknek.

A hat terület a következő:

- Családbarát munkahelyi körülmények megteremtése, erősítése
- A nemek közötti egyenlőség erősítése
- Az akadálymentesítés előrehaladása
- Fogyatékos személyek életminőségének és munkaerő piaci esélyeinek javítása
- Roma emberek életminőségének és munkaerő piaci esélyeinek javítása
- Más hátrányos helyzetű csoportok munkaerő piaci és társadalmi esélyeinek javítása

Lényeges megjegyezni, hogy a vállalásoknak nem kell szorosan a projekt céljához kapcsolódnia, noha az elbírálás során ezek érnek többet.

[10] Új Magyarország Fejlesztési Terv 2010 márciusában kiadott Esélyegyenlőségi útmutató a Regionális Fejlesztési Programok keretében 2009-10 években kiírt pályázatokhoz dokumentuma alapján

2.2. A KALOCSAI PROGRAM

2.2.1. INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA[11]

A 2007-es városmegújítási akciók keretében Kalocsa városa is élni kívánt a pályázat adta lehetőségekkel. Az önkormányzat két fronton pályázhatott: városrehabilitáció és szociális városrehabilitáció terén. Mindkettő esetén legelőször egy Integrált Városfejlesztési Stratégia elkészítése volt szükséges.

A dokumentum stratégiai fejezetének fontos eleme egy anti-szegregációs terv, melynek része egy anti-szegregációs helyzetelemzés is. Az elemzés a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján készült el. A 2001-es népszámlálási adatokat alapul véve a hivatal szegregátumokat állapított meg Kalocsa területén.

Szegregátumnak minősül az a terület, ahol a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező és 8 osztálynál nem magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők és az aktív korúak aránya 50 %, vagy annál magasabb.[12] Ha ez az érték 40-49% közt van, akkor erősen leromlott területről beszélünk.

Kalocsa esetén a statisztikai torzulások kiszűrése után két területen volt szegregátum kimutatható és további négy terület minősült erősen leromlott területnek. Ezen területeket a dokumentum tovább vizsgálta demográfiai és szociális helyzet, lakókörnyezet, infrastrukturális ellátottság, oktatási helyzet és a közszolgáltatások elérhetőségének valamint a fejlesztések várható hatásainak szempontjából.

Mindezek alapján megállapította, hogy mindkét területen a roma népesség aránya igen magas, ugyanakkor kijelentette, hogy nem lehet kizárólag etnikailag szegregált lakókörnyezetnek tekinteni ezeket. Vagyis bár Kalocsa cigány lakosságának nagy része ezeken a területeken él, mellettük a magyar lakosság is jelen van.

Kimutatta továbbá, hogy a Szőlőkköze esetén az alacsony komfortfokozatú lakások aránya igen magas, 53,3%. A területen található házak zömével egy lakásosak és magántulajdonban vannak. A Malomköze utca vízelvezetésében talált problémákat illetve megemlítette az utca melletti élővizes csatorna illegális hulladéklerakóként való használatát.

A lakosság összetételét tekintve megállapította, hogy a szegregátumokra nem jellemző az elöregedés, magas a gyermekek aránya. Ennek magyarázata lehet a roma családmodell sajátsága, a korai és nagyszámú gyermekvállalás. Ugyancsak magas a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aktív korúak aránya különösen a Szőlőkközében. Jellemző továbbá, hogy a terület lakosságának jelentős hányada él kizárólag valamilyen állami vagy helyi támogatásból.

Az anti-szegregációs helyzetelemzés alapján végül a város egy olyan anti-szegregációs stratégia kidolgozását tűzte ki célul, melyben a rehabilitáció nemcsak a szegregátumokban lakók életszínvonalát javítja, de a terület minőségének emelésével mások számára is vonzóvá teszi azt.

1. - ábra

[11] VÁTI Városépítési Kft.: Kalocsa –Integrált városfejlesztési stratégia- Egyeztetett 2008 Tsz.: 4185/2008 dokumentum alapján

[12] Váti Városépítő Kft.: KALOCSA-SZŐLŐK VÁROSRÉSZ INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ Akcióterületi Terv- 2009. június dokumentum alapján

2.2.2. AKCIÓTERÜLETI TERV:[13]

TERÜLETLEHATÁROLÁS:

A pályázat második lépéseként a terület lehatárolását kellett meghatározni. Ezzel már maga az IVS is foglalkozott és meghatározta az egész városra a különböző akcióterületeket. Ezeket olyan szempontok alapján jelölték ki, mint például, legyen a terület funkciógazdag városközpont, vagy jellemző legyen az önkormányzati ingatlanok nagyobb száma. Szempont volt továbbá a kitörési pontokat tartalmazó területek megtalálása épp úgy, mint a rehabilitálandó lakóterületek, a szegregátumok vagy a szegregációra hajlamos területek feltárása.

Mindezek figyelembevételével az Akcióterületi Terv által lehatárolt terület teljes egészében megegyezik az IVS által kijelölt 5.3.-as városrendezési körzettel a Szőlőközében. Ez a terület tartalmazza a korábban feltárt szegregátumot teljes egészében, de bevon további, jobb helyzetben lévő területeket is.

A terület kijelölését természetesen mind az indikátorok, mind a lakosság száma alátámasztotta. Az akcióterületen élő 1306 főnek több mint fele csak az általános iskola 8 osztályát végezte el. Csaknem ugyanennyien tartoznak valamilyen alacsony presztízsű foglalkoztatási csoporthoz. A munkanélküliek aránya 22,2% és ennek több mint fele, 11,6% tartósan munkanélküli. Az itt élő aktív korúak magasabb, mint 20%-ának az egyetlen jövedelem forrása valamilyen állami vagy helyi támogatás. A területen található lakások valamivel több, mint negyede komfort nélküli, félkomfortos vagy szükséglakás. Ugyanakkor szembetűnő, hogy az önkormányzati tulajdonú lakások aránya (1,1%) messze elmarad a hozzá tartozó indikátor értéktől, a minimum 10%-tól. Természetesen a többi indikátor így is elegendő volt a pályázati követelményeknek való megfeleléshez.

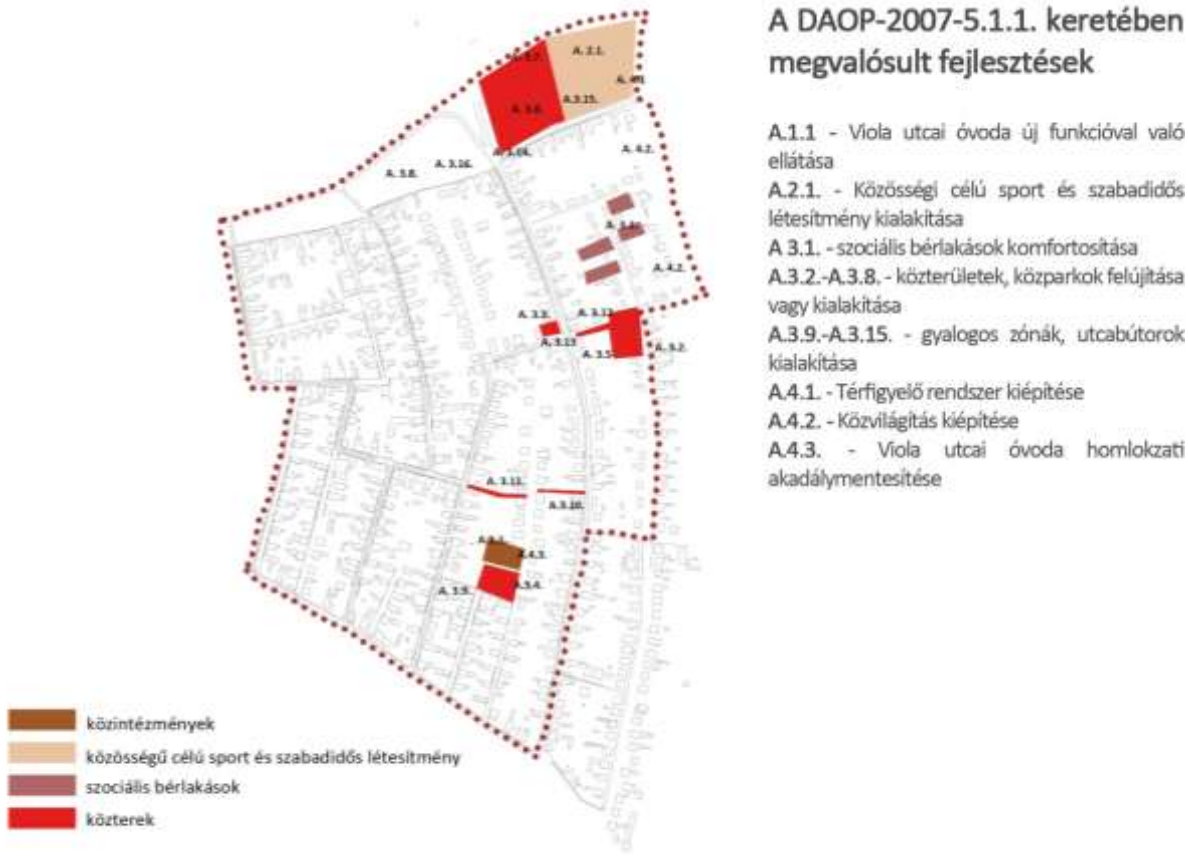

2.- ábra

[13] Váti Városépítő Kft.: KALOCSA-SZŐLŐK VÁROSRÉSZ INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ Akcióterületi Terv - 2009. június dokumentum alapján

PROGRAMALKOTÁS

A pályázat másik, egyben talán legfontosabb eleme maga a program. Természetesen a pályázati kiírás nagyon szigorúan meghatározza a rehabilitáció célját és lehetséges formáit, eszközeit, de minden pályázó a saját területének problémáira reflektálva kell, hogy kialakítsa programját.

Kalocsa esetében ezt az IVS-ben megfogalmazott elv szerint igyekeztek kidolgozni. Vagyis egy olyan anti-szegregációs stratégiát szerettek volna a pályázat által megvalósítani, melyben a rehabilitáció nemcsak az ott lakók életszínvonalát javítja, de a terület minőségének emelésével mások számára is vonzóvá teszi azt.

Ez egyben azt is jelenti, hogy a rehabilitáció célcsoportja egyrészt a területen élő lakosság, ezen belül is kiemelten a hátrányos helyzetű, szegregátumot alkotó cigányság. Ugyanakkor fontos szempont, hogy a fejlesztések területi vonzáskörzetébe a szűkebb és tágabb környék vagy akár az egész város beletartozhasson, ezzel is elősegítve az integrációs folyamatot.

Magán az akcióterületen belül a funkcióelemzés kimutatta, hogy a nagyarányú lakó funkció mellett elenyésző a szabadidős és közösségi funkció. Ennek pótlása nemcsak kézenfekvő megoldás, de integrációs szempontból is releváns. A közösségi funkciók erősítése ugyanis a helyi társadalom kapcsolatrendszerének erősödését is jelentheti, ami nélkülözhetetlen eleme az integrációs folyamatnak.

Mindezek figyelembe vételével az Akcióterületi Terv az alábbi programpontokat tartalmazta:

- Közösségi célú sport és szabadidős létesítmény kialakítása
- Közterek, közparkok, utcabútorok felújítása, kialakítása
- Gyalogos zónák, utcabútorok kialakítása
- A helyi társadalom kapcsolatrendszerének erősítése és foglalkoztatási kezdeményezések érdekében a Viola utcai óvoda új funkcióval való ellátása
- A területen található önkormányzati szociális bérlakások felújítása, korszerűsítése

A közösségi funkciókon túl az önkormányzat él a pályázati kiírás nyújtotta lehetőséggel és a területen lévő saját tulajdonú szociális bérlakásainak felújítását is szerepelteti a programjában. Ez a területen összesen 5 db ingatlant jelent, melynek korszerűsítését már az IVS is időszerűnek ítéli.

Európai Uniós támogatásról lévén szó, a fizikai elemek mellé társadalmi, gazdasági és környezeti megújítást segítő, úgynevezett „soft” programokat kellett állítani. A pályázatban ezek ESZA tevékenységként jelentek meg.

Ezen fejlesztéseken túl az önkormányzat továbbiakat tervezett 2007-13 közt egyéb állami támogatás elnyerése esetén. Ebbe beletartozott a közlekedési felületek, a csapadékvíz elvezető-rendszer rekonstrukciója vagy a zöldfelület rendezés, fejlesztés és az illegális hulladéklerakók felszámolása. Szándék volt továbbá a helyi védelemre javasolt a Szőlőhegyi Szent Péter templom rekonstrukciója és az önkormányzati tulajdonú épületek karbantartása.

PARTNEREK

A program tervezése és végrehajtása során a lakosság konzultációs és véleménynyilvánítási joggal élhetett a városrész mindenkori önkormányzati képviselője révén.

Természetesen a lakók mellett megjelentek a pályázatban úgynevezett partner szervezetek is. Az akcióterv az együttműködést az ESZA típusú tevékenységek esetében látta relevánsnak, mivel e programok megvalósítása nagyban múlik a különböző szervezetek együttműködésén.

Támogatási nyilatkozatot írtak alá az esélyegyenlőségi szervezetek, úgymint a Duna-menti Mozgáskorlátozottak és Egészségkárosultak Egyesülete, a Nagycsaládosok Kalocsai Egyesülete és a kalocsai Cigány Kisebbségi Önkormányzat.

Az ESZA típusú tevékenységekhez kapcsolódóan további támogatási megállapodások születtek többek közt a Bács-Kiskun megyei Rendőrkapitányság Bűnmegelőzési Osztályával, a Kábítószer Egyeztető Fórummal (KEF Kalocsa), a Dél-alföldi Regionális Munkaügyi Központ Kalocsai Kirendeltségével és a Gyermekjóléti Szolgálattal.

KOMMUNIKÁCIÓ

Az önkormányzat az Akcióterületi Tervhez külön kommunikációs tervet dolgozott ki. Ennek célja a többszintű tájékoztatás illetve a programról való egyeztetések megteremtése volt. A tájékoztatás során a fejlesztési célok és tevékenységek ismertetésére került sor eltérő módokon.

Ilyenek voltak a polgármesteri tájékoztatók, lakossági fórumok, hirdetések, partnerségi egyeztetések vagy a célcsoportok[14] részvételével lezajlott workshop. A tájékoztatás felületei a különböző médiumok voltak, mint a helyi tévé és rádió vagy a helyi lapok.

Az első lakossági fórumról a Kalocsa Néplap[15] című újságból értesülhetett a lakosság. Az érdeklődés hiányát jól tükrözi a Petőfi népe című lapban megjelent *Nagy tervek, kis érdeklődés*[16] című cikk. Mindazonáltal az utóbbi újságcikkből, illetve az önkormányzat honlapjára felkerült általános tájékoztató anyagokból informálódhattak az érdeklődők.

A 2008. április 26-án megtartott workshopra az önkormányzat külön meghívott számos civil szervezetet (Dunamenti Mozgáskorlátozottak Egyesülete, Esélyt a teljes életre egyesület, Környezetvédelmi Egyesület, stb.), a horvát és cigány kisebbségi önkormányzatot, kalocsai önkormányzati osztályvezetőket és még számos más szervezetet.

A workshop keretében a jelenlévők kifejtették véleményüket és javaslatokat tettek. Szerették volna, ha a területen szelektív-hulladékgyűjtő pontok létesülnek, valamint a Malomszögi-csatorna területén működő illegális hulladéklerakó felszámolását. A javaslatokról az Akcióterületi Terv úgy nyilatkozott, hogy „Az akcióterületi terv programjához kapcsolódóan kifejtett javaslatok sajnos a jelen pályázat költségkeretébe nem voltak beilleszthetők.”[17]

A második lakossági fórumon szintén kis létszámú érdeklődő jelent meg, de a résztvevők egyetértettek a fejlesztések várható pozitív hatásaiban.

TERVEZETT ÜZEMELTETÉS, MŰKÖDTETÉS

Ezek a projektek a beruházó, jelen esetben az önkormányzat részére semmilyen jövedelemforrást nem jelentenek. Ennek nyilvánvaló oka az, hogy a fejlesztés célközönsége anyagi helyzetét tekintve korlátozott. Vagyis amennyiben az új funkciók használatát anyagi ellentételezéshez kötnék, a célcsoportot szűkítenék oly módon, hogy az a pályázat célkitűzéseivel ellentmondásba kerülne.

Ebből következően az önkormányzat, mint tulajdonos vállalta az egyes programelemek üzemeltetési költségeit. A megfelelő erőforrásokat saját költségvetéséből kívánta biztosítani.

[14] Váti Városépítő Kft.: KALOCSA-SZŐLŐK VÁROSRÉSZ INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ Akcióterületi Terv-2009. június dokumentum mellékleteiből a jelenléti ívek alapján (161-166. o.)

[15] Váti Városépítő Kft.: KALOCSA-SZŐLŐK VÁROSRÉSZ INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ Akcióterületi Terv-2009. június dokumentum mellékletéből (147-148. o.) Kalocsai Néplap IVS Beszámoló (Kalocsai Néplap XX. évfolyam 15. szám)

[16] Váti Városépítő Kft.: KALOCSA-SZŐLŐK VÁROSRÉSZ INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ Akcióterületi Terv-2009. június dokumentum mellékletéből (149-150. o.) Kalocsa és környéke beszámoló

[17] Váti Városépítő Kft.: KALOCSA-SZŐLŐK VÁROSRÉSZ INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ Akcióterületi Terv-2009. június (42. o.)

ÖSSZEFOGLALÓ KÖLTSÉGVETÉS

A különböző programelemek költségeit illetve ezek belső arányait a pályázat szigorúan meghatározta. A pályázat teljes költsége több elemből áll össze, ezekből a rehabilitáció szempontjából a beruházási illetve ESZA tevékenysége költségeit fontos kiemelni.

KATEGÓRIA	MEGNEVEZÉS	TEVÉKENYSÉG	BRUTTÓ KÖLTSÉG	ARÁNY (az elszámolható költségek %-ban)
ÉPÍTÉS, REKONSTRUKCIÓ	Lakófunkció 5db szociális bérlakás komfortosítása	nyílászáró csere, hőszigetelés, belső gépészet, villanyszerelés, egyéb szerkezetek rekonstrukciója	15 000 000 Ft	7,55%
	Közösségi célú sport és szabadidős létesítmény	játszótér kialakítása, parkolók, sportpálya létesítése, közösségi tér kialakítása	91 400 000 Ft	46,02%
	Közintézmények rehabilitációja	Viola utcai óvoda - homlokzati akadálymentesítés, új funkció kialakítása	15 000 000 Ft	7,55%
	Közterületek rehabilitációja	közterek, közparkok, utcabútorok, gyalogátkelők, buszvárók, gyalogos zónák, térfigyelő rendszer, közvilágítás	45 240 000 Ft	22,78%
	ÖSSZESEN		**166 640 000 Ft**	**83,91%**

KATEGÓRIA	MEGNEVEZÉS	TEVÉKENYSÉG	BRUTTÓ KÖLTSÉG	ARÁNY (az elszámolható költségek %-ban)
ESZA TÍPUSÚ TEVÉKENYSÉG	Foglalkoztatási kezdeményezések, bűnmegelőzés, közbiztonság erősítése, a helyi társadalom kapcsolatrendszerének erősítése		5 000 000 Ft	2,11%
	Helyi környezettudatosság elterjesztését segítő tájékoztatási, szemléletformálási akciók		5 600 000 Ft	3,29%
	ÖSSZESEN		**10 600 000 Ft**	**5,40%**

3.- táblázat

A JÁTSZVA ÉS SPORTOLVA MEGELŐZNI[18]

A fejlesztések egyik leghangsúlyosabb eleme, az alulról, a legfiatalabb korosztályok integrációjának koncepciójából kiinduló Sportkomplexum terve volt. A város ennek kapcsán a Magyar Máltai Szeretetszolgálathoz fordult, aminek akkor már többéves tapasztalat volt ebben a témában.

A szolgálat a Sport-Infrastruktúra Kft.-vel közösen készítette el 2008-ban a Játszva, sportolva megelőzni című programjának Kalocsán történő megvalósíthatóságának vizsgálatát. A város ezt a tanulmányt kívánta használni pályázatában.

Maga a Játszva, sportolva megelőzni program eredetileg lakótelepi játszóterek felélesztésére és újragondolására született meg. Célja a fiatalkori szocializálódás elősegítése volt játékos, sportos keretek között. A program később több vidéki városban is megjelent és immár nem kizárólag lakótelepi környezetben mutatott fel eredményeket.

A Málta elképzelései szerint a program keretében az önkormányzat által biztosított ingatlanon olyan közhasználatú játszó-, sport- és közösségi terek létesültek volna, melyek a helyi igényekre, hagyományokra és elérendő célokra épülő szakmai tartalom befogadására alkalmasak.

A tanulmány alapos vizsgálatokat követően – a családösszetétel vizsgálata, a népsűrűségi, korcsoportos, iskolázottsági és szociális adatok összevetése alapján – megállapította, hogy a program megvalósítható a területen és ennek bekerülési költsége abban az évben körülbelül 100 000 000 Ft-ot jelentene.

A tanulmányhoz tartozott egy koncepció terv a komplexum kialakításáról, illetve egy kalkuláció annak építési és üzemeltetési költségeiről. Utóbbi a következő költségekkel kalkulált:

TEVÉKENYSÉG	ÉVES KÖLTSÉG
Éves elhasználódás	3 898 094 Ft
Őrzés és védelem szolgáltatási díja	971 700 Ft
Szakmai szolgáltatások költsége (2 pedagógus bére)	2 900 000 Ft
Szakmai továbbképzése	1 200 000 Ft
Összesen	**8 969 794 Ft**

4. – táblázat és diagram

Ezek fedezésére számos további pályázati lehetőséget vázoltak fel.

A tanulmányban csatolt szerződéstervezet szerint a Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Sport-Infrastruktúra Kft. közreműködött a pályázati felhívásra benyújtandó pályázati dokumentáció elkészítésében, véleményezte a programhoz kapcsolódó dokumentumokat, és elkészítette a játék- és sporttér kiviteli tervdokumentációját.

[18] A Játszva, sportolva megelőzni program Kalocsa Város Önkormányzata területén történő megvalósíthatóságának vizsgálata 2008. évben készítette: A Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Sport-Infrastruktúra Kft.

5. ábra

Kalocsa város pályázata végül sikeresen átjutott mind az első (2008. június), mind a második (2009. szeptember) fordulón. 2009.11.26.-án a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségtől, mint támogatótól 168.804.900 Ft összegű vissza nem térítendő támogatást nyert el szociális városrehabilitációs projektjéhez. Ez az összeg a projekt várható teljes költségének, mintegy 198.594.000 Ft-nak a 85,00%-a volt. A támogatást az NFÜ az Európai Regionális Fejlesztési Alapból és a hazai központi költségvetésből biztosította.[19]

[19] Támogatási szerződés – Azonosító szám: DAOP-5.1.1-2f-2009-0001

2.3. MEGVALÓSULÁS

Az önkormányzat első Projekt Előrehaladási Jelentéséből[20] kiderül, hogy 2010 júniusában megkezdődtek a kivitelezési munkák. Az Akcióterületi Tervnek megfelelően többfunkciós játszó- és sportparkot alakítottak ki, óvodai fejlesztéshez kapcsolódó felújítási munkák valósultak meg, közterületeket rehabilitáltak vagy fejlesztettek illetve 5 db szociális bérlakást újítottak fel.

A különböző programelemek eltérő súlyúak voltak, melyekhez eltérő összegű támogatás tartozott. Mindez azért lényeges, mert a támogatási összeg elosztásának arányait a pályázati kiírás szigorúan szabályozza. Ugyanakkor jól lehet vele érzékeltetni, hogy mely program elemre, mekkora hangsúly került.

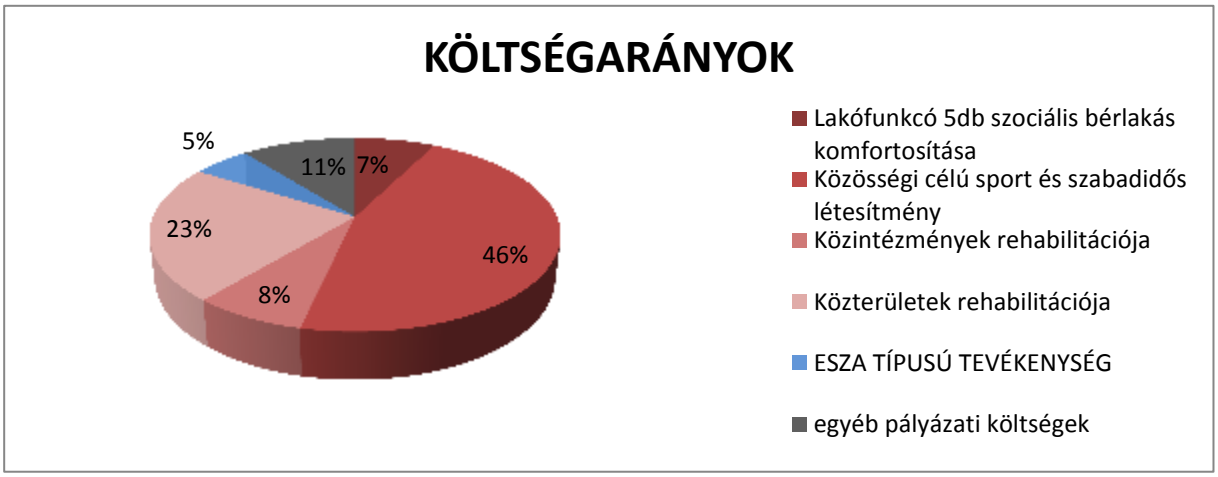

6.- diagram

2.3.1. SPORTPÁLYA

A leghangsúlyosabb és egyben a legnagyobb beruházási költségű programelem a Petőfi Sándor utca keleti végén található sport és szabadidő központ volt. A ráfordított összeg az elnyert támogatás (166 624 912 Ft) mintegy 46,2 %-át, azaz körülbelül 91 400 000 Ft-ot tett ki. 2011 júniusára ebből egy mintegy 17 ezer négyzetméter alapterületű sport és játszó komplexum valósult meg, mely a rehabilitáció ikonikus fejlesztésének is nevezhető, hiszen minden Kalocsai ismeri.

7.- fotó

A program kidolgozása során koncepció volt, hogy a terület integrációját alulról, már a legfiatalabbaknál elkezdjék, hisz ez a korosztály még rendkívül befogadó. A gyerekek lekötése és a játszótér közösségépítő erejének kihasználása, mint rehabilitációs módszer a Máltai Szeretetszolgálat Játszva megelőzni programjához és az ezt előkészítő tanulmányokhoz köthető.

[20] 1. számú Projekt Előrehaladási Jelentés- 2011.02.18- A projekt azonosító száma: DAOP-5.1.1-2f-2009-0001, Fő kedvezményezett neve: Kalocsa Város Önkormányzata

Az akcióterületen belül a sporttelep a régi Vásártér helyére került, ami egykor kihasználatlan terület volt, csak szemétlerakóként szolgált.

A helyszín kiválasztásakor lényeges szempont volt, hogy a sporttelep ne csak a kikapcsolódást és a gyerekek lekötését szolgálja, de vállaljon szerepet a szegregáció feloldásában is. Ennek érdekében a telep négy eltérő presztízsű városrész határára került.

8.- fotó

A legközelebbi, délre eső rész a Szőlőkköze és Malomszögi utca erősen szegregált, romák által lakott területe. Ezzel átellenben egy újépítésű, néhány házból álló, de magasabb presztízsű lakó övezet fekszik. Keletről a vízmű, míg nyugatról a Gödrökköze területe határolja, ami szintén egy erősen szegregált és társadalmi problémákkal küzdő városrész. Utóbbi, habár nagyon közel van, mégsem kapcsolódik olyan intenzíven a sportcentrumhoz, mint a többi, mivel egy forgalmas út vágja el a kettő kapcsolatát.

Maga a Sportcentrum elrendezését és funkcióit tekintve jellegében hasonló a Máltai Szeretetszolgálat megvalósíthatósági tanulmányában szereplő tervekkel. Ezek alapján egy többgenerációs játszótér, egy 800 m^2-es és egy 450 m^2-es jó minőségű sportpálya valamint egy 130 m^2-es játszóház és kiszolgáló épület készült el. Utóbbihoz egy 180m^2-es fedett terasz is tartozik.

A sportpályák és a játszóház tervezése során az önkormányzat Sport Osztályával is történt egyeztetés.

2.3.2. KÖZTERÜLETEK

A közterületek fejlesztése a maga 22,78%-val kisebb arányban, de szintén hangsúlyos elem volt, hiszen a közösségi kapcsolatok kialakulásának, fejlődésének fontos színterei ezek a területek. Ugyanakkor ezek mennyiségét nagyban befolyásolta a pályázat belső arányainak kötöttsége. Kalocsa csak a közterületi beavatkozások mennyiségének növelésével tudott a kiírásnak maradéktalanul megfelelni.

Kétféle köztér megújítási programra volt példa a beruházás során; egyrészt közparkok kerültek kialakítására, másrészt sétányok jöttek létre a terület több pontján.

Sétányok az alábbi helyszíneken létesültek: a Muskátli köz Virág utcát a Szőlőkköze úttal összekötő részén illetve a Tulipán utcát a Virág utcával összekötő részén, valamint a Rózsa közben. Ezeket az utcákat összekötő, méretéből adódóan csak gyalogosan vagy kerékpárral járható utcácskákat térkővel burkolták le és közvilágítással látták el.

9.- fotó

Közparkok kialakítása illetve felújítása a „Barakk” helyén (Malomszögi u. 21.), a Rózsa közben (Rózsa köz 5.), Viola utcai játszótéren és a sporttelep előtt a Petőfi Sándor utca mellett történt. Így a Barakk helyén egy 878 m^2, a Rózsa közben pedig 440 m^2 nagyságú közpark létesült. A Viola utcai óvoda előtt 1385 m^2 területű, felnőtteknek szánt játszóteret alakítottak ki. A tevékenységi kör legnagyobb eleme a Petőfi Sándor utca végében található közpark létrehozása volt a maga 11 400 m^2-ével.

Ezen kívül közösségi terek megújításához tartozott a Petőfi Sándor utca végén a Sportcentrum mellett parkolók kialakítása, Szőlőkköze úton 2 db buszváró létesítése, valamint Petőfi Sándor utca rendbetétele is (zöldfelület felújítása, fák pótlása).

A közterek megóvása és a közbiztonság javítása érdekében térfigyelő rendszer épült ki a Petőfi Sándor utca és a Kertekalja sor találkozásánál illetve a Kertekalja sor közvilágítása is megoldásra került a Petőfi Sándor utca és a Rózsa köz közötti szakaszon.

A közterületek rehabilitációja összesen 45 240 000 Ft-ba került.

2.3.3. VIOLA UTCAI ÓVODA FUNKCIÓ BŐVÍTÉSE

Szintén a közösségfejlesztési program része volt, de az előzőekhez képest kisebb beavatkozás – a pályázati támogatás mindössze 7,55%-a, 15 000 000 Ft költségű – az óvoda tornatermének szigetelése és multifunkciós teremmé alakítása. Hozzá kell azonban tenni, hogy a területen ilyen jellegű tevékenységre csak itt volt mód, mivel az óvoda az egyetlen közintézmény a területen.

A cél egy olyan hely kialakítása volt, ami feltöltve a megfelelő szakmai programokkal, elősegítheti a hátrányos helyzetűek felzárkóztatását, a társadalmi kohéziók erősítését, a helyiek integrációját, csökkentheti a bűnözést a területen valamint lehetőséget nyújthat foglalkoztatási, képzési programok szervezésére.

Az átalakítás a korábban tornateremként működő félnyeregtetős fészerépület hőszigeteléséből, a belmagasság 1 m-rel történő megemeléséből valamint homlokzati akadálymentesítésből és akadálymentes vizesblokk kialakításából állt.

10.- fotó

2.3.4. SZOCIÁLIS BÉRLAKÁS KOMFORTOSÍTÁS

A közösségi funkciók bővítésén és rehabilitációján túl lehetőség nyílt az önkormányzati tulajdonú bérlakások fejlesztésére is. A program keretében a területen összesen 5 db ilyen bérlakás komfortosítása történt meg.

Lakhatási problémákkal a pályázatnak csak ez a szegmense foglalkozott. A kalocsai pályázatnak ez csupán 7,55%-t tette ki, mivel a területen csak ez az 5 db önkormányzati bérlakás található.

Ezek a Malomszög utca 2., Malomszög utca 6/a, 6/b, Malomszög utca 7., Malomszög utca 11. címen található épületek. Jellemzően kétszobásak és komfort nélküliek vagy félkomfortosak voltak.

A komfortosítás a következő tevékenységekből állt; hőszigetelés, nyílászáró csere, belső gépészet korszerűsítése, villanyszerelés és egyéb szerkezetek rekonstrukciója.[21]

11.- fotó

[21] Szociális városrehab. Költségmegoszlása II.forduló - táblázat utolsó módosítás 2010.11.03.

2.3.5. ESZA TÍPUSÚ TEVÉKENYSÉGEK

A rehabilitáció fizikai fejlesztéseihez úgynevezett „soft” elemeknek is kapcsolódnia kellett. Vagyis olyan programokat kellett megvalósítani a fejlesztés keretében létrejött helyszíneken, melyek a szociális városrehabilitációs pályázat eredeti célkitűzéshez szorosan kapcsolódtak.

A különböző programok úgynevezett ESZA tevékenységként valósultak meg. ESZA tevékenységről akkor beszélhetünk, ha az olyan, „az Európai Szociális Alap beavatkozási körébe tartozó tevékenység, amely a pályázatot finanszírozó Operatív Program, prioritás, konstrukció, kiírás, illetve ehhez kapcsolódóan a támogató alap célkitűzéseivel összhangban van, ahhoz illeszkedik, abból levezethető.”[22]

Ezen tevékenységek teljes bekerülési költsége 10 600 000 Ft volt, ami a rehabilitáció teljes költségének körülbelül 5,4%-a.

A rendezvények helyszínéül a pályázat során megépült Sportcentrum, illetve a pályázati finanszírozásból többfunkciós teremmé alakított Viola utcai óvoda terme szolgált. A rendezvények körülbelül egyharmadát valósították meg a Sportcentrumban, a többi a Viola utcában került megrendezésre.

Az egyes programok tervezésébe és kivitelezésébe több helyi szervezetet is bevontak. Ilyen volt a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat, a Szociális Alapellátó és Szakellátó Központ Gyermekjóléti Szolgálata, a Bács-Kiskun megyei Rendőrkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya, a Dél-alföldi Regionális Munkaügyi Központ Kalocsai Kirendeltsége valamint a Kábítószer Egyeztető Fórum.[23]

12.- fotó

A programok elsődleges célja az integráció volt. Ennek érdekében az Akcióterületi Terv négy csoportba sorolta a tevékenységeket, melyeket minden esetben indikátorokkal kellett alátámasztani.

FOGLALKOZTATÁSI KEZDEMÉNYEZÉSEK:

A fő cél a területen élő hátrányos helyzetű aktív korúak munkába való visszavezetése volt. A Munkaügyi Központ előadás-sorozatot szervezett, melynek keretében az érdeklődők megszerezhették a munkakereséshez szükséges ismereteket, úgymint mik a munkaerő piaci trendek, az információszerzés útjai vagy a szakmai képzések nyújtotta lehetőségek.

Szintén ehhez kapcsolódott a Szociális Alapellátó és Szakellátó Központ Gyermekjóléti Szolgálatával közös kezdeményezés. Ez kifejezetten a fiatalokat célozta, azzal a szándékkal, hogy megismertessék őket a munkával járó biztos egzisztencia megteremtésének fontosságával.

BŰNMEGELŐZÉS, KÖZBIZTONSÁG

Három alprogram tartozott ide. A Drogmentes övezet keretében az érdeklődők megismerkedhettek a kábítószerekkel és fogyasztásuk hatásaival valamint a leszokás lehetőségeivel. A Fiatalkori bűnözés programsorozat keretében a börtönélet került bemutatásra, bűnmegelőzési előadások hangzottak el és kézműves foglalkozásokat tartottak. A Vagyonvédelmi Nap során előadás és gyakorlati bemutató várta az érdeklődőket.

[22] ÚTMUTATÓ Közvetítő Szervezetek Működési Kézikönyvének készítéséhez városrehabilitáció keretében 3. o.- www.nfu.hu/download/30462/MKK_utmutato_veg.doc (2012.10.29.) 3. o.

[23] Váti Városépítő Kft.: KALOCSA-SZŐLŐK VÁROSRÉSZ INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ Akcióterületi Terv- 2009. június melléklet 210. o. Feljegyzés – A Kalocsa Szőlők városrész integrált szociális város-rehabilitációs pályázathoz

HELYI TÁRSADALMI KAPCSOLATOK ERŐSÍTÉSE

A programok keretében a helyi lakosság megszólítása és közösségé formálása volt cél. Ennek megfelelően az ide tartozó események fajtája és célközönsége is igen széles skálán mozgott. Szabadidős foglalkozások, előadások várták az érdeklődőket.

A gyerekeknek kézműves foglalkozásokat, ügyességi vetélkedőket, képzőművészeti délutánt tartottak. A fiatalabb korosztály pályaorientációs előadásokon vehetett részt.

A felnőtteket célozták az életmóddal kapcsolatos előadások, mint például a Mit fogyasszunk nyáron / ősszel / télen? előadás-sorozat. Az egészséges életmód népszerűsítésén túl a közösségteremtés volt célja több sport programnak, mint például a 60 órás foci kupának. Hasonló célú kezdeményezés volt a Viola utcai óvodában megrendezett Zenés Est is. A helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat pedig tábort szervezett a megújult óvodában.

HELYI KÖRNYEZETTUDATOSSÁG ELTERJESZTÉSE

Környezet és állatvédelmi napot tartottak a sportpályán, melynek keretében előadásokon vehettek részt, kiállítást tekinthettek meg illetve sövényt ültethettek a látogatók.

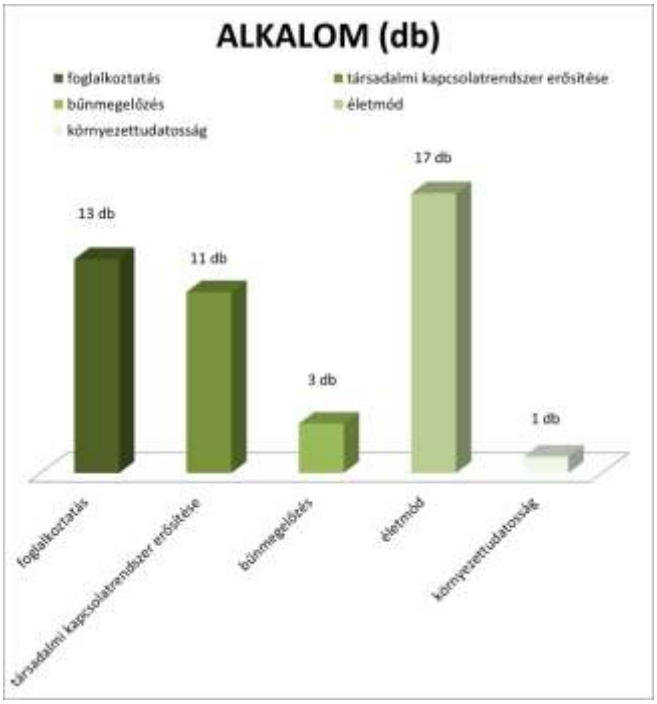

14. - diagram

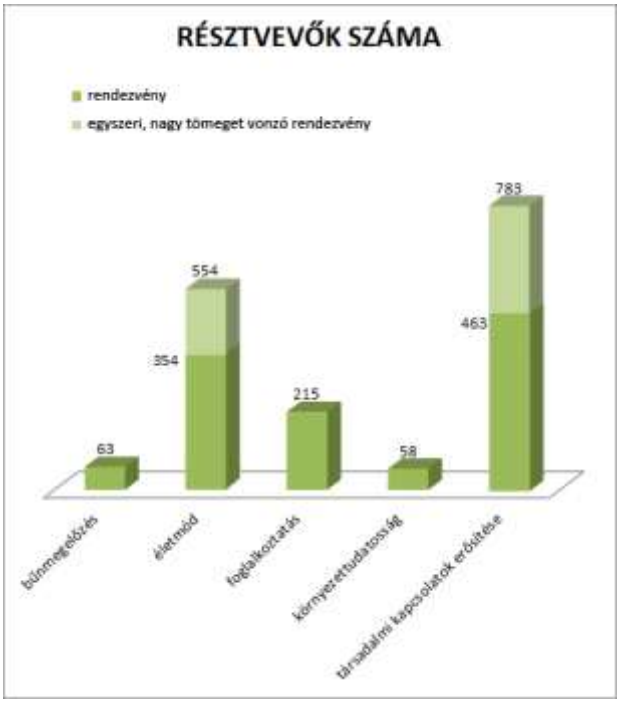

13.- diagram

2.4. PÁLYÁZATI NEHÉZSÉGEK

A pályázat lefolyása nem volt zökkenőmentes az önkormányzat tájékoztatása szerint.[24] Ennek okát abban látták, hogy integrált szociális városrehabilitációra első alkalommal írt ki pályázatot a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség a Regionális Operatív Programok keretében. A kiírás mindkét fél számára újdonság volt, ezért a pályázat lezajlása nem volt olyan gördülékeny, mint általában más pályázatoknál.

A kiírása a pályázati szakaszban, tehát még a benyújtást megelőzően többször is módosult. Ebben látja az önkormányzat annak okát, hogy több általuk fontosnak tartott elem – melyet a korábbi kiírások még tartalmaztak –, a módosítások után végül nem tudott megvalósulni. Ilyenek voltak az útburkolatok és járdák felújítása illetve a közművek fejlesztése. [25]

Mindez nemcsak a fenti fejlesztések elmaradását jelentette, de a program egészére is hatással volt. A pályázat szigorú szabályozása mellett, melyek az egyes programelemek arányait kötik ki, nem volt megengedhető egy ilyen lényeges programelem kiesése. A belső arányok megtartása érdekében módosították pályázati anyagukat, és a keretösszeget a szabályoknak megfelelően átcsoportosították.

Így került sor a „közök" – a nagyobb utcákat összekötő gyalogutak, Muskátli köz, Csatorna köz, Rózsa köz – gyalogos zónává, sétánnyá alakítására. Ezek a területek térkő burkolatot és közvilágítást kaptak. Mindez természetesen disszonáns helyzeteket teremtett, hisz a rossz minőségű utak mellett oda nem illőnek hat a díszburkolattal ellátott sikátor.

Hasonló körülmények közt valósult meg több park illetve egy felnőtt játszótér, melyeket az eredeti elképzelések nem tartalmaztak. Létrejöttük ennélfogva kevésbé volt megalapozott.

Gyalogátkelők és buszvárók létesültek ugyanezen oknál fogva.

A módosításokat mégis indokoltnak találta az önkormányzat, hisz nélkülük az egész pályázat érvénytelenné vált volna, és az egyébként szükséges fejlesztések sem valósulhattak volna meg.

Ugyancsak ellentmondásos elemnek találták az önkormányzati tulajdonú szociális bérlakások komfortosítását. A szigorú akcióterületi lehatárolás miatt nem ott tudták megvalósítani a fejlesztést, ahol a bérlakások nagy része található Kalocsán, hanem ott, ahol a megfelelő szegregációs mutatók igazolhatóak voltak. Ezen a területen ugyanakkor csupán 5 db ilyen lakás található, melynek lakói sok esetben jelentős elmaradásban vannak a bérleti díjakkal és közüzemi számlákkal. Ez olyan helyzetekhez vezetett például, hogy a frissen felújított fürdőszobába már eleve be sem kötötték a vizet a számlatartozások miatt.

A Viola utcai óvoda termének multi funkciós helyiséggé alakítása hasonlóképp az akcióterületi lehatárolásnak volt köszönhető, mivel ez volt az egyetlen fejleszthető közintézmény a területen. Ugyanakkor fontos leszögezni, hogy mindez nem jelenti azt, hogy a fejlesztésre nem volt szükség, hiszen előtte a tornaterem szigetelése teljes egészében hiányzott. A funkcióváltás lehetővé tette a műszaki megújítást, függetlenül attól, hogy a helyiség ebben a formájában mennyire kihasznált.

15.- fotó

[24] 2012.08.29-én Pintér Ferenccel, a pályázat projektmenedzserével, a Kalocsai Önkormányzat Műszaki Osztályának vezetőjével készített interjú alapján

[25] A pályázati kiírás a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapja szerint az első 2007. október 20-aihoz képest módosult 2008. január 22-én, majd a második fordulós kiírás során 2009. április 27-én

3. A FEJLESZTÉSEK UTÓÉLETE

„A megnyitás után derül ki minden világosan.”
Győri-Dani Lajos

A pályázat és a program lezárulása óta (2011. április) másfél év telt el. Ez egy fejlesztés, különösen egy szociális rehabilitáció esetén meglehetősen rövid időnek számít. Egy ilyen rehabilitáció hatásai érdemben csak évekkel vagy akár évtizedekkel később érzékelhetőek. Mindezt tovább nehezíti, hogy vannak olyan külső hatások, mint egy gazdasági válság, amik még inkább késleltethetik a változásokat.

Városrehabilitációs szempontból a helyzet valamivel egyszerűbb, hisz a fizikai elemek optimális esetben a tervezetteknek megfelelően és viszonylag rövid időn belül megvalósulnak. A fejlődés, e fizikai elemei számszerűsítve mérhetőek.

A szociális hatások ezzel szemben nem csak a fizikai elemektől függnek, éppen ezért a hatás nehezebben és nem azonnal érezhető. Mérhetőség szempontjából is komplikáltabb, hisz bár léteznek rá módszerek, mint az indikátorokkal történő mérés, ezek nem tudnak teljes képet adni a változásokról. Ezt még tovább nehezíti, hogy a fejlődés sokszor magukban a célcsoportokban sem tudatosul, mivel az általánosan rossz helyzetükhöz képest a változás elenyészőnek tűnhet a számukra.

Társadalmi szempontból az integráció megléte vagy hiánya az, ami ténylegesen kimutatható, érzékelhető elvileg akár azonnal. A tapasztalat mégis az, hogy ez a folyamat indul el a legnehezebben, hisz nem csupán a fejlesztés fizikai és „soft” elemeitől függ, de egyfajta szemléletváltást is igényel a résztvevőktől.

Amit mindezek ellenére lehet és érdemes vizsgálni, az a fenti folyamatok elindulta vagy épp annak hiánya. Vagyis megkezdődtek-e ezek a változások? A megvalósult fejlesztési elemek azt a célt szolgálják-e, amiért létrehozták őket?

Kalocsa esetében a kitűzött célok és a megvalósításukra szolgáló eszközök kapcsán mind az Integrált Városfejlesztési Stratégia, mind pedig a pályázat Akcióterületi Terve világosan fogalmaz. Vagyis az utóélet vizsgálata során a kérdés az, hogy az ezekben megjelölt fejlesztési eszközök ténylegesen hogyan és mennyiben járulnak hozzá a megfogalmazott célok eléréséhez.

A fentiek fényében a következő szempontok szerint vizsgálható a rehabilitáció: integráció, közösség fejlesztés, az életminőség javulása és a célcsoportok elérése.

3.1. INTEGRÁCIÓ

„Mivel itt emberekkel kell foglalkozni, nagyon sok fajta olyan programot vagy technikát, olyan eszközöket kell alkalmazni, […] amivel az embereket be lehet vonni, tehát amivel az emberekkel el lehet hitetni, hogy igenis van értelme itt valamit tenni, és hogy nekik is tenni kell[…]”
Sárkány Csilla

Az integráció a fejlesztések egyik alap célkitűzés volt. Kalocsa ezzel kapcsolatban már IVS-ében megfogalmazta elveit. A leszakadt vagy leszakadóban lévő városrészeket azzal kívánta a város vérkeringésében visszakapcsolni, hogy a fejlesztések kapcsán az adott területet ismét vonzóvá teszi a városlakók számára.

A Szőlőkköze esetén ez a fajta elszigeteltség különösen jellemző. Ennek egyik oka természetesen az itt található zömével a cigányság által lakott szegregátum. Hogy mindez mennyire jelenti a terület identitásképző elemét, jól szemlélteti a fiatal korosztályok megkérdezése során született mentális térkép.

16.- ábra – A fiatalok által félelmetesnek talált területek – Laczkó Zsuzsanna és Vinkó Anna Kalocsa Mentális térképe a fiatalok szemével című dolgozata alapján

3.1.1. VÁROSI SZINTŰ INTEGRÁCIÓ

FUNKCIÓBŐVÍTÉS

A helyzet megoldására az önkormányzat olyan új funkciókat telepített a városrészbe, amik az egész városnak szólnak. Ez elsősorban a Petőfi Sándor utca keleti végében létesített Sportcentrumot, másodsorban pedig a Viola utcai óvoda multifunkciós termét jelenti.

Az óvoda funkcióbővítése tekinthető integrációs szempontból kevésbé számottevőnek. Az ilyen formán átalakított torna helyiség külön megközelíthetővé vált, műszakilag megújult – megemelték a belmagasságát, hőszigetelték –, de a valódi változást az itt megtartott események jelenthették. Ezek az események kivétel nélkül az ESZA tevékenységek keretében valósultak meg, és főként a leszakadt területeken élők társadalomba való beilleszkedését célozták meg. A város egészére nézve hatásuk másodlagosnak tekinthető.

Ezzel szemben a Sportcentrum az elképzelések szerint a város egésze számára épült. Többgenerációs játszótér és sportpályák várják a környékről, az egész városból, sőt a kistérségből ide látogatókat. Alkalmas továbbá nagyobb rendezvények megtartására is, mind méretét, mind infrastrukturális ellátottságát tekintve. Azaz a terület mellett 28 férőhelyes parkoló található és az épületben jól felszerelt mosdók szolgálhatják ki a rendezvények közönségét.

PROGRAMOK, RENDEZVÉNYEK

Ilyen méretű rendezvény azonban három került megrendezésre ez idáig; a megnyitó ünnepély, egy 60 órás foci kupa és egy Kistérségi Romakupa. Mindhárom program az ESZA tevékenységek keretében valósult meg. Azért fontos ezt hozzá tenni, mert a tevékenységek lezárulása óta nincsenek szervezett programok a pályán.

17.- fotó

A programok szervezésért a megnyitástól, 2011 áprilisától decemberig a Városi Közművelődési Intézmények volt felelős, ami az önkormányzat Sport Osztályával együttműködve rendezett itt különböző programokat.

2012 áprilisától a pálya üzemeltetését a Kalocsai Vagyonhasznosítási és Könyvvezető Kft. vette át, ám a cég valóban csak üzemeltet. Azaz a komplexum karbantartásáért, rendezettségért felelős, de programszervezésért nem. Utóbbinak csupán a lehetőségét kell biztosítania, amit meg is tesz. A pályát bárki lefoglalhatja egy elektronikus felület segítségével, amely a www.kalocsavagyon.hu internetcímen érhető el. A pályafoglalás a városi egyesületek számára ingyenes, más szervezetek számára pedig megfelelő anyagi ellentételezés mellett érhető el.

v Ugyanezen az oldalon foglalható a városi többi sport létesítménye is. Összehasonlításképp például az október 22-i héten a városközpont mellett található KSE center pályáin rendeztek városi sporteseményt és több edzést is tartottak. Ezzel szemben a szőlőközei pálya teljesen kihasználatlan maradt. Persze nehéz összemérni a kettőt, hisz méretükben és felszereltségükben is vannak különbségek. Ugyanakkor mindez jól szemlélteti, hogy a városnak van más olyan pályája, ami alkalmas ezen események megtartására, ráadásul olyan jól elérhető helyen, mint a városközpont. Logikus tehát, hogy ilyen szempontból a szőlők béli Sportcentrumot nehezebb programokkal megtölteni, de ezek híján az integráció sem lehet teljes.

18.- ábra

19.- ábra

Pedig mint sportpálya, a szőlők béli létesítmény kialakítása nem hagy kívánni valót maga után. A sportolókat rendezett, tiszta öltözők és jó minőségű sportpályák várják. A pályák körül padokra ülhetnek a nézelődők, ám ezek száma nem alkalmas egy nagyobb esemény nézőközönségének kiszolgálására, tehát nem összehasonlíthatóak egy lelátóval. Ugyanakkor nagy előnye a korszerű világítás, ami a pálya esti kihasználását segíthetné elő.

Fontos azonban elmondani, hogy régebben voltak rendszeres edzések itt. Ezekért az önkormányzat Sport Osztálya volt felelős.[26] Egyesületi edzéseket tartottak, a városi Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona tornaóráinak adott otthont és egy ideig a városi tűzoltóság is a pályán bonyolította reggeli edzéseit. A környék óvodái pedig a játszótereket látogatták rendszeresen.

A kérdésre, hogy ezek miért szakadtak meg nehéz magyarázatot találni. Sem a Sport Osztályon, sem a Városi Közművelődési Intézményekben nem tudtak választ adni arra, hogy az ESZA-k lezárulása óta ki a felelős a programokért, rendezvényekért, helyette egymáshoz irányítottak tovább.

A SPORTCENTRUM ÜZEMELTETÉSÉNEK VÁLTOZÁSAI		
	2010. április - 2012. április	2012 áprilisától
üzemeltető	Önkormányzat Sport Osztálya	Kalocsai Vagyonhasznosítási és Könyvvezető Kft.
nyitva tartás	következetes	rendszertelen
dolgozók	egy részük helybéli	kalocsai, de nem helybéli
dolgozók száma	5	2
programok szervezése	aktívan	csak helybiztosítás
őrzés	biztonsági őr	biztonsági kamera

20.- táblázat

[26] 2012.08.31-én Szűcs Lászlóval, Kalocsa Város Önkormányzata sportreferensével készített interjú alapján

Ez a fajta gazdátlanság jól jellemzi a Sportcentrumot és egyúttal sokat árt integrációs szempontból. Az említett programok, edzések ugyanis az első lépcsőt jelenthetik ebben az amúgy is rendkívül nehéz folyamatban. Olyan városlakókat ismertetnek meg a területtel, akik egyébként nem keresnék fel azt. A megismerés pedig alapfeltétele a fenntartások leküzdésének és az integráció beindulásának.

3.1.2. TERÜLETI INTEGRÁCIÓ

Ilyen szempontból valamivel előnyösebb helyzetben vannak a pálya közvetlen közelében élők, hisz ha egymást nem is, de a környéket mindenképp ismerik. Ők azok, akik a mindennapok során használják, használhatnák a létesítményt. Ennek a szűkebb körnek az összekapcsolása is már hatalmas lépést jelenthetne.

TELEPÍTÉS

Éppen ezért a Sportcentrum esetében már a helyének megválasztása is nagyon fontos volt integrációs szempontból. A létesítmény négy eltérő karakterű és presztízsű terület határán épült fel, azzal a nyilvánvaló céllal, hogy ezek közt egyfajta kapcsolódási pontként szolgáljon.

A négy területbe beletartozik a cigányság által lakott szegregátum – Szőlőkköze és Malomszögi utca - és a közvetlen mellette lévő, de a városhoz közelebb eső kertváros, mely utcaképében jóval rendezettebb, bár területileg szintén a Szőlőkközéhez tartozik. Észak felől egy másik városrésszel, az Eperföld-Rokkantteleppel, ennek is Gödrök köze utcájával határos, mely megítélését tekintve az előző kettő közé tehető. A negyedik és egyúttal legkirívóbb ilyen szempontból pedig a Sportpályát észak felől határoló jómódú, kertvárosi negyed, ami szintén az Eperföld-Rokkanttelep része.

21.- ábra és fotók

Bár a városi szintű rendezvények száma meglehetősen szerény volt, mellettük futottak a szűkebb környezetnek szánt rendezvények is. Ilyenek voltak a több alkalommal megrendezett kézműves foglalkozások, egy roma zenés est a Viola utcában vagy épp a Cigány Kisebbségi Önkormányzat szervezésében megvalósult gyerektábor. Ezek ugyanakkor elsősorban a szegregátumban élőket vonzották, a többi terület lakóit kevésbé.

A Sportcentrum hétköznapi használatakor– a sportpályák előbbiekben ismertetett működéséből adódóan is –, elsősorban az itt található többgenerációs játszótér kihasználásáról beszélünk. Vagyis a

környékbeliek elsősorban a játszóteret használják, ami már természetéből adódóan is szűkíti a használók körét. Leginkább gyerekeket és néhány szülőt látni a területen.

Róluk elmondható, hogy legtöbbjük a szegregátumból, vagy annak közvetlen közeléből érkezik, és nemzetiségét tekintve cigány. A maradék pár százalékot a három másik terület együttesen adja. A köztük történő kapcsolatfelvételt nehéz megbecsülni, hisz vannak köztük, akik a pályától függetlenül, már korábban is ismeretségben voltak, illetve olyanok is, akik itt sem kerestek kapcsolatot egymással.

3.1.3. SZEGREGÁCIÓBAN ÉLŐK INTEGRÁCIÓJA

FELTÖREKVŐ GENERÁCIÓK INTEGRÁCIÓJA

A cigány gyerekek egyértelmű többségére persze már a rehabilitáció tervezésekor számítottak. Olyannyira, hogy maga a program is rájuk, azaz a legfiatalabb generációkra, az ő integrációjukra alapozott. Egy ilyen program kidolgozásában a Máltai Szeretetszolgálat volt az önkormányzat segítségére. Az általuk már korábban is alkalmazott Játszva és sportolva megelőzni című program jól illeszkedett az integrációs elképzelésekhez. Programjuk szerint a gyerekek szervezett, irányított játék és sport keretében építhetnek ki egymással kapcsolatot, közösséget, ami az első és legfontosabb lépcső a szocializálódásuk folyamatában.

KIALAKÍTÁS

A komplexumot ezeknek az elképzeléseknek megfelelően, a szolgálat által készített tanulmányterv alapján alakították ki. Létrejött egy négygenerációs játszótér, amelyben négy különböző játéktér van az eltérő generációknak. Köztük épp akkora köztes terek, hogy ne zavarják egymást. Összekötésként pedig több generációnak szóló játékok találhatóak elszórva.

22.- fotó

Maga az épület barátságos, igényes kialakítású. Az öltözők és mosdók mellett az épületen belül egy 38 m^2-es sportszoba került kialakításra. Utóbbi elvileg télen is használható volna, de erre eddig nem volt példa. Magában a helyiségben jelen pillanatban két ping-pong asztal található, melyek olyan benyomást keltenek, mintha tele lenne az egyébként kellemes méretű és arányú helyiség.

Az ellentmondás abból adódik, hogy a négyből egyik fala teljes egészében üveg, további kettőn pedig ajtó található. Ezek együttes elhelyezkedése jelentősen csökkenti a ténylegesen használható teret. A helyiség méretével kapcsolatban már a tervezési fázisban kifogást emelt a Sport Osztály és el is ért némi javulást, de mint a tervek és fotók mutatják még így sem tökéletes.

Kiegészíti azonban egy hatalmas terasz, ami a belső tér folytatásaként készült. Ez főleg a délelőtti használat kapcsán tölthet be fontos szerepet. Árnyékot adva a belső játékteret kihozhatja a szabadba, miközben véd a tűző nap elől. De délelőtt a terasz az egész Sportcentrummal együtt üres.

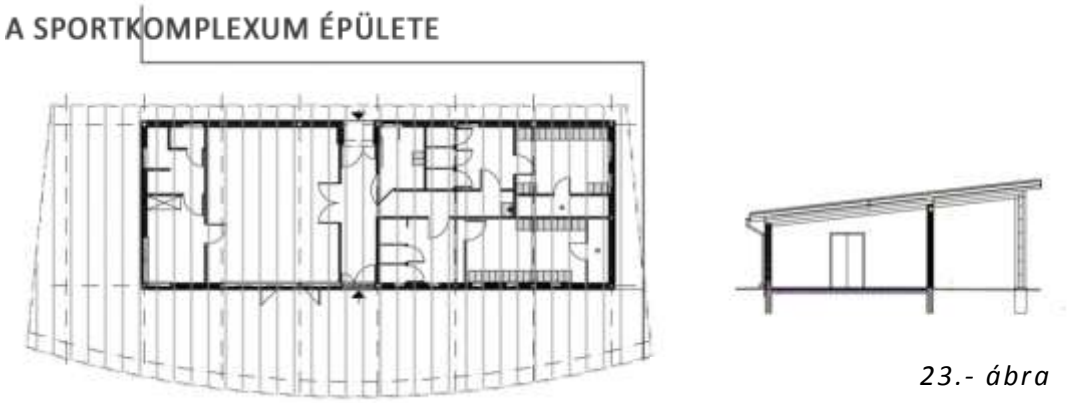

23.- ábra

SZAKMAI PROGRAM

Ez a Sport Osztály részéről annak idején határozott szándék volt. Iskoláskorú gyerekek számára tanítási időben nem lehet elérhető egy ilyen hely, ugyanakkor délutánonként fontos az ő bevonzásuk és ezzel a csellengés megszűntetése. Mindez persze a rendszerességre szoktatást szolgálja, ami az egyik legfontosabb lépés integrációs szempontból egy olyan gyerek esetében, aki kultúrájából adódóan nagyon is szabados élethez van szokva. A program része tehát egy határozott rend és annak következetes betartása valamint annak ismertetése. Ez ilyen egyszerű esetben nem jelent többet egy nyitva tartásnál, ami jól láthatóan ott van a komplexum bejáratánál.

Ez a tábla azonban egy ideje hiányzik a kapuról és csak a környékbeliektől lehet megtudni, hogyan és mikor lehet bejutni. A válaszok változatossága jól illusztrálja a fennálló helyzet zavarosságát. A rendért – és ebbe a nyitva tartás mellett beletartozik a rendes, kulturált játék felügyelete is – a létesítmény gondnoka felelős. Vagyis egyedül rajta múlik, hogy kit és mikor enged, vagy nem enged be a területre. A gondnok pedig végzettségét tekintve nem pedagógus vagy szociális munkás.

Fontos ezt leszögezni, mert bár a komplexum kialakítása gyakorlatilag megegyezik a Máltai Szeretetszolgálat terveivel, egy nagyon lényeges elem hiányzik. Ez az elem pedig maga a szakmai program. A szakmai program, melynek része nemcsak egy képzett pedagógus, de számos, a területre és annak problémáira reagáló program is, melyek most hiányoznak.

Mindez nem jelenti azt, hogy a létrejött fizikai változások szükségtelenek, de integrációs szempontból így, önmagukban nem elegendők. Győri-Dani Lajos a Máltai Szeretetszolgálat ügyvezető alelnöke a következőképp fogalmazott ezzel kapcsolatban.

„Maga a játszótér az egy kelepce. Azért van, hogy a gyerek magától be karajon jönni oda. Egyébként meg a célja az, hogy értékközvetítés mellett egy közösségépítő programba ő magától jöjjön be, és ne máshová menjen.” [27]

24.- fotók

Ez a fajta szakmai program az integráció egyik leglényegesebb eleme. Egyrészt mert segíti a szegregációban élő gyerekek társadalomba való beilleszkedését, másrészt pedig segít a társadalomnak is, hogy befogadóvá tudjon válni. Egy játszótérre levetítve mindez annyit tesz, hogy van egy program és egy hozzá kapcsolódó szakképzett és szociálisan érzékeny személy, aki foglalkozik a problémás, jelen esetben cigány gyerekekkel. Ugyanez a személy és program egyúttal gondoskodik arról is, hogy a fenntartásokkal küzdő, nem cigány származású gyerekek szülei el merjék engedni gyerekeiket a játszótérre, és ez által létrejöhessen egy integrál közösség.

Jelen pillanatban ez a bizalom még az üzemeltetők részéről is hiányzik. A gyerekek csakis szülői felügyelet mellett játszhatnak a területen. A gondnok pedig természetesen nem a gyerekekre, hanem a játszótér épségének megóvására ügyel a maga módján, a rendelkezésére álló eszközökkel. Ez az eszköz pedig többnyire a kulcsra zárt ajtó. Szerencsés esetben csak a mosdóké, kevésbé szerencsésekben pedig az egész Sportcentrumé.

Összegezve mégis le kell szögezni, hogy mind a Sportcentrum mind pedig az óvodai multifunkciós terem tökéletes alapja lehet az integrációnak területi vagy akár városi szinten. De sem az egyik, sem a másik megvalósítása önmagában nem jelenti az integráció elindítását. Ezek létrejötte a rehabilitációnak nem célja, hanem eszköze. A cél mindig a tereket megtöltő szociális tartalom által generált közösségépítés.

[27] idézet a 2012.10.02-én Győri-Dani Lajossal, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat ügyvezető alelnökével készített interjúból

3.2. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS

„A közösségépítés nem fagyis játék, hogy vettük, megettük és kész.”
Győri-Dani Lajos

Az integráció mellett, vagy még inkább vele együtt a program hasonlóan hangsúlyos eleme, célkitűzése volt a közösségépítés, közösségfejlesztés. Ennek hiányát és az erre irányuló igényt Kalocsa az akcióterületi tervében is külön kiemeli.

Magát a közösségfejlesztést, mint folyamatot az integrációhoz hasonlóan két szinten képzelték el. Egyrészt alulról, a legfiatalabb korosztályok körében, másrészt pedig a felnőtt lakosság közt. Míg előbbinek a Sportcentrumot szánták helyszínéül, addig az utóbbinak új köztereket hoztak létre vagy meglévőket rehabilitáltak.

25.- *fotó*: *Közösségfejlesztés egymásnak hátat fordító padokkal.*

3.2.1. GYEREK KÖZÖSSÉGEK

A Sportcentrum kialakításában a már korábban is említett „Játszva és sportolva megelőzni” című tanulmány szolgált alapul. A Máltai Szeretetszolgálat programja kifejezetten a gyerekek közösségének létrehozására született meg azzal a céllal, hogy a torz szocializálódási folyamatokat már gyerekkorban megállítsák, és helyes útra tereljék.

Elmondható, hogy az itt élő gyerekeknek általában nem akad elfoglaltságuk, gyülekező helyük. Az ingerszegény környezet miatt érdeklődésük, értékrendjük behatárolt marad, és önmaguk lekötésére olyan időtöltéseket választanak, amit a társadalom nem tud elfogadni. Elhanyagolt köztereken bandázva, deviáns viselkedési formák jelennek meg köztük. A rehabilitációnak pontosan emiatt nagyon fontos része ennek a csoportnak a lekötése, közösségbe való bevezetése.

„A kortárs csoportok olyan viselkedésformák gyakorlására adnak lehetőséget, mint a kooperáció, a verseny, az agressziókezelés, vagyis fontos műhelyei a gyermekek szociális érésének és a szociális integrációnak.” [28]

E viselkedési formák helyes elsajátítása egy gyerek szociális értékrendjének nagyon fontos eleme, amit nem lehet a csak a családban megszerezni. Ezért fontos őket a játszótérre bevonzani. Így olyan helyen és olyan módon tanulhatják meg a kapcsolatteremtés formáit, ahol ebben minden segítséget megkapnak.

Csakhogy ez a segítség jelen pillanatban hiányzik. A Málta Szerzetszolgálattal való együttműködés a tanulmány elkészültével lezárult. A Sportcentrum felépült, de szakmai program és pedagógus nélkül. Persze nem lehet figyelmen kívül hagyni az itt megvalósult egyéb közösségépítő programokat, de ezek egy komoly, kidolgozott szakmai háttér és legfőbbképp rendszeresség nélkül nem jelenthetnek valódi megoldást.

Ezzel szemben a Szeretetszolgálatnak, és a programban dolgozó pedagógusainak, szociális munkásaiknak ebben a témakörben már komoly tapasztalataik vannak. A módszerük az, hogy

[28] A Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Sport-Infrastruktúra Kft. által készített Játszva, sportolva megelőzni program Kalocsa Város Önkormányzata területén történő megvalósíthatóságának vizsgálata 2008. évben 6.-7. o.

helyiekből felállítják a játszótér úgynevezett „stábját”, akik még az átadás előtt egy felkészítő programban vesznek részt. 2 hónapon keresztül tanulnak és tapasztalatokat szereznek már működő máltás játszótereken. Ezek a tapasztalatok segítenek később a saját játszóterük programjának összeállításában. Így minden játszótérnek saját, egyénileg rászabott programja lehet, ami elősegíti a gyerekek fejlődését, közösségük épülését.

26.- fotók

De nem csak a gyerekekét. A program azt is kiemeli, hogy a játszótereknek a szülők is fontos szereplői. Nekik egy olyan helyen, ahol eltérő kultúrák találkoznak, még lényegesebb szerepük van, mert a gyerekek konfliktusait többnyire ők rendezik egymással valamilyen formában. Egy jól működő szülői közösség esetén ez nem jelent problémát, sőt. A szülők a játszótéren kialakított kapcsolatokkal egymást is segíteni tudják. Vagyis a gyerekek közössége mellett a szülők közösségének kialakításában is fontos szerepet tudnak vállalni a játszótér dolgozói.

A játszótér, mint helyszín tehát nem csak a gyerekeket célozza meg, hiszen egy jól működő helynél, egy közösség is épül a gyerekek és szüleik számára. De nem csak kifejezetten nekik. Helyes viselkedési normákat sugározva az egész helyi közösségre hatással lehet egy ilyen köztér, egy ilyen közösség létrejötte.

3.2.2. FELNŐTT KÖZÖSSÉG

A projekt keretében a sportlétesítményen kívül még a köztér rehabilitáció adhat választ a közösségfejlesztés kérdésére. Ugyanakkor az önkormányzat tájékoztatása szerint, a közterek fejlesztése az eredetileg tervezett útfelújítás helyett került be a programba, a belső arányok megtartása végett.[29]

Ezek a pályázat által támogatott tevékenységek közül a közterületek rehabilitációjához kapcsolódó tevékenységek körébe tartoztak. Ilyen volt a parkok kialakítása a sportcentrum előtt és a Malomszögi utca és Rózsa köz sarkán, valamint felnőtt játszótér létesítése az óvoda előtt. Ezek a terek ugyan tényleg szépen megújultak, de mára már megint az elhanyagoltság jeleit mutatják. Felvetődik tehát a kérdés, vajon tényleges igények alapján jöttek-e létre, jó helyre kerültek-e, tudnak-e helyi közösségépítés helyszíneként funkcionálni?

Ugyan a szegregátum területén a közösségi élet a cigány közösség életviteléből adódóan nagyon aktív és főleg az utcán zajlik, ez a fajta kapcsolattartás nem igényel ilyen, hagyományos értelemben vett köztereket. Az itt élők nem közparkokban töltik szabad idejüket, hanem a köztér és a magán tulajdonuk határán található terekben élik közösségi életüket. Ez jelenti időnként a házuk előtt lévő utca szakaszt, máskor meg az előkerteket. Ez a kultúra nem annyira kikapcsolódásként használja a közösségi tereket, sokkal inkább nagyon intenzív információközlés zajlik itt és tényleges találkozási helyként funkcionál.

Mivel a szegregátum nem túl nagy területű, ezek az utcák és házak határán található kisebb térrészek képesek kiszolgálni az itt élők köztér igényét. Bár meglehetősen rossz állapotúak, mégis egy sokkal otthonosabb, védettebb helyszínei a közösségnek, mint egy, a lakóépületektől jobban elszakadó közpark.

[29] 2012.08.29-én Pintér Ferenccel, a pályázat projektmenedzserével, a Kalocsai Önkormányzat Műszaki Osztályának vezetőjével készített interjú alapján

Emiatt viszont az újonnan létrehozott terek gazdátlanok és kihasználatlanok maradtak, nem lakta be a közösség, így gyorsan romlásnak indultak. Az elhanyagolt területek csak a devianciákat erősítik. Itt jelennek meg például a kábítószerező fiatalok, így nemcsak tovább romlik az állapotuk ezeknek a helyeknek, de egyre negatívabb lesz a megítélésük is.

Ezeknek a tereknek a szükségtelenségében nagy az egyetértés a környék cigány és nem cigány lakosai között, ez a rész a lakók által fejlesztés egyik legnegatívabban értékelt része.

27.- ábra és fotó

3.3. ÉLETMINŐSÉG

„Egy olyan lokális programot, ami az emberek közt lévő társadalmi kapcsolatokat próbálja elősegíteni, alapvetően befolyásolja az, hogy van-e mit enniük.”
Alföldi György

Felmerül tehát a kérdés, hogy jelenthetik-e ezek a terek a lakókörnyezet vagy tágabb értelemben az életminőség javulását? A közösség fejlesztésével javulhatott-e az életminőség is a területen?

Egy ideális esetet feltételezve erre a kérdésre egyértelműen igen a válasz, hiszen ezek egymásra ható folyamatok. Ha a helyszínen kialakul az itt élőkből egy közösség, akkor nagyobb kötődés alakul ki a lakóhelyhez, sokkal inkább magukénak tudják érezni az emberek nemcsak saját kertjeiket, de közös területeiket is. Az otthonosság érzete a terek belakását eredményezheti, emiatt ezekre a helyekre több gondot fordítanak, jobban vigyáznak rá, gondozzák. Így a társadalmi kapcsolatok rendezettsége kihathat a környezet rendezettségére, ami alatt egyrészt a fizikai rendezettséget lehet érteni, másrészt a jobb közbiztonságot is, amitől jobb megítélése lehet a területnek. A lakókörnyezet minőségének javulása pedig az életminőségen is javíthat.

Sajnos ebben az esetben a közösség fejlesztés nem hozott létre egy ilyen nagymértékben összetartó közösséget, így lakókörnyezet és ebből következően az életminőség javulása sem jöhetett létre.

Amíg az embereknek olyan alapvető megélhetési problémáik vannak, mint az étel, a jövedelem, a rossz lakhatási körülmények, addig a közösségszerveződés is nehezen tud kialakulni. A rossz körülmények közt élők a másik emberben nem a szövetségest látják, nem az „együtt könnyebb” lehetőségét, hanem az ellenfelet, aki ugyanazokért a dolgokért küzd. Nemcsak Kalocsán, hanem más rehabilitációkban is az egyik legnagyobb kihívást az jelenti, hogy elérjék az összefogást, és megértessék a helyiekkel, hogy nekik is érdekük ez az együttműködés.

Kalocsán az alapvetően rossz életkörülményekre a szociális városrehabilitációnak csak egy része ad választ. Ezek a területen található öt szociális bérlakás felújítása valamint az ESZA programok egy része.

A szociális lakások komfortosítása az itt felmerülő lakhatási problémáknak csak nagyon kis hányadára adnak megoldást. Meg kell jegyezni ugyanakkor, hogy a pályázat keretében csak önkormányzati tulajdonú ingatlanok felújítása volt lehetséges, ilyen bérlakásból pedig csak ez az öt van a területen.

A lakhatási problémák viszont ebben az öt házban lakóknál sem oldódtak meg teljesen, hiszen az államgegóvás és a fenntartás szabályozása nélkül ezek minősége is nagyon hamar leromlott. Ezt tovább nehezíti, hogy a szegregátumban a legtöbb házra jellemző, hogy viszonylag sokan laknak egy fedél alatt. Részben tehát a lakósűrűség miatt is hamarabb lakják le a házakat a használóik.

Nagy problémát jelent a tartozások kérdése is, hiszen a házak fenntartása a lakókra hárul. A bérlakásokban élőknek többnyire közüzemi tartozásaik vannak. Ez nemcsak azzal jár, hogy a lakások fenntartását nem tudják finanszírozni, de például a fejlesztések alatt bekötött közmű hálózatról is lecsatlakoztatásra került a házak egy része. Így aztán hiába a frissen kialakított fürdőszoba, ha a csapból nem folyik víz.

Más részt viszont az itt élők egészen más lakáshasználati kultúrával rendelkeznek, mint a számunkra megszokott. Így azon túl, hogy az épületek fizikai felújítása megtörténik, a használatot is el kell sajátítaniuk az itt élőknek.

De nem csak a lakáshasználati kultúrát illetően. A rehabilitáció egyik legnehezebb kérdése, hogy mennyire lehet feloldani ezeket az eltérő kulturális háttérből adódó, generációkon át öröklődő feszültségeket? Hol lehet egyáltalán elkezdeni? Hogyan lehet ténylegesen ismeretet átadni, úgy, hogy azt el is fogadják? Mennyire hatékony és mennyi idő múltával érezhető ez a változás, ha ezt egy gyerekeket megcélzó programmal próbáljuk megoldani?

Részben ezekre a kérdésekre is próbáltak választ adni és megoldást keresni az ESZA tevékenységek körében létrejött programok. Három féle ESZA programsorozat próbált reagálni a helyszínen élők rossz életminőségére: az évszaktól függően változó „mit főzzünk” előadás-sorozat, a foglalkoztatási programok és a bűnmegelőzés. Ezek a programok, mind egy-egy jó indításai egy átfogóbb programnak, azonban folytatás hiányában nem érhették el számottevő hatást és nem sokban változtattak az itt élők életminőségén.

28.- fotók

A „mit főzzünk” program olyan előadásokból állt, ahonnan megtudható volt, hogy évszakoktól függően hogyan étkezzünk. Fontos az egészséges táplálkozás hangsúlyozása, de egy olyan területen, ahol az embereknek már az alapvető élelmiszerek beszerzésével is problémáik vannak, nem biztos, hogy célravezető ezt kihangsúlyozni.

Ugyanakkor éppen e miatt a probléma miatt nagyon fontos az étkezésről beszélni. Mivel a helyszínen sok lehetőség van a hátsókertek művelésére és konyhakertek kialakítására, ha a „mit főzzünk” előadást követni tudná egy „miből főzzünk” előadás, ahol ezeknek a területeknek a kihasználhatóságát mutatják be, már az egészséges táplálkozás is más megvilágításba kerülne. Így ez sokkal inkább a helyieknek szóló és hasznosabb program lehetne.

29.- fotók

A foglalkoztatási kérdésekről szóló előadások is praktikusak, hiszen a munkát keresőknek fontos, hogy el tudjanak igazodni a munkaerő piaci trendek és az információszerzés útjai között, de ez is csak egy első lépés a foglalkoztatási problémák orvoslására. Mindez csak egy általános információt ad, de nem konkrét problémákra választ. Az alapvető háttérinformáción kívül, ha nincs lehetőség szakképzéseken való részvételre, munkaügyi tanácsadásra, vagy nem létesülnek új munkahelyek, a jelenleg inaktív emberek nem tudnak bekerülni a munkaerőpiacra. Ez persze jóval túlmutat egy szociális rehabilitáción főleg egy gazdasági válság idején, amikor a munkanélküliség általános probléma.

Ugyanakkor a rossz életkörülmények és a nagymértékű munkanélküliségből is adódóan a területen nagyon magas a bűnözések száma, így ugyancsak fontos programrész a bűnmegelőzés. Ez azonban nem kapott elég hangsúlyt a programok között, hiszen összesen 2 előadás keretében tudhattak meg többet erről az érdeklődők.

3.4. CÉLCSOPORTOK

A fenti célkitűzések és a problémákra reagáló beavatkozások meghatározásakor az egyik legfontosabb kérdés az, hogy kinek szánják azokat. Ebben a kérdésben az Akcióterületi Terv három csoportot jelöl meg, mint a fejlesztések célközönsége; az akcióterületen élő lakosságot, a kalocsai hátrányos helyzetű családokat és Kalocsa teljes lakosságát.

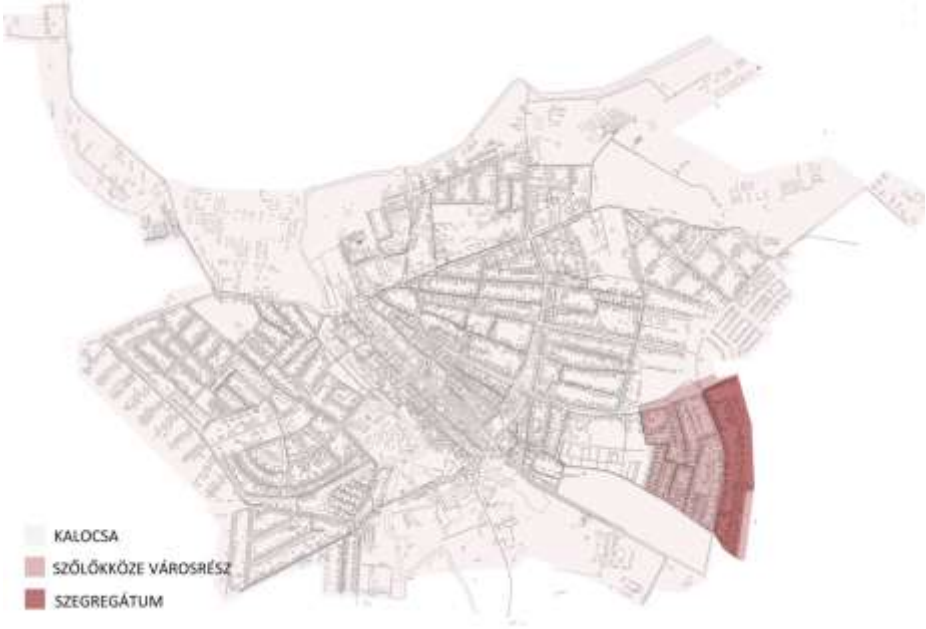

30.- ábra

A fejlesztések célcsoportja tehát tág. Egyrészt az integrációhoz kötődően az egész várost, másrészt a közösségfejlesztésével az egész akcióterületet, az életminőség javításával pedig kifejezetten a szegregátumot célozza meg. Kérdés tehát, hogy kiket, hogyan tud elérni a program, hiszen egy célcsoportot nagyságától, körülményeitől függően más-más módon lehet bevonni a programba.

Míg egy egész várost érintő esetben biztos, hogy az átfogóbb, általánosabb, kevésbé személyes elemek kerülnek előtérbe, addig egy közösségfejlesztés nem történhet felülről, hanem csak az adott szinten, az ott élő embereket elérve.

Így a célcsoportok elérésének három fő kérdésére – Mibe? Mivel? Hogyan? – adott válaszok változóak kell, hogy legyenek.

3.4.1. A VÁROS, MINT CÉLCSOPORT

31.- ábra és fotó

A sporttelepre szervezett nagyobb programok célközönsége az egész városból, sőt időnként a kistérségből tevődött ki. Ezek a programok, mint a megnyitó, a 60 órás foci vagy a Kistérségi Romakupa egyszerre több száz embert is a helyszínre vonzottak. Az emberek elérése ilyen esetekben a média segítségével történt, vagyis ezek a programok meghirdetésre kerültek a Városi TV-ben, a Korona Rádióban valamint a város honlapján és plakátokon is. A meghirdetés tehát nagyon széleskörű volt, sok mindenkihez eljutott és emiatt a részvételi számok is magasak lehettek. Ezek a programok alapjában véve sikertörténetnek számítanak az emberek elérésének szempontjából.

Probléma viszont az érintettek hétköznapi – tehát nem rendezvényekkel való – elérése. A város más részeiben élők sokkal inkább úgy látják a fejlesztést, hogy az a Szőlőkközében élőknek, ezen belül is a cigányoknak készült. Így a korszerű játszóeszközök és a jó minőségben kialakított sportpálya ellenére sem válik a sporttelep kifejezetten vonzó hellyé. Ennek a kommunikációnak a javítása komoly előrelépést jelenthetne.

3.4.2. AZ AKCIÓTERÜLETEN ÉLŐK, MINT CÉLCSOPORT

32.- ábra és fotó

Az akcióterületen élők megcélzása az előbbivel szinte megegyező módon történt, de plakátokat a helyi oktatási intézményekben is elhelyeztek. Amíg az előző célcsoport eléréséhez ez a kommunikáció teljesen jól használható volt, addig kisebb léptékű környezetben, nagyobb aktivitás eléréséhez már kevésbé alkalmas.

Ezen a területen fontos lenne a közösségépítés és a kisebbség integrálása is ebbe a közösségbe. Egy ilyen cél elérése csak a megfelelő szinten történhet. Fontos, hogy akiket megcélzunk, ne egy általános hirdetménnyel találkozzanak, hanem egy olyan dologgal, ami mögött valós, általuk is ismert személyek állnak.

A közösségépítésben fontos, hogy legyenek vezető, irányító személyiségek, akik felkarolják a programot, és akik példát mutatnak a többieknek. Lehetnek ezek a személyek a helyi intézmények dolgozói vagy akár aktívabb lakosok, de fontos, hogy a helyi emberek köztudatában benne legyenek, hiszen személyükkel válik hitelessé az ügy, ami mögött állnak. Erre jó példák a Cigány Kisebbségi

Önkormányzat által szervezett, a fejlesztéshez kapcsolódó programok, de sajnos más, a fejlesztésekhez jobban kötődő törekvések nem tapasztalhatóak.

Az így a megvalósult kezdeményezések tehát fejlesztik ugyan a közösséget, de nem érik el az egész célcsoportot és főként nem adnak választ a szegregátumban élő kisebbség közösségbe integrálódására.

3.4.3. A SZEGREGÁTUM, MINT CÉLCSOPORT

33.- ábra és fotó

A szegregátumban élőket elsődlegesen az életminőség javításának célkitűzése érintette. Tehát a szegregátum, mint célcsoport elérése elsősorban az életminőség javulásában mérhető.

Kétségtelen, hogy egy új sportpálya létrehozása mindig elér egyfajta életminőségbeli javulást mind a közvetlen közelében, mind az egész városban. Így több lehetőséget kapnak az itt élők a sportolásra, kikapcsolódásra. Ugyanakkor nem lehet attól eltekinteni, hogy ez a fajta életminőség javulás szinte elhanyagolható a szegregátumban jelentkező egyéb problémák mellett.

Ennek fényében elsősorban a szociális bérlakás komfortosítások illetve az egyéb ESZA tevékenységek körében megvalósult programok kapcsán érdemes megvizsgálni, hogy azok ténylegese eljutottak-e a célközönségükhöz.

A szociális bérlakások célcsoportja elég egyértelműen meghatározott; azok az emberek, akik eddig is ezekben a házakban éltek. Az ő megszólításuk személyes felkereséssel történt, tehát a célcsoport elérésének módja teljesen megfelelő volt. Ugyanakkor szerencsés ilyen esetekben a megszólításon túl az érintettek bevonása is. Sajnos a bérlakások felújításába ez nem valósult meg, a lakosság szervezett módon nem kapcsolódott be.

Az ESZA programok kommunikálása már nem volt ilyen pozitív. Itt is a városi léptékben is használt televízió, rádió, honlap és plakát szolgált kommunikációs felületként, ami nem bizonyult hatásosnak ezen a szinten. A célcsoportra hangolt életmódra vonatkozó programok kevés érintetthez jutottak el.

A programokra való bevonzással kapcsolatban másik fontos kérdés ezen a területen a motiváció. Ennél a célcsoportnál egy egyszerű meghirdetés sokszor nem elég, akkor sem, ha elér hozzá. Esetükben egy interaktív „érdekesség” sokkal jobban be tudja csalogatni az arra járókat, mint egy előadás, még akkor is, ha kifejezetten nekik szóló témáról van szó.

Míg a nagyobb léptékben nincs ennyire jelentős szerepe a programok érdekes színben való feltűntetésének, addig a szegregátumban nagyon sokban befolyásolhatja ez a látogatók számát. Itt az emberek az eseményről sokszor a már zajló rendezvény alatt, fizikai tapasztalat alapján szerzik információjukat. Ha azt látják, hogy valami jó program van a helyszínen, bekapcsolódnak.

Ezenkívül fontos újra hangsúlyozni, hogy nem mindegy, mire akarjuk bevonzani az itt élőket. Amíg a célcsoport alapvető megélhetési problémákkal küszködik, addig nem lehet egy környezettudatosságra vagy az egészséges táplálkozás fontosságára kihegyezett eseménnyel komoly fejlődést elérni. Más-más célközönségnek más-más aktivizáló módot kell találni.

4. NÉZŐPONTOK

„Mindenki mást fog mondani, attól függően, hogy éppen a programban mennyire az elégedettség, mennyire a várakozás, mennyire a lelkesedés vagy éppen a problémák súlya jelentkezik.”
Sárkány Csilla

Nézőpont kérdése. Leginkább így lehetne jellemezni a fejlesztésben résztvevők véleményeit. Mindenkit másképp érintett a fejlesztés, máskor és máshogy kapcsolódott be eltérő módokon, így a meglátások is különbözőek. Az általános tapasztalat az, hogy mind társadalmi szinten, mind fizikailag eltávolodva a rehabilitáció területétől, a vélemények jelentősen megváltoznak.

Teljes kép csak e vélemények együttes ismerete után alakulhat ki. Éppen ezért kutatásunk során igyekeztünk a lehető legtöbb résztvevőt személyesen is felkeresni és megismerni az eltérő álláspontokat.[30]

34.- fotók

4.1. ÖNKORMÁNYZAT

A fejlesztések egyik legfontosabb szereplője az önkormányzat, mint befektető volt, ezért elsőként ezen oldal álláspontjára voltunk kíváncsiak. Egy szerda délelőttre kaptunk interjú időpontot az önkormányzat Városüzemeltetési és Fejlesztési Irodájába. Pintér Ferenccel, a műszaki osztály vezetőjével beszéltünk, aki a beruházás projektmenedzserként vett részt a fejlesztésekben. Általa egy átfogó képpel rendelkező, a beruházási folyamatba is belelátó, de magához a rehabilitáció helyszínéhez szorosan nem kötődő személy szemszögéből ismerhettük meg a projektet.

Kérdéseinkre elmondta, hogy a rehabilitáció céljainak meghatározását a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal egyeztetve alakították ki. A Máltának konkrét elképzelései voltak a leszakadó városrészek városmegújítási lehetőségeiről. A felvetés az volt, hogy a terület leszakadásának problémáját a feltörekvő generáció szemléletváltásával lehetne megoldani. Ezzel kapcsolatban úgy fogalmazott „Nem egy pillanatnyi fájdalomcsillapítás szükséges egy ilyen területnek, hanem hosszú távú megoldás kell.” Elmondása szerint ennek az infrastruktúrája elkészült, de az önkormányzat pénzügyi források hiányában nem tudja üzemeltetni olyan módon, hogy a szakmai program is biztosítva legyen. Ennek okát abban látta, hogy a fejlesztés alapjában véve egy 5-10 év múlva

[30] interjú 2012.08.29-én Sztojka Istvánnal, a Kalocsa Város Cigány Kisebbségi Önkormányzatának elnökével
interjú 2012.08.29-én Pintér Ferenccel, a pályázat projektmenedzserével, a Kalocsai Önkormányzat Műszaki Osztályának vezetőjével
interjú 2012.08.30-án Kováts Ágnessel, a Viola utcai Óvoda vezetőjével
interjú 2012.08.30-án Tóth Emesével, a Kalocsai Művelődési Központ munkatársával
interjú 2012.08.31-én Szűcs Lászlóval, Kalocsa Város Önkormányzata sportreferensével
interjú 2012.08.31-én Sántha Bélánéval, a Kalocsai Szociális Alapszolgáltatási és Szakellátási Központ alapszolgáltatási vezetőjével
interjú 2012.08.31-én Répási Tamásnéval, a Kalocsai Rendőrség sajtóreferensével és Fekete Krisztinával, a Kalocsai Rendőrség munkatársával
valamint 2012.08.27 és 08.31-e között az akcióterületen élőkkel illetve a sporttelep dolgozóival és használóival készített interjúk alapján

jelentkező problémára adott választ, miközben sok esetben a jelenlegi problémák megoldásához is kevés a forrásuk.

Véleménye szerint az integráció nem jól működik, mivel Kalocsai lakói nem érzik a magukénak a pályát. A városban meglátása szerint az a felfogás terjedt el, hogy ez a cigányoknak épült, akik egyébként a magukénak is érzik.

Ezt a problémát csak szakember alkalmazásával lehetne orvosolni, akinek a feladata a mostani gondnokétól eltérően nemcsak a rend megőrzése lenne, hanem a helyiek megszólításával kialakítani a közösséget és elérni, hogy a helyi gyerekek a szabadidejüket értelmesen tudják eltölteni.

Tapasztalatai szerint a város másik felén élők tartanak a helyi cigányságtól, ezért nem járnak ki, így a terület most kihasználatlanságot mutat. Felmerült, hogy ezeket a problémákat a Cigány Kisebbségi Önkormányzat bevonásával lehetne orvosolni, de véleménye szerint a létesítményt mindenképpen önkormányzati tulajdonban kéne tartani. Inkább az üzemeltetésen kellene változtatni oly módon, hogy megvalósíthassa eredeti célkitűzését, az integrációt. Fontos lenne továbbá megszólítani a szülőket és biztosítani számukra, hogy biztonságba tudhassák a gyereküket a sporttelepen nemzetiségtől függetlenül.

Az óvodai tornaterem multifunkciós közösségi teremmé való átalakításával kapcsolatban elmondta, hogy a terem jelenleg nem ebben a minőségében működik, mivel jelen pillanatban a sporttelep hasonló helyisége is nagyrészt kihasználatlan. Ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a pénz jó helyre került, mert így van a gyerekeknek egy jó minőségű tornaterme. Utalt rá, hogy korábban az óvodai létszám csökkenő tendenciát mutatott, ami azóta megállt.

A szociális bérlakás komfortosítások tekintetében elmondta, hogy ők maguk is tisztában voltak az ellentmondásokkal, de a pályázat kötötte őket. Bár a bérleti díjat a legtöbb lakó nem fizeti, a területi lehatárolás kötöttségei miatt nem volt lehetőségük a fejlesztést máshol megvalósítani.

Kérdésünkre, hogy tervezik-e további szociális bérlakások létesítését a területen elmondta, hogy lenne még rá igény az egész városban. Ám a területre jellemző rossz fizetési hajlandóság miatt újabbak létesítése csupán a veszteségeket növelné. Ezzel kapcsolatban hozzá tette még, hogy ilyen esetekben a kilakoltatás sem jelent megoldást, hisz így a hajléktalan problémával kellene a városnak megbirkóznia.

Végül megemlítette, hogy munka még maradt a területen. Az esővíz csatorna és az útburkolatok felújítása mindenképpen szükséges és további szociális rehabilitáció is indokolt a város más részein. Záráskép annyit mondott, hogy a fejlesztés területileg jó helyre került, egy egészséges üzemeltetéssel jól be tudna kapcsolódni a város életébe.

4.2. A KALOCSAI CIGÁNY KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

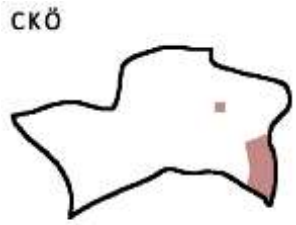

A pályázat előzetes anyagából tudtuk meg, hogy az önkormányzattal a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat is együttműködött, ezért őket is szerettük volna felkeresni.

Sztojka István, a Kalocsai Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnöke az első volt azok közt, akikkel a rehabilitációról személyesen is beszélhettünk. Kedden délben fogadott minket a CKÖ eperföldi irodájában, nem messze a sportpályától.

A rehabilitáció kidolgozásával kapcsolatban elmondta, hogy a CKÖ támogatási szerződést írt alá a pályázatban, de annak programalkotásában aktívan nem vett részt. Magával a rehabilitációs programmal kapcsolatban úgy fogalmazott, hogy általában pozitív tapasztalataik vannak.

A Sportcentrum megépülésével kapcsolatban a szándékkal egyetértett, de az elhelyezkedésével nem volt teljesen megelégedve. Ugyanezt mondta el az óvodai fejlesztésről. Véleménye szerint a Bem apó utcai Óvodát lett volna érdemes fejleszteni. *(Az óvoda fejlesztése az akcióterület lehatárolásból következett, nem volt lehetőség máshol megvalósítani. – a szerzők)*

A Sportpályával kapcsolatban azért elárulta, hogy maguk is szerveztek oda két alkalommal programokat és ezek nagy sikert arattak a környékbeli gyerekek közt. A teljes képhez azonban hozzá

tartozik, hogy a CKÖ-nek már előtte és azóta is voltak délutáni foglalkozásai, amiknek a CKÖ épülete adott otthont.

A közterület rehabilitációkat ezzel szemben értelmetlennek találta. A környéken élőknek nem volt rá valódi igénye, így csak „bandázásnak” ad helyet. Továbbá probléma, hogy senki nem gondozza őket, elhagyatottak, rendezetlenek.

Szintén az utógondozást hiányolta a szociális bérlakások felújításának tekintetében. Felhívta a figyelmünket rá, hogy e nélkül az ott élő családok hamar lelakják a házakat, az állagromlást semmi sem akadályozza meg. Ezzel kapcsolatban azt is hozzátette, hogy feszültségeket generált a környéken a lakások felújítása. A szomszédos családok nehezményezték, hogy azok kapnak segítséget, akik már eleve jobb helyzetben vannak lakhatási szempontból, hiszen önkormányzati szociális lakásban élhetnek.

Mindezek ellenére tapasztalatai szerint javult a terület megítélése, ami mindenképp a fejlesztések pozitív hozadékának tekinthető.

4.3. AZ ESZA TEVÉKENYSÉGEK SORÁN BEKAPCSOLÓDOTT SZERVEZETEK

Már jóval ellentmondásosabbak voltak az ESZA programok megalkotásában és lebonyolításában résztvevő szervezetek véleményei.

Szűcs Lászlóval, az önkormányzat Sportreferensével irodájában találkoztunk. Rendkívüli érdeklődéssel hallgatta, miért is kerestük fel. Megtudtuk tőle, hogy már egy ideje nem ők a kompetensek a Sportcentrum programjaiban, de a korábbiakról szívesen mesélt. Elmondta, hogy számos városi sport rendezvényt vittek ki a területre, mint például a 2011 perc sport című esemény egyes elemei, vagy a kistérségi roma kupa.

Az edzések kezdetben nehezen indultak el. A csapatoknak fenntartásai voltak, ám ez idővel megváltozott és végül akadt példa arra is, hogy egy csapat maga kérte a kinti pályát edzései számára.

A programokról mesélve elmondta, hogy rendkívül kár, hogy a pálya ennyire gazdátlan maradt. Véleménye szerint sokkal jobban is működhetne, ha valaki felvállalná a patronálását.

Mikor befejeztük az interjút, a tapasztalatainkról érdeklődött. Mit tudunk, máshol miként, hogyan működik a program, mit lehetne azokból átvenni?

Sajnos erre, akkor nem tudtunk felelni.

35.- fotók

Az ESZA programokban közreműködő másik szervezet a Városi Közművelődési Intézmények volt. Tóth Emese, a Művelődési Központ munkatársa elmondta, hogy a programok megalkotásában többen vettek részt, velük ültünk le beszélgetni a Szent István úti Művelődési házban.

A munkatársak tapasztalata az volt, hogy az integrációt nem különösebben segítette elő a program. Csak egy két olyan nagyobb rendezvény valósult meg, ami szélesebb köröket vonzott.

Érdemi változás szerintük nem történt a területen. Véleményük szerint ez részben az ott élők mentalitásán múlna.

Hasonló meglátással voltak a Kalocsai Rendőrkapitányság munkatársai. Répási Tamásné Rózsa és Fekete Krisztina szívesen voltak a segítségünkre, de nem sok pozitívumot tudtak mondani. Tapasztalataik szerint a bűnözés tekintetében nem történt előrelépés a területen, bár erre mérési adatik nem voltak. *(Ilyen mérések csak a város egészére készülnek, az egyes részekre külön nem. – a szerzők)* Kérdésünkre, hogy kellett-e a rendőrségnek a Sportcentrumhoz bármilyen atrocitás miatt kivonulni, elmondták, hogy ez idáig csak egy ilyen esetre volt példa.

36.- fotók

4.4. CSALÁDSEGÍTŐ

A Kalocsai Szociális Szolgálatok Családsegítő szolgálata szintén egy olyan szervezet, ami napi kapcsolatban áll többek közt a Szőlőkközében élőkkel, így elsőként találkozhatnak minden, a környéken végbemenő változással. Sántha Béláné Csillával, a szociális alapszolgáltatási központ vezetőjével beszélgettünk a szolgálat eperföldi épületében, aki számos elfoglaltsága mellett is szakított ránk időt.

Kérdésünkre, hogy mennyiben tér el ez a munka a város más részeiben történő családsegítői munkától elmondta, hogy a terület az egyik leginkább elöregedő környéke a városnak. Meglátása szerint ennek okai a múltban keresendők. Mikor a Kertvárost kialakították, a fiatalok inkább oda és nem a Szőlőkköze családi házaiba költöztek, így csak az idősebbek maradtak a területen. A megüresedett házakhoz olcsóbban hozzá lehetett jutni, ami sok cigány család számára tette lehetővé, hogy beköltözhessen a területre. Emiatt a területen azóta is kiemelkedően magas a cigány lakosság aránya.

Feladataik tehát főleg az idősekkel és a cigánysággal kapcsolatosak. Előbbieknél főként a házi segítségnyújtás, étkeztetés, idősklub létrehozása és a téli hónapokban háziorvosokkal együttműködve külön odafigyelés azokra, akik veszélyhelyzetbe kerülhetnek, vagy rossz az egészségi állapotuk.

A romáknál más a helyzet, bár a legtöbb dolog itt a gyermekgondozó szolgálatra hárul, ők is kiveszik a részüket a feladatokból és a két szervezet együttműködve próbál segíteni a rászorulókon. Elsőként fel kell térképezniük kik is ők és meg kell találniuk a nekik megfelelő juttatásokat, segítségnyújtási módokat. A rászoruló családokat általában havi egyszer látogatják, de krízis helyzetben akár minden nap is. Jelző rendszer működik a velük foglalkozó intézmények között, így tájékoztatva vannak egy gyerekek iskolai hiányzásáról, vagy arról, ha esetleg nincs mit ennie. A Cigány Kisebbségi Önkormányzattal is együtt működnek, így könnyebben el lehet érni, hogy a rászoruló felnőttek tudják hova kell fordulniuk.

Mivel ilyen átfogó képpel rendelkezik a környékbeliek szociális körülményeiről, szerettük volna megtudni, mit gondol, a rehabilitáció tudott-e változtatni valamit az itt élők helyzetén.

Állítása szerint ő nem nagyon lát senkit a sportpályán, csak ha szervezett programok vannak. Nem tartotta nagyon sikeresnek a programot. Sokkal jobbnak tartaná, ha szakemberek tudnának foglalkozni a gyerekekkel, mert ennek a területnek az ellátására jóval nagyobb szociális kapacitás szükséges. De pénz, munkahely és stabil háttér nélkül szemléletben is érezhető változás nem nagyon tud kialakulni. Az alapvető létbiztonság után foglalkoznak az emberek a szabadidő hasznos eltöltésével.

Elmondta, hogy a fejlesztések előtt őket is megkereste az önkormányzat konzultációs céllal és főként közösségépítő jellegű programokat javasoltak a helyi közösségi élet szervezése érdekében.

Véleménye szerint az itt élő cigányok érzik, hogy valami nagy dolog történik az ügyükben, ugyanakkor önszerveződő folyamatok tapasztalata szerint nem tudnak kialakulni ebben a kultúrában. A másik probléma pedig, hogy a nem cigány lakosság is úgy érzi, hogy ez a fejlesztés a cigányoknak szólt és ezért nem lehet bevonni őket ebbe a folyamatba.

4.5. A VIOLA UTCAI ÓVÓDA VEZETŐJE

Közelítve a területhez szerettük volna az itt élő emberekkel személyesen foglalkozó érintettek nézeteit is megismerni. Ők azok, akiknek betekintése van az itt élők mindennapjaiba és ők azok, akik a rehabilitáció hatásait akár már érezhetnék is a környezetükben élőkön.

A Viola utcai óvoda vezetőjével, Kováts Ágnessel egy péntek reggel találkoztunk az óvodában. A kis székek és asztalok közt egy rendkívül karizmatikus óvónő fogadott bennünket. Ahogy mesélni kezdett, látszott rajta, hogy otthonosan mozog a témában, aktívan részt vesz a helyiek közösségének építésében.

Elmesélte, hogy már a pályázat előkészítésénél felkeresték őket, készült egy épületfelmérés és megkérdezték, hogy szerintük mire van szükség. A multifunkcionális térré alakított helyiséget, egy régi félnyeregtetős fészert már azelőtt is tornateremként használták. Kicsit kényelmetlen volt ugyan, hogy a hőszigetelés nélküli helyiség hideg volt, de azért tudták használni. A felújítás ilyen téren mindenképp jól jött, habár maga az építkezés sok kényelmetlenséget okozott. A hőszigetelés mellett a terem belmagasságát is megemelték egy méterrel, így kényelmesebbé vált. A kivitelezés sajnos nem lett tökéletes, meg tudta mutatni nekünk a régi szint helyét a falon végigfutó repedésekkel.

A multifunkciós terem ötletét hamvába holtnak gondolta, szerinte hiába alakították ki vagy tartottak itt programokat, azokra senki sem jött el. Viszont emiatt ki kellett alakítani egy olyan vizesblokkot, amit az ovis gyerekek nem tudnak használni. De legalább raktárként egész jól működik. Az ESZA programok óta egyébként a termet csak tornateremként használják.

A gyerekek számáról és összetételéről kérdeztük. Elmondása szerint ez csakugyan változott, de nem a fejlesztések hatására. A szülők személyes megkeresésével lehetett elérni, hogy a Viola utcába járassák ismét gyerekeiket. Ebben neki – mivel rendszeresen jár családlátogatásra a szegregátumba is, ami miatt ismerik az ott lakók – igen nagy szerepe volt.

A sportpályáról is kérdeztük. Kiderült, hogy szokott kijárni, ugyanis röplabdaedzéseket tart a lányoknak. A pályát egyébként jónak találta. Hozzá tette továbbá, hogy ugyan érik a tanítványait kisebb atrocitások, főleg a játszótéri kiskamaszok részéről, de mivel van bizonyos fokú tekintélye a környéken, tudja ezeket kezelni.

4.6. SZŐLŐKKÖZE

A Szőlőkközében sétálva arra lehet figyelmes a szemlélődő, hogy a környék szinte utcáról utcára változik. A Tulipán utcában még barátságos, kertvárosi családi házak szegélyezik az utat. Csak a feltűnően magas kerítések sejtetnek valamit. Eggyel lejjebb, a Szőlőkköze utcán az utcakép már kevésbé rendezett, de még mindig nem kelt rossz benyomást. A változás a Rózsák közében válik egyértelművé. A közből kibukkanva az ember hirtelen a város egyik legrosszabb környékén találja magát. Düledező házak, hiányzó kerítések egy több kátyú, mint aszfalt fajta út mellett.

Hogy mért fontos mindezt elmondani? Mert az utcaképpel együtt az itt élő emberek is változnak és az emberekkel a nézőpontok, vélemények is.

4.6.1. SZŐLŐKKÖZE - KERTVÁROS

Az utcákon járva kívülről kevésbé látszott, hogy Kalocsa „rossz környékén” járunk. Egyedül a magas, tömör kerítések árulkodnak az itt lakók elzárkózásáról. Mintha minden család „az én házam, az én váram” jelszó alatt próbálná berendezni saját életét, holott az utcák rendezettek, a kellemes, kis forgalmú utak mellett fasorok állnak. Mégis a környék lakói látszólag befelé fordulnak, és nem engednek bepillantást mindennapjaikba. A fejlesztésekről beszélni sem igen akartak velünk, nagy nehezen találtunk csak olyanokat, aki elmondták a véleményüket. Majd, mint ahogy az lenni szokott, ha egyszer elindul a beszélgetés, folytatódni is könnyebben tud: a kezdeti nehézségek után már a lakók vittek át minket ismerőseikhez, hogy minél több helyivel tudjunk beszélni.

Először egy nagymamával és 23 éves lányunkájával elegyedtünk szóba, akit kerti pihenése alatt zavartunk meg. Nagyon negatívan nyilatkozott a fejlesztésekről, szerinte ezek nem nekik, hanem a cigányoknak szólnak. Panaszkodtak a rossz közbiztonságra, sok rablást említettek a környéken. Emiatt késő este nem mernek egyedül sétálni az utcán. A pályára szintén a félelem miatt nem járnak, sok a kötözködés, elnyomva érzik magukat a lakóhelyükön. Az egész beszélgetés alatt mély ellenszenvvel viseltettek a rehabilitációval szemben. Elmondásuk szerint úgy érezik, mintha ez is csak egy eszköz lenne a helyi romák felemeléséhez az ő elnyomásuk révén.

37.- fotók

A többi lakos, akivel sikerült beszélnünk közel sem állt ilyen negatívan a témához, bár kifejezetten pozitívan sem sokan vélekedtek a fejlesztésekről és hatásaikról.

Éva szintén a Tulipán utcában lakik egy magas kerítésű családi házban. Két fiú édesanyja, az egyik iskoláskorú, a másik még csak óvodás. Mindketten a Viola utcai óvodába jártak, a kisebbik a felújítás alatt is. Örültek az óvodai tornaterem felújításának, de előtte sem volt ezzel problémájuk. A sportpályáról kérdezve azt felelték, nem szívesen járnak oda. Sportolni sportolnak, de nem itt, és véleményük szerint jobban lehetne használni a pályát, ha az nem ezen a területen lenne. Mindkét fiú volt már kint, de elrúgták a labdájukat és beléjük kötöttek, ezért inkább nem járnak oda, helyette a város más részén lakó barátaikkal töltik a szabadidejüket.

Éva egy nem messze lakó barátnőjéhez irányít minket, Csillához. Ő egyetemista fiával és férjével együtt él a környéken már 11 éve. Azt mondják, szeretnek itt lakni, bár tudják, hogy a környék megítélése rossz. Elégedett a közbiztonsággal és a közvetlen közelben lévő 8-10 ház lakóival nagyon jó a viszonyuk is, habár a messzebb lakók már köszönni sem köszönnek. Régen nagyobb élet volt erre és jobban ismerték egymást. A kisbolt és az iskola környékén szoktak találkozni a helyiek, de mióta az bezárt, már nem igazán van közösségi élet. Szerinte a környékbeli konfliktusokat nem kifejezetten a cigányok gerjesztik.

A fejlesztéseket pozitívan ítélte meg. Elmesélte, hogy az egyik munkaüggyel kapcsolatos előadás-sorozatban ő is részt vett előadóként. Sajnálja, hogy kevesen érdeklődtek az előadások iránt, de említette, hogy jóval nagyobb létszámmal vettek részt a rendőrség programjain.

A sportpályát is hasznosnak ítélte meg. Fia, Balázs szokott kijárni focizni. Ő elmondta, hogy a pálya jó, de mióta a Kertvárosban megépült az új műfüves focipálya, a kupákat már ott tartják. Szerinte is egy jobb környéken jobb lett volna a pálya.

4.6.2. SZŐLŐKKÖZE –SZEGREGÁTUM

A Malomszögi utcán egy csütörtök délelőtt sétáltunk végig. A munkaidő ellenére viszonylag nagy volt az élet a környéken. Idegenek voltunk, gyanúsan mértek végig bennünket.

Az első házakba még magunk kopogtunk be. Jánosék csodálkozva, de barátságosan nyitottak ajtót. Arról kérdeztük őket, mióta laknak itt, változott-e azóta valami. 11 éve, vágták rá gyorsan, de a változásokat illetően már nehezebb volt választ kapni. Amit elsőként említettek, az a felújítás, ablak csere a házukon. Ők az egyik család az öt közül, akik önkormányzati szociális bérlakásban élnek. Kérésünkre körbevezettek a kicsi házban, közben a felújításról meséltek. Elmondták, hogy jobb így, szebb lett a ház, jó hogy van egy rendes fürdőszoba.

38. fotók

Egy házzal arrébb Bohóc egy ugyanilyen lakásban zavarba jött, mikor a fürdőszobáról és a felújításról kérdeztük. Édesanyja igazította útba a helyiséghez, pedig saját bevallása szerint már két hónapja lakott itt három másik családdal. A rejtély hamar megoldódott, mikor beléptünk. A fürdőkádban, mosdókban szennyes ruhák és edények, dobozok és hasonlók hevertek. Később elárulta, hogy a csatornát megcsinálták a felújításkor, de a vizet nem kötötték be, mert tartozása van a háznak. Mikor a sportpályáról érdeklődtünk megemlítette a házban lakó kisgyereket, aki jár ki, de egyébként nem sokat tudott róla. Ezt később máshol is tapasztaltuk. Ahol nincs kisgyerek, ott szinte nem is tudtak a sportpályáról vagy arról, hogy az nekik készült.

Ahol volt, ott persze rögtön tudtak mesélni, és általában pozitívan értékelték. Kolompár Jánosné az unokáját viszi ki rendszeresen. Örülnek, hogy van hová kimenni játszani. Ők az elsők, és mint később kiderül az egyetlenek, akik az óvod felújításáról is hallottak, mivel a kislány maga is a Violába jár. Azt mondták szép lett a terem, jó hogy megcsinálták.

A környékbeli gyerekek inkább a Bem apó óvodába járnak, ahogy Kolompár Ibolyáé is. Nekik különösen jó a sportpálya, hiszen gyakorlatilag mellette laknak, szemben velük pedig a frissen kialakított „park” van. Erről csak annyit mondtak, hogy a környék „kis suttyói járnak ki oda füvezni”. Rajtuk kívül más nem is nagyon tudott a közterekről mit mondani.

Végül a pálya közelében gyerekekkel találkoztunk, akik a sportpályára próbáltak bejutni. Hiába. Helyette inkább velünk elegyedtek szóba. Angelika és Klarissza azt mondta, gyakran és sokan játszanak itt. Mikor a rossz gyerekekről kérdeztük őket azt mesélték, hogy a „barbárok” kiborítják a kukákat és betörik az ablakokat, de őket a gondnok mindig kizavarja. Kevin elmesélte, hogy egyszer ő is rossz volt és egy hétig nem engedte be őt sem a gondnok. Egyébként főleg focizni szoktak vagy csak a játékokon játszanak.

Még néhányszor megpróbáltak bekiabálni a pályára, hátha mégis beengedik őket. Aztán mikor nem érkezett válasz, csak rántottak egyet a vállukon. Majd jönnek délután, mondták. Már megszokták.

39.- fotók

Mi is visszamentünk aznap délután, és ezúttal – ott létünk óta először – nyitva találtuk a játszóteret. A gyerekek lelkesen meséltek a helyről. Azt mondták, minden nap itt szoktak játszani. Mikor a rossz gyerekek kerültek szóba, hamar kiderült, hogy a fiúk rovásán is van már, volt már hogy a gondnok kiküldte őket, de ha rendesen viselkedtek visszajöhettek.

Ezzel kapcsolatban a gondnokot is megkérdeztük, aki az épület teraszáról figyelte a játszóteret. A konfliktusokkal kapcsolatban annyit mondott, hogy előfordulnak. Ilyen esetekben kiküldi az érintett gyerekeket, és ha úgy ítéli meg az incidens súlyosságát, akkor szankcióképp egy héten át nem engedi vissza az érintetteket.

Azt is hozzátette, hogy többek közt ez az oka annak, hogy 14 éven aluli gyerek csak szülői felügyelettel jöhet be a pályára. Ha bármi történik, azt csak a szülőn lehet számon kérni.

Egyébként a kisgyerekektől egészen a huszonéves korosztályig látogatják a centrumot. Többségük, becslése szerint körülbelül 80%-uk környékbeli. Rajtuk kívül a város más részeiből leginkább csak különböző csapatok jönnek edzeni.

Mikor a nyitva tartásról érdeklődtünk, csak annyit mondott, hogy ez rá van bízva. Addig pedig nem nyit ki, amíg tűz a nap. Ha egy gyerek rosszul lesz az az ő felelőssége. Ezt pedig érthető módon nem vállalja.

Már kifelé indultunk, amikor Kolompár Ibolyával találkozunk több anyuka gyűrűjében. Kedvesen üdvözölt minket és elmondta a többieknek, hogy diákok vagyunk, és délelőtt a játszótérről kérdeztük őket. Az anyukák rögtön lelkesen mesélni kezdték tapasztalataikat.

Abban mind egyetértettek, hogy a sportpálya sokat segített nekik a mindennapokban. A gyerekeknek végre van hol levezetni a fölös energiákat. Régebben nem volt hová vinni a gyerekeket elmondásuk szerint. A nagyobb rendezvényeket is szívesen látogatták, de ahogy jobban belegondoltak, rájöttek, már egy ideje nem volt ilyen.

Egy nappal később – mikor biciklivel mentünk csak át környéken – már előre köszöntek. Nem voltunk többé idegenek.

5. ÖSSZEHASONLÍTÁS MÁS SZOCIÁLIS REHABILITÁCIÓKKAL[31]

Egy programról, fejlesztésről, rehabilitációról és általában bármilyen nagyléptékű beavatkozásról csak más, már megvalósult példák ismeretében lehet teljes képet kapni. Egymás tükrében könnyebben kirajzolódnak az erősségek vagy épp gyengeségek, és ez által nemcsak értékelni, de javítani, fejleszteni is lehet őket.

Szociális rehabilitáció témakörében azonban nagyon nehéz ilyen referenciapontokat találni. Nincs igazán kialakult hazai gyakorlat, ami nemcsak az értékelést nehezíti, de a tervezés során is komoly hiányt képez. Nincsenek kiforrott, kipróbált vagy épp bevált módszerek. Valójában nagyon kevés olyan program van, ami elég messzire jutott ahhoz, hogy támpontként szolgálhasson.

Így tehát minden program a maga útját próbálja megkeresni. Éppen emiatt, a különböző rehabilitációk összevetése során nem a hibák megtalálása a cél, sokkal inkább az egymás tapasztalatainak, tanulságainak megtalálása és az ezekből való építkezés.

Hazánk nem bővelkedik megvalósult, eredményes szociális rehabilitációkban. Részben ez is az oka annak, hogy a felhozott példák – a tarnabodi, máltai kezdeményezés és a budapesti Magdolna Negyed Program – lényegesen eltér egymástól és a kalocsai programtól is. Ez a léptékbeli különbség ugyanakkor sokat segít abban, hogy a nyilvánvalóan eltérő vonások ne tereljék el a figyelmet a sokkal lényegibb hasonlóságokról.

Tarnabodon a szociális rehabilitáció a Befogadó falu című programmal kezdődött 2004-ben. Ekkor a Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Tutor Alapítvány közösen 10 hajléktalan család számára tette lehetővé a beköltözését a Budapesttől 100 km-re lévő heves megyei faluba. A rászorulók a szociális bérlakásként működő ház mellett gazdálkodásra alkalmas kertet kaptak.

A kezdeményezést később több, ehhez kapcsolódó program is követte, úgymint a Biztos Kezdet Gyerekház, Mip Tanti Játszóház, Ifjúsági Információs Pont, Tartozunk Ennyivel program, Konyhakert program, stb.

A faluban jelen pillanatban is több máltás szakember dolgozik azon, hogy a falubeliek életminősége, életkörülményei és kilátásai javuljanak.

2004-ben készült el Józsefváros „15 éves kerületfejlesztési stratégiája". Célja az volt, hogy a szociális problémákkal küzdő kerületet önálló arculattal rendelkező területekre osztva, ezek sajátosságainak figyelembevételével dolgozzon ki egy integrált fejlesztési stratégiát. Az így kialakult területek egyike, és egyben legnehezebb helyzetben lévő része volt a Magdolna Negyed. A területen nagyszámú hátrányos helyzetű család él, alacsony az iskolázottság, magas a munkanélküliség és gazdasági potenciáját tekintve is hatalmas lemaradásban van. Ezek a társadalmi és gazdasági

[31] az összehasonlítás forrásai:

Tarnabod:

- 2012.09.18-án Kálosiné Tóth Katalinnal, a Gyerekház vezetőjével készített interjú
- Nagyváthy Egyesület – Tarnabod, a befogadó falu című videó sorozata, Budapest 2008
- www.maltai.hu/programok webcím (2012.10.28)

Kalocsa:

- 2012.08.29-én Pintér Ferenccel, a pályázat projektmenedzserével, a Kalocsa Város Önkormányzata Műszaki Osztályának vezetőjével
- és Kaltenecker Andreával, a Kalocsa Város Önkormányzat munkatársával készített interjúk
- Váti Városépítő Kft.: KALOCSA-SZŐLŐK VÁROSRÉSZ INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ Akcióterületi Terv- 2009. június dokumentum

Magolna Negyed:

- interjú Sárkány Csillával a Magdolna Negyed Program I. és II. felelős tervezőjével 2012.09.21.
- interjú Alföldi Györggyel a Magdolna Negyed Program I., II. és III. felelős tervezőjével 2012.10.12.
- Budapest – Józsefváros, Magdolna Negyed Program II., Akcióterületi Terv – Rév8 Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Zrt. - Budapest - Józsefváros, 2008. július 09. (felelős tervezők: Sárkány Csilla, Molnár Gy. (MNPI); Horváth Dániel, ifj. Erdősi Sándor, Alföldi György)
- www.rev8.hu (2012.10.28.) webcím

jellemzők ekkorra már a fizikai környezetben is megjelentek, ami tovább mélyítette a városrész leszakadását.

A rehabilitáció célja ennek a folyamatnak a megállítása és visszafordítása volt az itt élőkkel együttműködésben. A Magdolna Negyed Program I.-et (2005-2008) a Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési (Rév8) Zrt dolgozta ki. A fejlesztést később követte a Magdolna Negyed Program II. 2008-2011-ig és a napokban adták be a Magdolna Negyed Program III. pályázatát.

	Tanabod	**Kalocsa (akcióterület)**	**Budapest, Magdolna Negyed**
terület (km^2)	10,33	0,38	0,34
város teljes lakossága (fő)	726	17 844	1 737 000
érintett személyek becsült száma (fő)	50+ a falu népessége	1 306	10 571
társadalmi helyzet	hajléktalan, többnyire cigány származású nagycsaládosok	szegregátumban élő, főkét cigány népesség	alacsony státuszú, szegény réteg
a fejlesztésben érintett korcsoportok	kisgyermekektől az idős korosztályig	kisgyermekektől az idős korosztályig	kisgyermekektől az idős korosztályig
rehabilitáló szervezet	Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Tutor Alapítvány	Kalocsai Önkormányzat	Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési (RÉV8) Zrt. a VIII. kerületi önkormányzattal együttműködésben
időintervallum	2004 -	2008 - 2011	Magdolna Negyed Program I. - 2005 - 2008 Magdolna Negyed Program II: - 2008 - 2010 Magdolna Negyed Program III. 2012 -

40.- táblázat

Jól látható mindebből, hogy a három program több mindenben eltér egymástól. Ezen eltérések ellenére vannak olyan, léptéktől független vonásaik, melyeket lehet és érdemes összehasonlítani.

5.1. IDŐBELI ELOSZLÁS, EGYENLETESSÉG

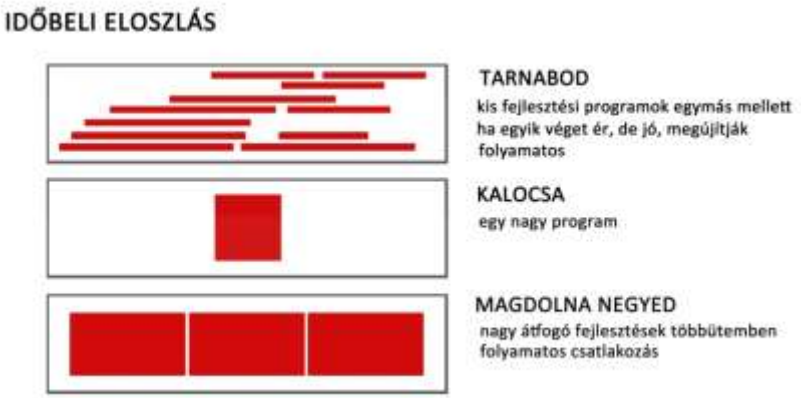

41.- ábra

Az első és talán legevidensebb a programok időbeli lefolyása. A rehabilitáció szempontjából igen lényeges, hogy az csak a tényleges fejlesztés idejére korlátozódik, vagy egy annál jóval hosszabb, messzebbre nyúló folyamat.

Tarnabod esetében valójában több, egymást követő, egymásra épülő programról beszélhetünk. Az első, 2004 őszén indult el. A programok általában pályázatok keretében, időszakosan futnak, de ha jól működnek, megújíthatóak. Mindez azt eredményezte, hogy jelen pillanatban is összesen 5 program fut egyszerre a heves megyei községben.

A kalocsai fejlesztés szintén egy pályázat során jött létre, de egyetlen ütemben és nem várható további folytatás. A pályázatot 2008-ban kezdték el kidolgozni és 2011-re valósultak meg fizikai elemei. A „soft" programok 2011 áprilisától ugyanezen év június 30-ig futottak. Azóta nincsenek rehabilitációhoz kapcsolódó programok, bár természetesen a megvalósult létesítmények továbbra is működnek.

A Magdolna Negyed Program 2005 őszén indult és nemrég adták be a harmadik ütem pályázati anyagát. A program tehát szakaszos, ugyanakkor folyamatosnak tekinthető. A fejlesztések kisebb lépésekben, de egyenletesen zajlanak.

A folyamatosságnak igen nagy szerepe van egy ilyen rehabilitációban. Ennek az az oka, hogy a programok jól csak az emberek bevonásával tudnak működni, a bevonásnak pedig alap feltétele a bizalom és biztonságérzet a résztvevők részéről. Sárkány Csilla, a Magdolna Negyed rehabilitációjának egyik tervezője a következőképp fogalmazott ezzel kapcsolatban:

„Nem is biztos, hogy az a fontos, hogy mekkora az [a beavatkozás] ami beindít [egy változást]), hanem fontosabb a folyamatosság. […] Tehát, ha van egy olyan szervezet, amelyik folyamatosan jelen van – és ugyanazok – és folyamatosan valamit tesz és tudják, hogy ők holnap is ott lesznek és holnap is lesz valami, az szerintem sokkal fontosabb, mint az elején valami nagyot megcsinálni."[32]

[32]idézet 2012.09.21-én Sárkány Csillával készített interjúból

5.2. A PROGRAMOK ÁTFOGÓSÁGA

Általában egy olyan területen, ahol szociális rehabilitációra van szükség, ott problémák bonyolult szövevényével találja magát szemben a rehabilitáló szervezet. Jellemző a rossz lakhatás, ami részben a munkanélküliség, a megélhetési problémák következménye vagy épp az ebből következő bűnözés, ami rontja a terület megítélését és tovább mélyíti a társadalmi szakadékot. A helyzet megoldása tehát az összetett probléma miatt összetett, átfogó megoldást kíván.

A problémákat csak együtt, komplexen kezelve lehet elkezdeni mérsékelni, csökkenteni. Ellenkező esetben, egy-egy rész aránytalan fejlesztésével nem lehet igazi előrelépést elérni, a folyamatok visszahatnak egymásra és visszatarthatják egymást. Így tehát a programok kidolgozása során egy olyan rendszert kell felállítani, ami lefedi ezeket az eltérő problémákat.

A fejlesztendő területek kategóriákba sorolhatóak és ezekbe a kategóriákba illeszthetőek az egyes programok különböző elemei:

		TARNABOD	KALOCSA	BUDAPEST, MAGDOLNA NEGYED
LAKHATÁS		Befogadó falu program (10 család, 10 ház)	5 db szociális bérlakás komfortosítása	16+ többlakásosház felújítás
FOGLAKOZTATÁS		Elektronikai bontóüzem; Munkaügyi Központtal való kapcsolattartás	"Amit az állás keresésről tudni kell" című előadás sorozat	állásbörze, álláskeresési információs napok, kapcsolattartás a Munkaügyi központtal, pályaorientációs tanácsadás
OKTATÁS		Máltai Szeretetszolgálat Tarnabodi Általános Iskolája		nyelvtanfolyam, számítástechnikai kurzusok, szakkörök
GAZDASÁG		Tartozunk Ennyivel program		Vállalkozói Helyiség pályázat
KÖZÖSSÉG-FEJLESZTÉS	gyerek	Biztos Kezdet Gyerekház, Mip Tanti Játszóház, Ifjúsági Információs Iroda	Sportcentrum	Kesztyűgyár Közösségi Ház, Mátyás tér játszótér
	mindenki	Biztos Kezdet Gyerekház, Ifjúsági Információs Iroda	Sportcentrum, Viola utcai óvoda multifunkciós helyisége	Kesztyűgyár Közösségi Ház, Mátyás tér, lakóházak közösségfejlesztése, Szomszédsági és civil tanács működtetése, Magdolna Negyed Napok, sportprogramok, sprotudvar kialakítása
BŰNMEGELŐZÉS			vagyonvédelmi nap, előadások a fiatalkorú bűnözésről, drogperevenciós előadás sorozat	áldozattá válást csökkentő prevenciós programok, közterületi szociális / drogprevenciós munka, Szomszédsági rendőr/gondnoki rendszer kialakítása, "Élhető Dankó utca" program
SZEMLÉLETFORMÁLÁS		konyhakert program, takarékos recept verseny, + *	Környezetvédelmi nap, Mit fogyasszunk…" előadás sorozat, előadás sorozat a szenvedélybetegségekről	életvitel tanácsadás, konfliktuskezelő tréning, "Tanácsadás a téren" program

* Nem programszerű elem, ugyanakkor az egyik legfontosabb szemléletformálási elem a példamutatás. Ez azt jelenti, hogy nem tanítással, hanem példák megmutatásával lehet olyan hétköznapi dolgokra megtanítani valakit, mint mondjuk a mosás vagy a főzés.

42. - táblázat

A különböző színek erőssége az egyes programok intenzitását jelzi. Ebből jól látszik, hogy Tarnabodon és a Magdolna Negyedben ez nagyjából hasonló, még Kalocsa jócskán elmarad. Mindez főként annak tudható be, hogy a kalocsai programok nagyon rövid ideig és kis hatékonysággal futottak csak.

A 8 kategóriából ugyanakkor 6-ot lefedett a rehabilitáció, ami azt jelzi, hogy a fejlesztés és ennek főként fizikai része reagál a problémák összetettségére, csak épp nem elég hatékonyan, intenzíven, hiányoznak mellőle a kiegészítő „soft” programok.

5.2.1. A REHABILITÁCIÓK ÁTFOGÓSÁGA A CÉLCSOPORT TAGJAINAK KORÁTÓL FÜGGŐEN

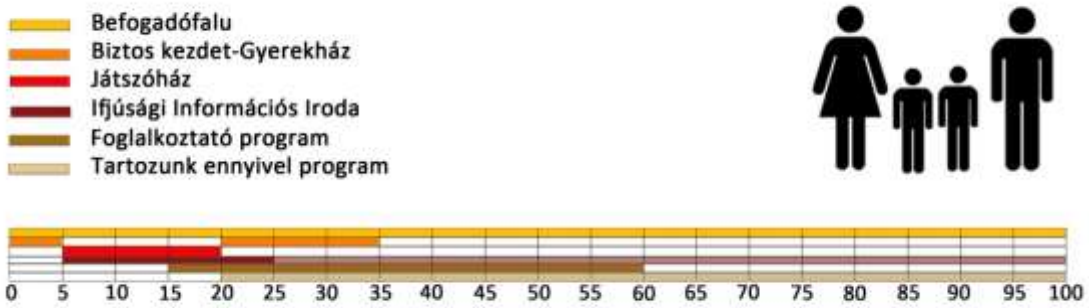

43.- ábra

A Tarnabodi programok célcsoportjának fő egysége a család. Itt nemcsak külön egy-egy személyre koncentrálnak, hanem egy egész családot próbálnak meg bevonni a rehabilitációba.

A Befogadó falu programnak köszönhetően a településen nagyon kevés az idős, csupán a lakosok 5%-a. A családok jellemzően csak szűk családi körben tartják egymással a napi kapcsolatot, mivel rokonaik nagy része nem költözött velük a faluba. Tehát ez a rehabilitálandó egység a szülőkből és a gyerekekből áll. Őket célozzák meg a programok is. A diagramból látszik, hogy az ő korosztályukat teljesen lefedő programok széleskörűek, míg a csekély számú idősszel csak kevés program foglalkozik, de valamilyen szinten őket is bevonják a rehabilitációba.

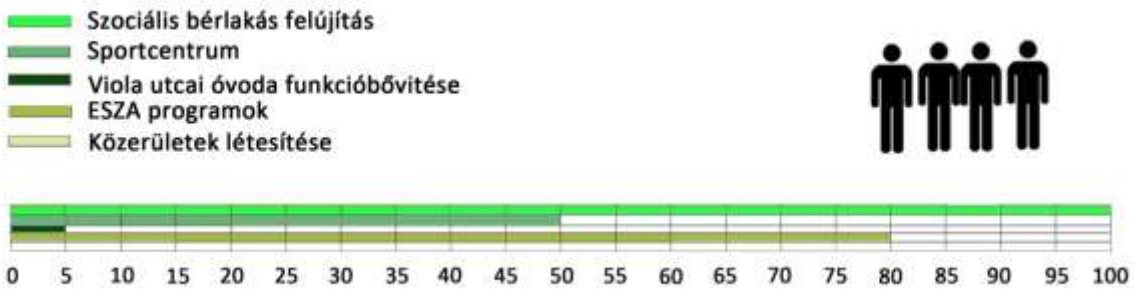

Kalocsán a célkitűzések alapján egy alulról, a gyerekektől építkező rehabilitációt szerettek volna megvalósítani, így a programok is jellemzően őket céloznák. Az itt létrejött programok nem annyira kor specifikusak, inkább általános jellegűek. Így több korosztályhoz is eljuthatnak, de kevésbé hatásosak, mivel nem speciálisan az egyik korcsoport igényeihez illeszkednek. Ezalól csak az ESZA tevékenységek alatti kifejezetten gyerekeknek tartott programok a kivételek.

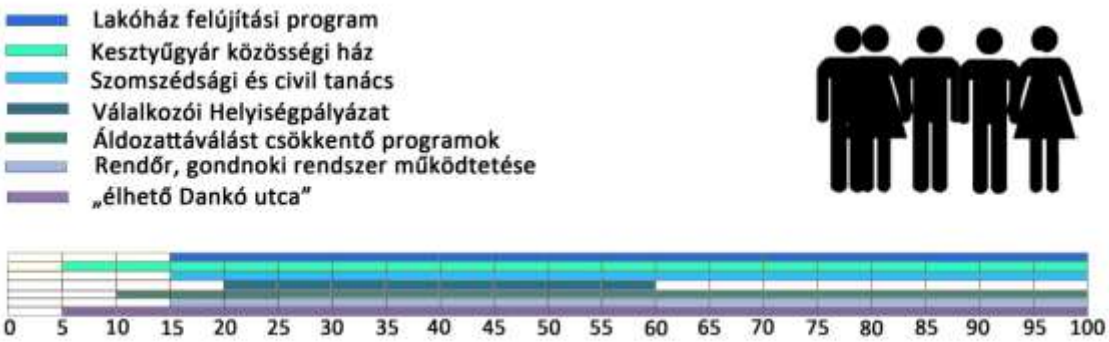

A Magdolna Negyedben jellemzően szintén több program fut egymás mellett. Ezek közül a fizikai felújításokat tartalmazó programelemek nyílván kortól függetlenül életminőség javulást okoznak. Vannak viszont kifejezetten korosztályok szerint szétváló programok, jellemzően a Kesztyűgyár szervezésében. Ilyenek a gyerekeknek tartott szakkör jellegű foglalkozások, az idősek számítástechnikai oktatása, vagy a jellemzően középkorú nőket megmozgató esti Női klub.

Ennél a rehabilitációnál az alap egység nagyobb, egy közösség, többnyire egy-egy lakóház lakóközössége és a közösségi házban kialakuló kisebb társaságok.

Fontos viszont, hogy kifejezetten kisgyerekekre tervezett programok nincsenek, őket úgy vonják csak be a rehabilitációba, hogy a közvetlen környezetükben élők helyzetén javítva, jobb családi háttér alakul ki számukra.

5.3. KIHASZNÁLTSÁG

Szociális rehabilitációk esetében könnyen belátható, hogy nagyon fontos szempont a gazdaságosság. Egyrészt a befektetés szempontjából, másrészt az üzemeltetés tekintetében is. Egy-egy elem kihasználtsága nagyban tudja befolyásolni a gazdaságosságot, hiszen egy megvalósult, épített elem, több dolgot is elláthat egyszerre.

Tarnabodon a kihasználtság javítása úgy valósult meg, hogy egy-egy épület, intézmény napi szinten több különböző funkciót is ellát. Mivel a település oktatási infrastruktúrája nagyon hiányos volt, ezért a gyerekek iskolai tanítását csak olyan módon tudták megoldani, hogy délelőtt az alsó tagozatosok, délután pedig a felsősök jártak. Így viszont nem maradt lehetőség a rendszeres leckeírásra szoktatás jól bevált eszközére, a napközis foglalkoztatásra.

A Játszóház megvalósulásával ez a rendszer megváltozott. Magában az épületben délelőttönként tanórákat tartanak, így az alsós és a felsős oktatás is egyszerre tud folyni. Délután pedig lehetőség van napközi foglalkozások megtartására az alsó tagozatosoknak.

Mivel az étkezés korábban az óvoda étkezőjében zajlott, ami szintén túl szűkös volt ehhez, az iskolások ebédeltetése is átkerült a Játszóházba. Így reggeltől délutánig folyamatos, iskolához kötődő programok vannak az épületben. Miután az iskolások elmentek, egy órára bezárják a házat, takarítanak és előkészülnek a névadó Játszóház funkcióra. Itt különböző lehetőségeket biztosítanak a gyerekeknek szabadidejük eltöltésére. Vannak játékok, könyvek, számítógépek és persze egy szakmailag felkészült, a gyerekekkel foglalkozó személy is. A napi beosztás így néz ki ősztől tavaszig, nyáron pedig egész napos játszóházként üzemel az épület.

Kalocsán ezzel szemben máshogy alakul a kihasználtság. Az itt létrehozott két közösségi tér elvileg tudna napszaktól függően többféleképp üzemelni, ám jelenleg ez nem valósul meg.

Az óvodában létrehozott multifunkciós terem értelemszerűen az óvodai foglalkozások ideje alatt tornateremként üzemel. Ezen kívül, amíg az ESZA programok tartottak, egy-egy hétvégi előadásnak is helyet adott, de mióta ezek a pályázattal együtt lezárultak, csak tornateremként funkcionál a hely.

A sportpálya is a nap nagy részében zárva tart. Esténként a zárás egy szociálisan problémás környéken indokolt az állagmegóvás miatt, de más a helyzet a délelőtti órákkal. Jelen pillanatban délután 3 óra előtt nincs lehetőség a játszótér használatára. Ez egyrészt érthető, hisz ilyenkor a gyerekeknek óvodában vagy iskolában a helyük, de nem szabadna elfeledkezni a kisgyermekes szülőkről, akik ilyenkor nyugodtabban kihozhatnák a gyereküket játszani, illetve az oktatási intézmények tanulói is használhatnák a pályát szervezetten, tehát óvodai, iskolai keretek között.

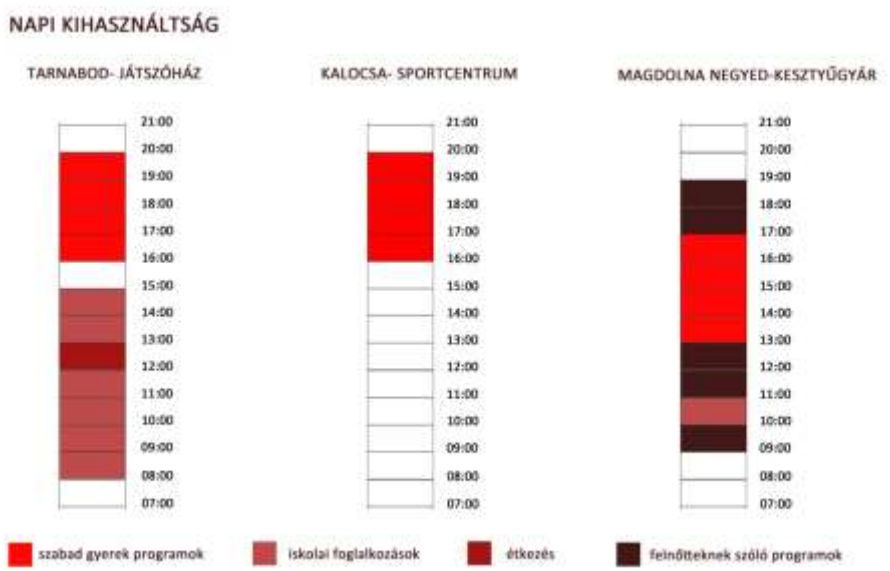

44.- ábra

A Magdolna Negyedben a közösségi funkciók a Mátyás téren és a Kesztyűgyárban összpontosulnak. Mivel a terület közbiztonsága nagyon rossz, fontos volt meghatározni, hogy mikor vannak nyitva ezek, illetve az állagmegóvás érdekében esténként a zárhatóságot mindenképp meg kellett oldani.

A Mátyás tér köztérként funkcionál, de mivel több, más-más használatot feltételező elemből áll, (leülő rész, játszótér stb.), ezért ezek önmagukban megoldják az időben változó használatot. Éjszakára ez is lezárásra kerül.

A Kesztyűgyár is a nap más-más szakában eltérően üzemel. Mivel főként zárt terekből áll, télen-nyáron egyaránt jól kihasználható. Az udvar pedig akkor tud szervesebben kapcsolódni a terekhez, amikor azt az időjárás megengedi.

Délelőttönként a közeli Erdélyi utcai Általános Iskola diákjai is ide járnak egy-egy órára. Ezzel egy kicsit a helyet is megismerik, így később szívesebben jönnek vissza, hogy iskola után itt töltsék a szabadidejüket. Délután különféle szakkör jellegű foglalkozások és tanfolyamok vannak, de lehetőség van szabadon csocsózásra, pingpongra, vagy éppen a számítógépek használatára is. Esténként pedig a felnőttek közösségépítését elősegítő programokat tartanak, mint például a helyi nőket összehozó „Női csoport a Kesztyűgyárban!”, ami kifejezetten az őket érintő témájú beszélgetésekből, vagy épp közös főzésből áll.

5.4. IGÉNYFELMÉRÉS

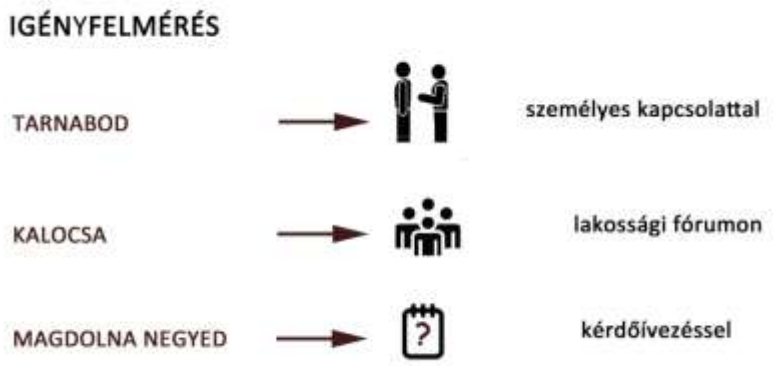

45.- ábra

Minden fejlesztés sikere – egy szociális rehabilitációé pedig különösen – elsősorban azon múlik, hogy kezdetben jól mérték-e fel az igényeket. Valóban olyan dolog valósult-e meg, amire szükség volt? Ez egyben a programalkotás legnehezebb része is, hisz amellett, hogy az igények legtöbbször eltérőek, felmérésük nehéz feladat.

Tarnabodon a Máltai Szeretetszolgálat ilyen szempontból könnyebb helyzetben volt. A falunak szüksége volt újabb földművelő lakosokra, még a hajléktalan családoknak pedig egy otthonra. Így jöhetett létre egy ilyen együttműködés a szolgálat közreműködésével. A későbbi programok már a helyben megtapasztaltak alapján alakultak ki. A szervezet dolgozói napi, személyes kapcsolatban állnak az itt élőkkel, ismerik problémáikat, körülményeiket, így első kézből ismerik az igényeket. Ezek alapján készülnek el a programok később. Mindez persze falu léptékben aránylag könnyen megvalósítható.

Kalocsa természetesen már jóval nagyobb terület, ugyanakkor az igényfelmérés itt sem kerülhető el. Az Akcióterületi Terv ennek kapcsán a következőket írja: „A lakossági igények főként az önkormányzat, mint kompetens szerv felé irányultak, hol személyes, hol választott (helyi, vagy kisebbségi önkormányzati) képviselői megkeresés formájában.”[33] Tehát esetükben az igények felmérése valójába a korábban tapasztaltak összegzését jelentette, nem készült külön, a programot megelőző felmérés.

A Magdolna Negyed programjának kidolgozása előtt és közben folyamatosan kérdőívekkel mérték fel a területen élők szükségleteit. Ez a kérdéssor rendkívül átfogó volt. Felmérte az itt élők lakókörnyezetének állapotát, a hozzá fűződő viszonyukat, a lakhatási preferenciáikat, a társadalmi, szomszédsági kapcsolataikat. Megkérdezték, hogy mit tudnak, mit volnának hajlandóak tenni saját környezetükért, mitől éreznék jobban magukat.

A felmérések 500 fős mintával készültek, vagyis már reprezentatívnak számítanak. A kérdőíveket a kutatási program vezetője, Ifj. Erdősi Sándor, szociológus állította össze, a lekérdezést pedig társadalomkutató intézetek végezték. Az így összegyűjtött adatok később kiértékelve a program fontos alapját képezték.

[33] Váti Városépítő Kft.: KALOCSA-SZŐLŐK VÁROSRÉSZ INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ Akcióterületi Terv-2009. június dokumentum 34. o. alapján

5.5. SZEMÉLYES KAPCSOLAT

Szociális rehabilitációknál fontos szempont, hogy mennyire tud személyes kontaktusba kerülni maga a rehabilitáló szervezet a helyiekkel. Ez a személyes kapcsolat a rehabilitálandó terület lakosságának számától nagymértékben függhet.

Tarnabodon a kis lélekszámú település miatt ez a személyes kapcsolat teljes mértékben ki tudott alakulni. A helyiek az egyes programelemek vezetőivel folyamatos, napi szintű, bizalom alapú kapcsolatban vannak. Ez nagymértékben befolyásolja az igényeik kommunikálását a rehabilitálók felé.

Ezzel szemben Kalocsa Szőlőkköze városrészében élők valamivel többen vannak, a kapcsolattartás pedig sokkal formálisabb. A rehabilitáció alatt a lakosok részt vehettek egy lakossági fórumon, ahol közölhették észrevételeiket és javaslataikat. Ennek a módszernek a hatékonyságát jól mutatja a csekély számú résztvevő. Ezen kívül konzultációs lehetőséggel élhettek a lakók a terület önkormányzati képviselőjénél. Mindkét esetben elmondható, hogy ez a kapcsolattartás formaisága miatt sokkal jelentéktelenebb a tarnabodinál. Ezt tovább árnyalja, hogy a lehetőségek kommunikálása a lakók felé nem volt a leghatékonyabb.

A léptékében legnagyobb Magdolna Negyed esetében a rehabilitáció kisebb elemeiben beszélhetünk személyes kontaktról. A program egészéről átfogóan a lakossági fórumokon és egyéb, a kalocsaihoz hasonló formális úton lehetett tájékozódni.

Az első négy, lakók bevonásával történő házfelújításnál nagyon jelentős személyes kapcsolat alakulhatott ki a helyiek és a Rév8 munkatársai között, hiszen magába a rehabilitációba is bevonásra kerültek a lakók. A házak személyes felkeresése fontos része volt a közös munkának. A program alatt a rehabilitálók rendszeres, személyes kapcsolatban voltak a helyiekkel.

A közösségi terek kialakítása is hasonlóképp valósult meg. Ilyen volt például a Mátyás téri „kavicsok” festése, ami a lakosság egy részének bevonásával jöhetett létre.

A rehabilitáló szervezet személyes kapcsolattartásáról jó képet ad, hogy a Rév8 munkatársait személy szerint ismerik a helyszínen. Ez jól mutatja, hogy nem csak egy keveseket érintő formális kapcsolattartás alakult ki rehabilitálók és helyiek között.

46.- ábra

5.6. HELYIEK BEVONÁSA

A lakók bevonása a rehabilitációba ugyancsak fontos elem. Egyrészt a személyes kapcsolat egyik meghatározója lehet, másrészt munka lehetőséget vagy elfoglaltságot jelenthet az itt élők számára. Ezen kívül az állagmegóvás terén is nagyon hasznos, hiszen annak a munkának, amit az itt lakók maguk végeztek el, jobban megbecsülik, óvják az eredményét.

Tarnabodon a lakók bevonása a kisebb munkákban történt. Például helyi lakosok festették ki a Gyerekházat illetve a dekorációt is mindig a használók készítik. Az intézményi kertek gondozását is a helyiek végzik. Utóbbi önkéntes alapon megy, nem közvetlenül a saját hasznukra, hanem az általuk használt intézmények jobb működése érdekében.

Kalocsán a rehabilitációba lakossági bevonás nem történt. Ez az építési munkáknál az Európai Uniós Pályázati rendszer miatt nehézkes lett volna. Ugyan a sportpálya kezdetekben 5 embernek adott munkát, akik közt a környékről származó cigány is volt, ma már csak 3 ember dolgozik itt, de ők nem a közvetlen környékről kerültek ki. Utóbbiak az üzemeltetők alkalmazásában álló, kalocsai, de nem Szőlők béli lakosok.

A Magdolna Negyedben több, kisebb lakosság bevonási akció volt. Egyrészt a 4 elsőként felújított társasház munkálataiba kapcsolódtak be a lakók pince és padlástakarítással, másrészt a közösségi terek létrehozásánál az ülő bútorok kifestésével. Így személyesebb kapcsolatuk fűződik a saját kezükkel létrehozott dolgokhoz, ami elősegíti a megújult terek belakását, illetve jobban is vigyáznak saját munkájuk eredményére.

5.7. PROJEKTSZERVEZET

Nem lehet elégszer hangsúlyozni, hogy a rehabilitációk e műfajának nincs komoly előélete hazánkban. A projektszervezet felépítését illetően pedig ez fokozottan igaz. Ahány program, annyi megoldás.

A Máltai Szeretetszolgálatnak saját rendszere van programjai lebonyolításához. Tarnabod esetén az anyaszervezet végezte az anyagi források előteremtését, a Befogadó falu program kidolgozását és lebonyolítását. A későbbi programok megalkotásában azonban már fontos szerepe volt a helyben dolgozó máltás alkalmazottaknak. Minden programnak saját vezetője van, akik személyes kapcsolatban állnak egymással, illetve formális, de rendszeres kapcsolatban az anyaszervezettel.

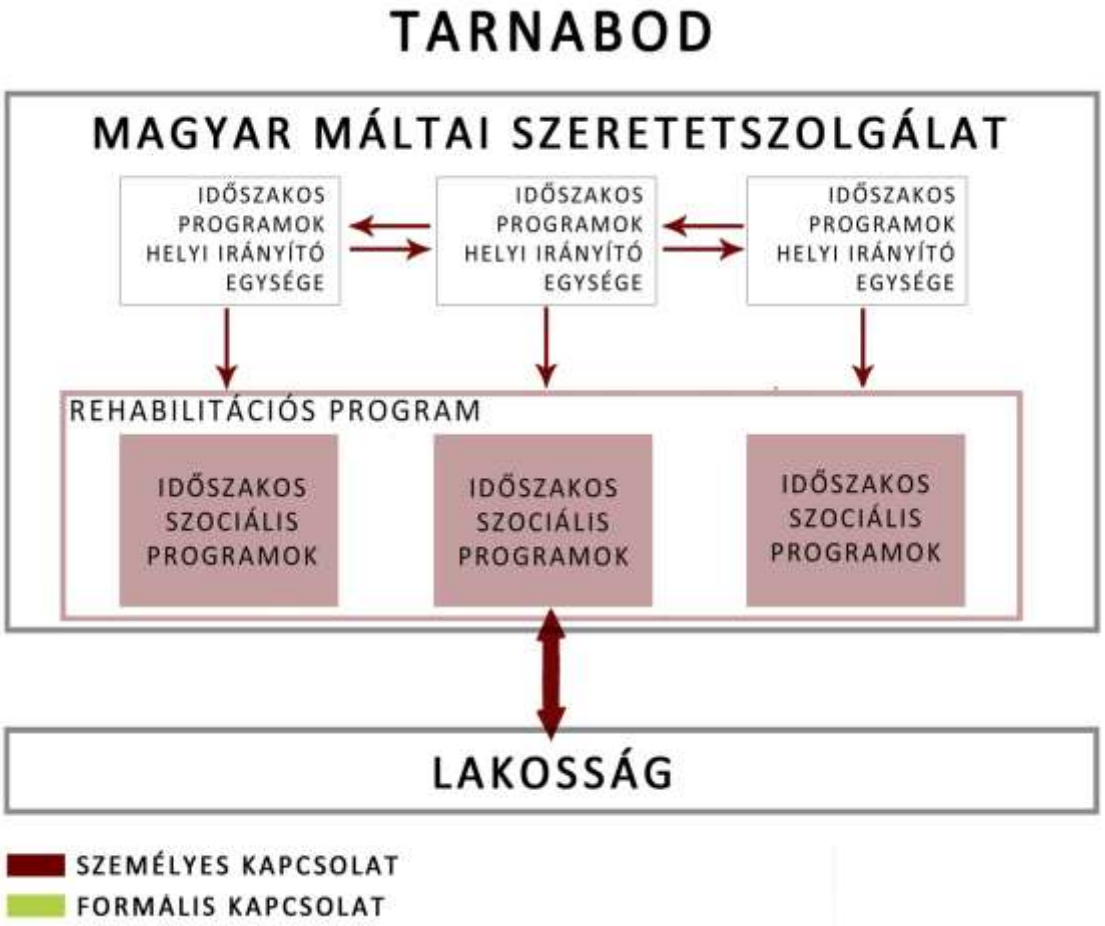

47.- ábra

A kalocsai fejlesztés az önkormányzat irányításával zajlott le, éppen ezért a projektszervezet az egyes önkormányzati osztályokból, ágazati irodákból, vagy más az önkormányzathoz kötődő szervezetekből állt össze. Ennek a megoldásnak nagy hátránya, hogy az osztályok közti kommunikáció nem hatékony, így a különböző programelemek összefogása jóval nehezebb. A formális kapcsolatok azt eredményezik, hogy az egyébként komplex program elemeire esik, és nem tud megfelelő hatékonysággal működni.

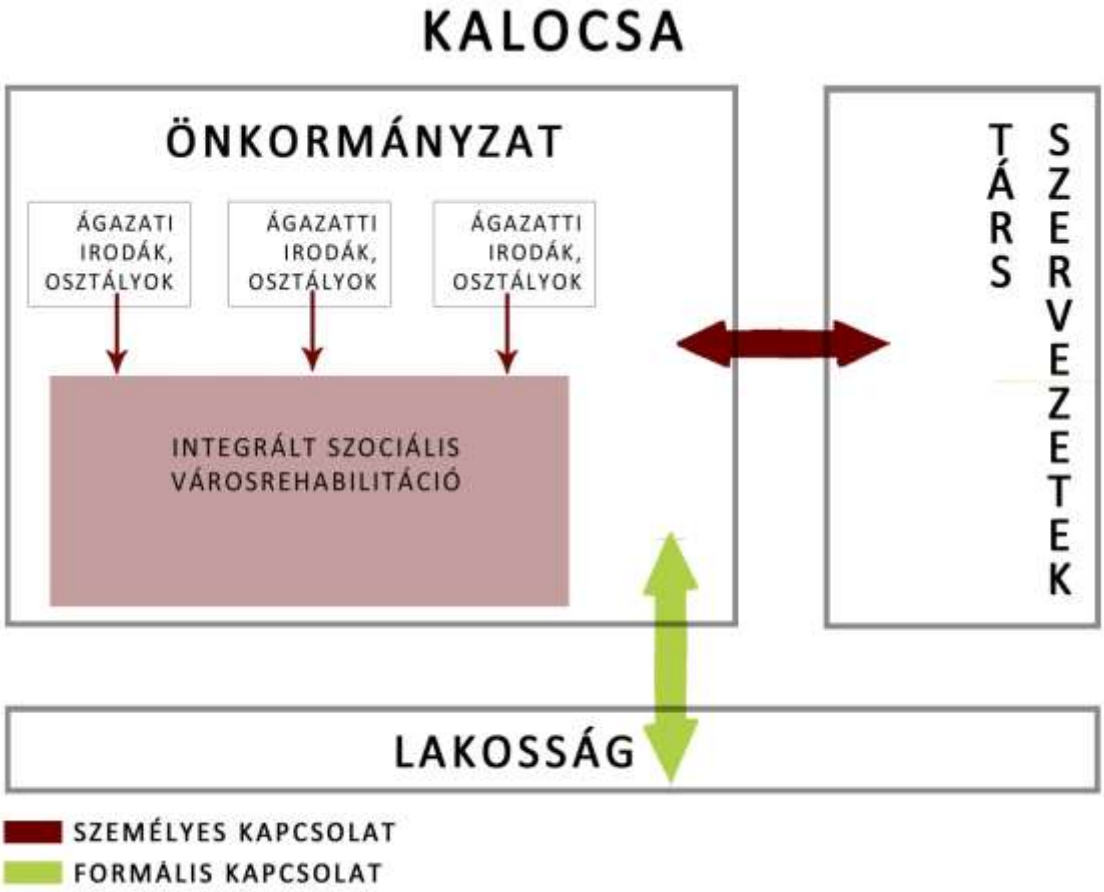

48.- ábra

A Magdolna Negyed estében pont ezt a problémát igyekeztek megoldani. Az ágazati felépítésű önkormányzati irodák helyett egy, az önkormányzattól és az ágazati irodáktól szervezetileg független, de velük szorosan együttműködő integrált „ügynökség” került kialakításra. A polgármesteri hivatalban egy kevés főből álló, kapcsolattartó projekt iroda maradt meg. Erre azért volt szükség, hogy a projektmenedzselő iroda, jelen esetben a Rév8 Zrt. és az önkormányzat közti kommunikációt felerősítse. Így a Rév8 feladata lett a projekt irányítása, aki elemekre bontotta ezt, és kinevezett az egyes projektekhez projektmenedzsereket, valamint kijelölt szakmai felelősöket. Ezt a felépítést mátrix szervezetnek nevezik, lényege hogy mind szakmai mind projektmenedzsment szempontjából kontrolálva legyen a program. Ebben kulcsfontossága van ugyanakkor a személyes kapcsolatnak, vagyis az együttműködés ténylegesen meg tud valósulni, nem csak papíron.

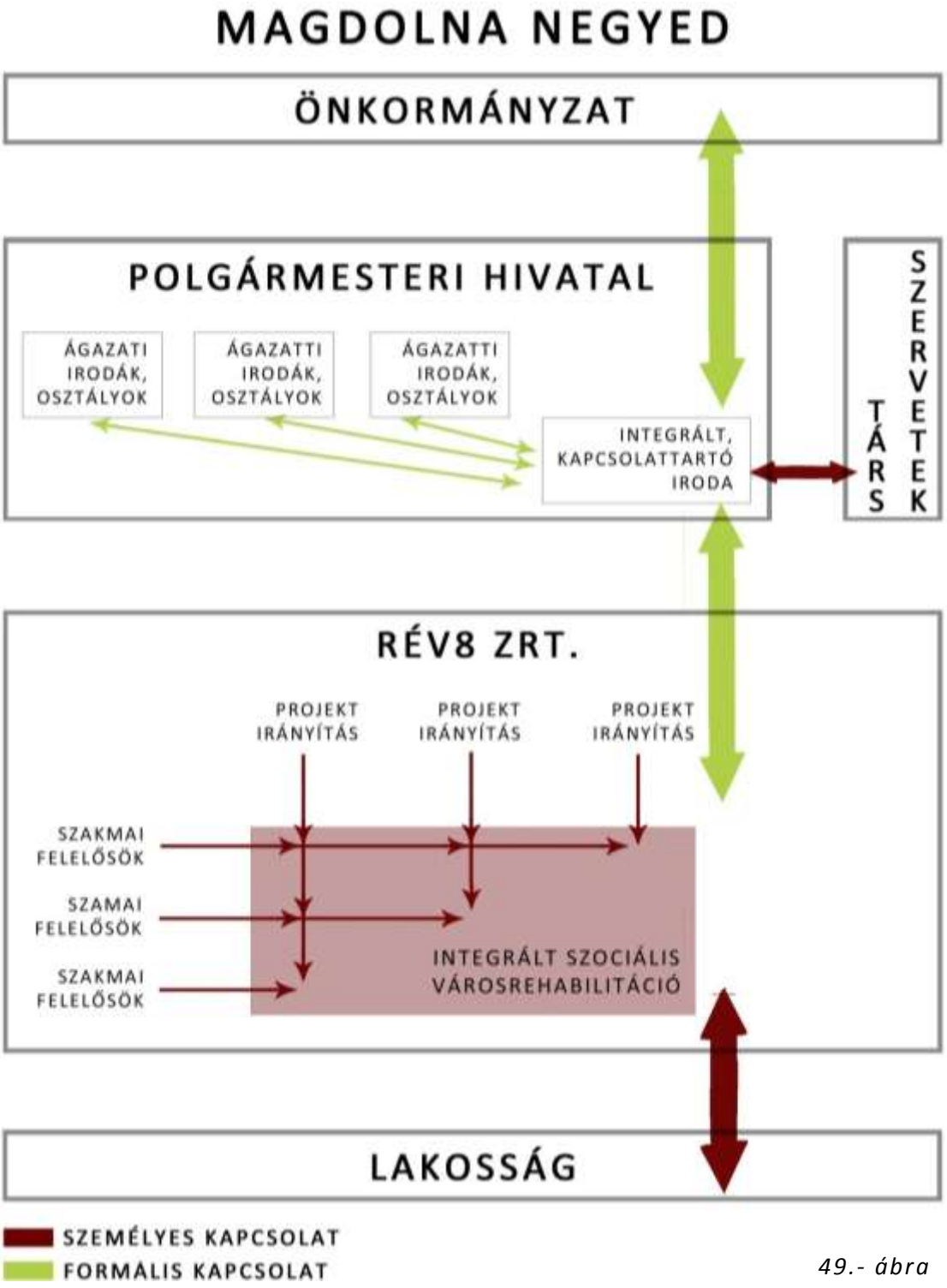

49.- ábra

5.8. UTÓKÖVETÉS

Egy szociális rehabilitációra mindenki nagy várakozásokkal tekint, javulást, változást vár tőle. Könnyű abba a csapdába esni, hogy olyan gyógymódként tekintünk rá, ami gyors és érzékelhető javulást hoz. A valóságban azonban ez a folyamat kifejezetten lassú és a legkevésbé sem látványos. Az utókövetés mégis fontos része, egyrészt mert lényeges ismerni az elért hatásokat, másrészt pedig a levont tanulságok elengedhetetlenek a későbbi programok megalkotásához.

Utókövetésre szintén nincs általános, jó módszer. Az Európai Uniós pályázatok megkövetelik ezt a fajta ellenőrzést, de csak rövidtávon és indikátorokkal. Az indikátorok számszerű méréseken alapulnak, ami nem veszi, nem tudja figyelembe venni a hosszú távú társadalmi folyamatokat. A helyzetet tovább bonyolítja, hogy vannak olyan, a beavatkozásoktól független tényezők, amik viszont meglátszanak a mérésekben. Ilyen például a 2008 óta tartó gazdasági válság. A célcsoportok életminőségének javulását nehéz egy olyan helyzetben mérni, mikor alapvetően romlanak a kilátások, körülmények.

Mindezek ellenére kell és van miről beszélni a rehabilitációk megvalósulása után.

Tarnabodon ez a lehető legegyszerűbb módon zajlik. Az elért hatásokat személyesen tapasztalják meg az itt dolgozók. Felméréseket készítenek maguknak, például arról, hogy érezhető-e egy gyerek iskolai teljesítményén, hogy előtte rendszeresen látogatta a Gyerekházat. Ezeket a méréseket együtt értékelik ki és ez alapján folytatják a munkát.

A kalocsai program követése a projekt előrehaladási illetve a projekt fenntartási jelentésekben történt. Ezek megint csak indikátoros méréseket jelentenek, melyeknek az a szerepe, hogy a pályázatban vállalt értékek valóban teljesüljenek, ellenkező esetben a pályázó elesik a támogatástól. Ez a szigor egyrészt érthető, mivel így lehet biztosítani, hogy a támogatást valóban arra fordítsák, amire pályáztak. Másrészt viszont ez egyfajta biztonsági játékra kényszeríti a pályázókat, így a kalocsai önkormányzatot is. Csak olyan, kevésbé rizikós indikátorokat mernek vállalni, amikről biztosan tudják, hogy képesek lesznek később teljesíteni. Ez pedig azt jelenti, hogy a mérés sokszor nem is foglalkozik a leglényegesebb kérdésekkel.

A Magdolna Negyed esetében az indikátorokon túl kérdőívekkel is igyekeztek a rehabilitáció hatásait felmérni. Ezeken a nagyon szegény területeken az iskolázottság, a jövedelmi helyzet és a bűnözés mértéke tud hitelesebb képet festeni a változásokról. Ám ez a fejlődés csak évekkel később jelenik meg a számokban. A negyedben ilyen mérések körülbelül kétévente történtek. A legelső, még 2005-ben, a program elindulását megelőzően készült. Bár látszólag ellentmondás utókövetésről beszélni egy programot megelőz felmérés kapcsán, de könnyen belátható, hogy csak ez adhat megfelelő viszonyítási alapot a későbbiekhez.

A kérdőívezések során azt próbálták mérni, hogy elérték-e az embereket már a rehabilitáció hatásai. A 2010-es mérések már azt mutatták, hogy a romlás nem gyorsult, sőt mintha megállni látszana.

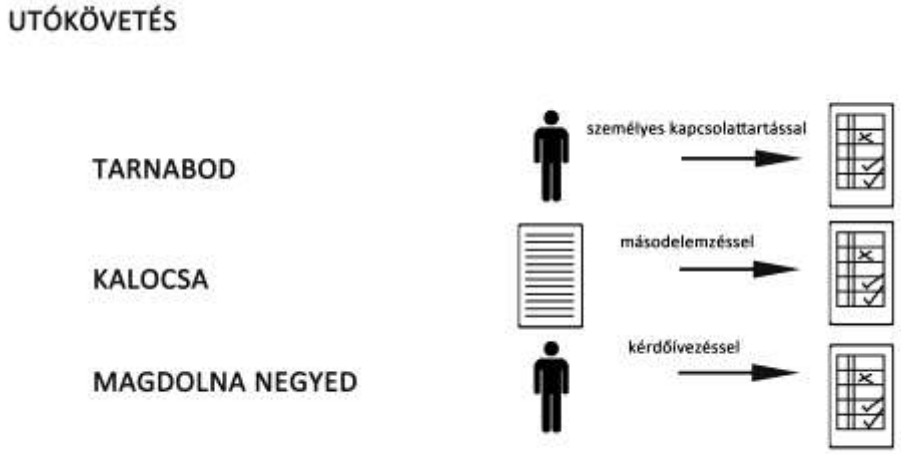

50.- ábra

6. ÖSSZEGZÉS

Mindezek tükrében – a kalocsai program és megvalósulásának személyes megismerése illetve más szociális rehabilitációs programok és módszerek vizsgálata után – a következőképp lehet felelni a dolgozat alapkérdésre, vagyis hogy nevezhetőek-e ténylegesen szociális városrehabilitációnak az itt történek.

Összegezve a tanulságokat elmondható, hogy elindult Kalocsán egy fejlesztés, ami akár szociális városrehabilitáció is lehetne, de az ezt megtöltő szociális tartalom nélkül jelenleg még csak a műszaki megoldásokig jutott el. Az ESZA programok végeztével sajnos minden társadalmi jellegű tartalom eltűnt a programból. Tény, hogy ezek a programok akkor, induláskép nagyon jók voltak, de folytatás hiányában nem érhették el a várt vagy tervezett hatást.

A folytatás tehát mindenképp fontos lenne. Ha a megfelelő szakmai programok és szakemberek is a rehabilitációba kerülnének, valószínűleg beindulhatna egy változás a környéken lakók szociális helyzetében. Ennek nyilvánvalóan anyagi vonzatai vannak, de egy szociális rehabilitáció csak hosszútávon tud működni, így a megtérülését is hosszútávon kell figyelembe venni.

A fejlesztésben tehát számos olyan, eddig kiaknázatlan lehetőség maradt, mely egy jól működő szociális rehabilitáció részét képezheti. Éppen ezért fontos ezeket megismerni, számba venni és amennyiben lehetséges, a későbbiekben kihasználni.

6.1. A PROGRAM FELVÁLLALÁSA

A pályázat és a programok lezárultával az elkészült létesítmények gazdátlanok maradtak. Ha ez nem változik, akkor nem tudnak bekapcsolódni oly mértékben a közösség életébe, hogy ténylegesen hatásuk legyen arra. Ebben az esetben a deviáns viselkedési formák megmaradnak, és a terület állapota tovább romolhat. A közösség hamar lelakja a tereket, amik használatára senki nem tanította meg őket, és amit nem érezhetnek teljesen a sajátjuknak.

A megismert rehabilitációk tükrében megállapítható, hogy egy szociális városrehabilitáció csak akkor tud működni, ha van „gazdája” és annak jelenléte folyamatos. Mivel a folyamat már megszakadt, nehezen indulhat el újra. Ugyanakkor ez feltétlenül szükséges, hiszen ha most nem foglalkoznak a kérdéssel, később már kezelhetetlenné válhatnak a problémák. Ezek továbbgyűrűzésével pedig olyan erősen szegregált területek alakulhatnak ki a városban, amik feloldása már nagyon nehezen lesz megvalósítható. Hosszú távon tehát nemcsak megéri foglalkozni a kérdéssel, de elkerülhetetlen is.

6.2. VÁROSI PROGRAMOK

Mindennek kétségtelenül súlyos anyagi vonzatai vannak, amit különösen a jelenlegi gazdasági helyzetben nehéz előteremteni. Ugyanakkor vannak olyan kisebb beavatkozások, amik mérsékelt anyagi befektetéssel is megvalósíthatóak. Ilyenek például azoknak a városi programoknak az áthelyezése, melyek jelenleg is rendszeresen megrendezésre kerülnek. Ezek egy részének a sporttelep adhatna otthont. Az ilyen programok mindig sok érdeklődőt vonzanak, így szerves részét képezhetik az integrációnak. A Sportcentrum mellett szól, hogy a korszerű pályákon kívül itt olyan játszóeszközök is vannak, amik például egy gyerekprogram esetében indokolttá teszik a városközpontból való kimozdulást.

6.3. SZAKMAI PROGRAM

Ugyan már súlyosabb anyagi terheket jelent, de a szociális rehabilitációhoz feltétlenül szükséges szakemberek bevonása is. Ez jelenthet külsős szakemberekkel való együttműködést, vagy helyi, a kérdésben kompetens szervezetek segítségét. Akárhogy is, e nélkül az integráció nem indítható el már a gyerekek közösségfejlődésében sem.

Hasonlóan fontos volna ilyen szempontból az ESZA tevékenységek keretében elindult programok felélesztése. Ebben az esetben a folytatás nem a programok megismétlését, hanem továbbvitelét

jelentheti. Tehát például a „Mit főzzünk…?” programsorozat kiegészítése egy „Miből főzzünk…?” programsorozattal, melyben a konyhakertekben rejlő lehetőségek kerülnének kifejtésre. Az elméleti tudnivalókon túl, fontos volna a gyakorlati ismeretek átadása is ebben az esetben.

Az előadások és gyakorlati foglalkozások közt képezhet átmenetet olyan programok megszervezése, melyek a résztvevők aktív közreműködését igénylik. Az előbbi példánál maradva egy „Takarékos recept verseny” megtartása alapjában véve a résztvevőktől igényelne nagyobb energiabefektetést. A program szervezőjének csupán valamilyen minimális „díjazással” kellene a részvételt ösztönözni.

Kiemelten fontos volna a sportrendezvények újbóli felélesztése. Jelen pillanatban az az elképzelés, miszerint a sport jó módszer a feszültségek levezetésére és a közösségi kapcsolatok erősítésére, nem működik. A városrészben lakók alig vagy egyáltalán nem használják sportolásra a pályákat. Kivételt képzett ez alól a Kistérségi Romakupa, ami sok érdeklődőt vonzott. Egy ennek analógiájára készülő amatőr kupával ösztönözni lehetne a helyieket az amatőr csapatokban való rendszeres sportolásra.

6.4. KIHASZNÁLTSÁG

Az alkalmi használat erősítésén túl, érdemes volna a mindennapi kihasználtság javítás is. Erre már volt példa a programok indulásakor. Rendkívül értékes kezdeményezés volt az óvodák és iskolák számára a Sportkomplexumot, mint az oktatás külső helyszínét elérhetővé tenni. Ez egyben azt is jelentené, hogy délelőttönként nem állna üresen a terület, tornaóráknak, kézműves foglalkozásoknak vagy más szabad teret igénylő programoknak adhatna helyet.

A kora délutáni zárva tartást továbbra is érdemes volna fenntartani a rendszerességre szoktatás jegyében. Vagyis ekkor a gyerekeknek otthon az ebédlőasztal vagy a lecke mellett, a helye, nem pedig a sportpályán. Délután, ahogy eddig is a szabad játéknak biztosíthatna teret.

6.5. HELYIEK BEVONÁSA

Hasonlóan fontos és hasznos kezdeményezés volt a helyiek bevonása e terek működtetésébe. Ilyen volt, mikor kezdetben cigány származású és a városrészben élő gondnokok dolgoztak a Sporttelepen. Ez megtörténhet akár a közmunka program keretében, de létrejöhet eggyel magasabb szinten is. Erre jó példát szolgáltat Tarnabod, ahol helyi nők megfelelő továbbképzés után, gyermekfelügyelőként dolgozhattak a Gyerekházban.

A helyi közösség kialakulásához nagyobb aktivitást kell elérni a környéken lakóknál is. Ez elképzelhető különféle közösséget érintő munkákba történő lakossági bevonással is – mint például az utcák menti zöldterületek rendbetétele –, vagy akár a közmunka program keretében. A tapasztalatok alapján a lakók jobban megbecsülik, óvják azokat az elemeket, amiknek létrehozásában közvetlenül részt vettek.

Az aktivitás növekedését lehetne elérni az önszerveződésre való ösztönzéssel is. Ez abból a szempontból is lényeges, hogy amennyiben egy helyi közösség áll a helyiek ügye mellett, az más hangsúllyal kerül be a köztudatba, mint egy felülről szervezett program. Ugyanakkor ezek természetesen csak együtt, egymást kiegészítve tudnak jól működni.

6.6. EGYÜTTMŰKÖDÉS

A szervezett programok tekintetében nagyon fontos volna az együttműködések erősítése. Mind megalkotásuk, mind megvalósításuk során intenzív, rendszeres és személyes kapcsolattartásra van szükség a résztvevő szervezetek közt. Ez a feltétele annak, hogy az egyes elemek együtt, egymást erősítve működjenek, ne pedig egymástól független, önálló egységekként.

Lényeges volna továbbá a megvalósult rendezvények, rendezvénysorozatok eredményeinek kiértékelése. A kooperáció ebben az esetben is hasznos. A tapasztalok kicserélése és megvitatása a későbbi programok javát szolgálhatja.

Ám az együttműködés nem csak egy-egy programon belül jöhetne létre. Mivel a szociális rehabilitáció műfaja hazánkban még meglehetősen gyerek cipőben jár, egymás tapasztalatainak megismerése még fontosabb lenne. A különböző rehabilitációs programok és módszerek más-más

eredményeket érnek el más-más területeken. Ezeknek a megismeréséből és megvitatásából hosszútávon nemcsak a rehabilitáló szervezetek, de az általuk képviselt emberek is profitálnának.

Ezek tehát a fejlesztésben még meglévő, kiaknázatlan lehetőségek. Kétségtelen, hogy ezeket teljes egészében anyagi okokból nem lehet kihasználni. Mindazonáltal már egy részük megvalósítása is nagy előrelépést jelenthet a rehabilitációban. Ez egy folyamat, tehát nem lehet, nem kell egyszerre mindent megvalósítani, lehet apránként kis lépésekben, de rendszeresen tenni érte.

6.7. FOLYTATÁS

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, mennyire fontos és követendő egy ilyen szociális rehabilitációnak a felvállalása. Kalocsa ilyen szempontból már megtette az első és egyben legnehezebb lépéseket. Ugyanakkor ez a fajta rehabilitáció alapjában véve hosszú távú műfaj. Nem lehet a problémákat egyszerre, egy lépcsőben megoldani. Éppen ezért fontos és érdemes az ilyen kezdeményezéseket folytatni, egyrészt a már megavalósultban rejlő további lehetőségek minél szélesebb kiaknázásával, másrészt pedig újabb pályázatokon való részvétellel.

Ahogy a kalocsai pályázat Akcióterületi Tervében is megfogalmazták, maradtak még megoldandó problémák. Ilyenek a közutak és csatornák helyzete, de akadnak ennél sokkal összetettebb és nehezebb kérdések a terület társadalmi leszakadását illetően.

A már megvalósult fejlesztés tehát alap pillére lehet egy összetett, átgondolt, hosszú távú szociális rehabilitációs programnak, de ez még csak az első lépés.

Remélhetőleg még számos fogja követni.

UTÓSZÓ

A dolgozat megírása után úgy érezzük, egy nagyon nagy témába nyerünk egy egészen kicsi betekintést.

Egy szociális városrehabilitáció utóhatásai legtöbbször egyedi történetek. Ám azzal, hogy egyet közülük alaposan megvizsgáltunk sok olyan összefüggésre, tanulságra bukkantunk, ami általánosan is igaz, általánosan is alkalmazható.

Úgy érezzük, ma Magyarországon ez a típusú városrehabilitáció sajnos a „nem szeretem" kategóriába tartozik. Ugyanakkor úgy láttuk, hogy ezektől rengeteg ember életkörülménye, kilátásai és jövője függ.

Egy ilyen feladatba belevágni nagyon nagy kihívás, jól megoldani pedig hatalmas siker. Itt nem lehet sablonokat használni vagy régi terveket előásni és feldolgozni. Itt csak tapogatózni lehet, rácsodálkozni, megismerni és örülni, ha rátalálunk egy ilyen megfoghatatlan dolog kapaszkodójára. Kapaszkodóra, aminek segítségével egy adott helyen beavatkozni lehet, és amitől a rehabilitáció működni tud.

Ez mindig egyedi történet, de talán éppen ez a szépsége is a feladatnak.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Végezetül szeretnénk köszönetet mondani mindazoknak, akik segítettek minket abban, hogy ez a dolgozat létrejöhessen.

Első sorban a felméréseket, adatfelvételeket szponzorként támogató Kalocsa Város Önkormányzatának, amiért lehetőséget biztosított a kutatásra.

Külön köszönet jár a Habitat for Humanity Magyarország civil szervezetnek, akik a helyszíni vizsgálatok során nyújtottak rengeteg segítséget.

Szeretnénk megköszönni továbbá minden olyan személynek, akik idejüket szánták ránk, hogy egy-egy interjúval árnyalják a bennünk kialakult képet!

Név szerint:

- Alföldi Györgynek, a Rév8 Zrt. munkatársának
- Búcsú Lajosnak, a Kalocsai Vagyonhasznosítási és Könyvvezető Kft. ügyvezetőjének
- Daniel van der Lek-nek, a Habitat for Humanity Magyarország civil szervezet munkatársának
- Farkas Ádámnak, Kalocsa Város Önkormányzata munkatársának
- Fekete Krisztinának, a Kalocsai Rendőrkapitányság munkatársának
- Győri-Dani Lajosnak, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat ügyvezető alelnökének
- Kaltenecker Andreának, Kalocsa Város Önkormányzata munkatársának
- Kálosiné Tóth Katalinnak, a Tarnabodi Gyerekház vezetőjének
- Kováts Ágnesnek, a Viola utcai Óvoda vezetőjének
- Kőszeghy Leának, a Habitat for Humanity Magyarország civil szervezet munkatársának
- Molnár Leventének, a Habitat for Humanity Magyarország civil szervezet munkatársának
- Laczkó Zsuzsannának és Vinkó Annának
- Pintér Ferencnek, Kalocsa Város Önkormányzat, Műszaki Osztályának vezetőjének, a pályázat projektmenedzserének
- Répási Tamásné Rózsának, a Kalocsai Rendőrkapitányság munkatársának
- Sántha Béláné Csillának, a Kalocsai Szociális Alapszolgáltatási és Szakellátási Központ alapszolgáltatási vezetőjének
- Sárkány Csillának, a Rév8 Zrt. korábbi munkatársának
- Szekér Andrásnak, a Habitat for Humanity Magyarország civil szervezet munkatársának
- Szűcs Lászlónak, Kalocsa Város Önkormányzata sportreferensének
- Tóth Emesének és a Kalocsai Művelődési Központ munkatársainak

és természetesen minden ott élőnek, akik a kérdéseinkre válaszoltak!

FORRÁSOK

PÁLYÁZATI DOKUMENTÁCIÓ:

- Új Magyarország Fejlesztési Terv által kiírt Pályázati Felhívás a Dél-alföldi Operatív Program keretében- Integrált, szociális jellegű városrehabilitáció - Kódszám: DAOP-2007- 5.1.1 (2007)
- Új Magyarország Fejlesztési Terv Esélyegyenlőségi útmutató a Regionális Fejlesztési Programok keretében 2009-10 években kiírt pályázatokhoz dokumentuma (2010. március)
- VÁTI Városépítési Kft.: Kalocsa –Integrált városfejlesztési stratégia- Egyeztetett 2008 Tsz.: 4185/2008 dokumentum (2008)
- Váti Városépítő Kft.: KALOCSA-SZŐLŐK VÁROSRÉSZ INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ Akcióterületi Terv- (2009. június)
- A Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Sport-Infrastruktúra Kft.: A Játszva, sportolva megelőzni program Kalocsa Város Önkormányzata területén történő megvalósíthatóságának vizsgálata (2008.)
- Támogatási szerződés – Azonosító szám: DAOP-5.1.1-2f-2009-0001
- Projekt Előrehaladási Jelentések - A projekt azonosító száma: DAOP-5.1.1-2f-2009-0001, Fő kedvezményezett neve: Kalocsa Város Önkormányzata- (2011.02.18-*2011.09.30)*
- Szociális városrehab. Költségmegoszlása II.forduló- táblázat utolsó módosítás (2010.11.03.)
- ÚTMUTATÓ Közvetítő Szervezetek Működési Kézikönyvének készítéséhez városrehabilitáció keretében - www.nfu.hu/download/30462/MKK_utmutato_veg.doc (2012.10.29.)
- Budapest – Józsefváros, Magdolna Negyed Program II., Akcióterületi Terv – Rév8 Józsefvárosi Rehabilitációs és Városfejlesztési Zrt. – (Budapest - Józsefváros, 2008. július 09.) (felelős tervezők: Sárkány Csilla, Molnár Gy. (MNPI); Horváth Dániel, ifj. Erdősi Sándor, Alföldi György
- I.Projekt adatlap „Integrált szociális jellegű városrehabilitációs akciók" c. pályázati felhívásokhoz Kódszám: DAOP – 2007 - 5.1.1/2F-2f
- Váti Városépítési Kft: Anti-szegregációs helyzetelemzés (2008. április)
- Váti Városépítési Kft: Előzetes Akcióterületi Terv
- II.PÁLYÁZATI ÚTMUTATÓ Integrált, szociális jellegű városrehabilitáció c. pályázati felhívásához Kódszám: DAOP – 2007- 5.1.1/2F-2f ÚMFT
- ESÉLYEGYENLŐSÉGI INDIKÁTOROK ALÁTÁMASZTÁSA Projektazonosító száma: DAOP-5.1.1-2f-2009-0001- nyilatkozat Török Ferenc polgármester (2011.febr.18.)
- Új Széchenyi terv projekt azonosítószáma: DAOP 5.1.1.2f-2009-0001- A (fő) kedvezményezett neve: Kalocsa Város Ökormányzata – az esélyegyenlőségek érvényesülésének betartása
- Esélyegyenlőségi Útmutató Regionális Fejlesztési Programok pályázók es értékelők számara (2007. október)
- VÁTI VÁROSÉPÍTÉSI KFT: Integrált szociális jellegű városrehabilitáció – DAOP – 2007 – 5.1.1 KALOCSA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA (2008. június) KALOCSA – INTEGRÁLT SZOCIÁLIS VÁROSREHABILITÁCIÓ PÁLYAZATI FELHÍVÁS a Dél-alföldi Operatív Program keretében Integrált, szociális jellegű városrehabilitáció - Kódszám: DAOP – 2007 - 5.1.1 (2008.01.22)
- PALYAZATI FELHIVAS a Dél-alföldi Operatív Program keretében Integrált, szociális jellegű városrehabilitació - Kódszám: DAOP – 2007 - 5.1.1 (2010.10.20)
- REHABILITÁCIÓS SZAKÉRTŐI NYILATKOZAT Kalocsa városrész rehabilitációjának építési engedélyezési tervéhez 2009. márc.
- Szegregációs Levél KSH- Azonosító szám: DAOP-5.1.1-2f-2009-0001 Támogatási Szerződés

INTERNETES FORRÁSOK:

- www.nfu.hu (2012.10.27)
- http://www.nfu.hu/ugynokseg (2012.október 27)
- http://www.nfu.hu/doc/2153 (2012.10.29.)
- http://www.nfu.hu/igenyelheto_adatok (2012.10.20)
- http://www.nfu.hu/doc/324 (2012. október 27.)
- https://emir.nfu.hu/kulso/jelek/index.php?i_0=120&i_1=122&i_2=124&i_3=126&i_4=132&i_5=222&i_6=103&checked_array=120%2C122%2C124%2C126%2C132%2C222%2C103&view=list&id=13&menu=104&ttipus=telepules&tkod=06442&op_nev=&op_nev_teljes=&id_paly_altip=&kedv=(2012.10.20)
- www.nfu.hu/download/30462/MKK_utmutato_veg.doc (2012.10.29.)
- http://www.kodolanyi.hu/lib/Leirasok/EUkisokos.pdf (2012.10.27)
- www.rev8.hu (2012.10.28.)
- www.maltai.hu/programok (2012.10.28)
- http://www.ksh.hu/nepszamlalas/?menu=1461&langcode=hu(2012.10.27.)
- http://hu.wikipedia.org/wiki/Tarnabod(2012.10.15.)
- http://www.maltai.hu/data/nodes/774/file/sajtokozlemeny_gyerekurkozpont.pdf (2012.10.27.)
- https://www.youtube.com/watch?v=CgKZeVhyQ08 (2012.10.28.)
- https://www.youtube.com/watch?v=tXtawCNb_tw&feature=relmfu(2012.10.28.)
- https://www.youtube.com/watch?v=a59AmUhE8kY&feature=relmfu (2012.10.28.)
- https://www.youtube.com/watch?v=_ymXbApBEZo&feature=relmfu (2012.10.28.)
- https://www.youtube.com/watch?v=zdVbgVBa0Ow&feature=relmfu (2012.10.28.)
- https://www.nfu.hu/download/30462/MKK_utmutato_veg.doc (2012.10.29)

ÁBRÁK FORRÁSAI

1. ábra: saját ábra Kalocsa Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2008) alapján
2. ábra: saját ábra Kalocsa Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2008) alapján
3. táblázat: Szociális városrehab. Költségmegoszlása II.forduló - táblázat utolsó módosítás 2010.11.03.
4. táblázat és diagram: sajátszerkesztés a Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Sport-Infrastruktúra Kft.: A Játszva, sportolva megelőzni program Kalocsa Város Önkormányzata területén történő megvalósíthatóságának vizsgálata (2008.) tanulmány alapján
5. ábra: Magyar Máltai Szeretetszolgálat és a Sport-Infrastruktúra Kft.: A Játszva, sportolva megelőzni program Kalocsa Város Önkormányzata területén történő megvalósíthatóságának vizsgálata (2008.) tanulmány 60.o.
6. diagram: saját szerkesztés Szociális városrehab. Költségmegoszlása II.forduló - táblázat utolsó módosítás 2010.11.03.alapján
7. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
8. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
9. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
10. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
11. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
12. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből

13. diagram: saját szerkesztés a DAOP-5.1.1-2f-2009-0001 kódszámú Kalocsa, Szőlők városrész integrált szociális városrehabilitáció - Megvalósult programok 2011. április-június dokumentum alapján
14. diagram: saját szerkesztés a DAOP-5.1.1-2f-2009-0001 kódszámú Kalocsa, Szőlők városrész integrált szociális városrehabilitáció - Megvalósult programok 2011. április-június dokumentum alapján
15. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
16. ábra: Vinkó Anna, Laczkó Zsuzsanna Tudományos diákköri dolgozat: Kalocsa Mentális térképe a fiatalok szemével
17. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
18. ábra: saját szerkesztés
19. ábra: a http://www.kalocsavagyon.hu/index2.asp webcímen található táblázat
20. táblázat: saját szerkesztés
21. ábra és fotók: saját szerkesztés és saját fotó
22. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
23. ábra: Önkormányzat által szolgáltatott dokumentáció, építészeti terv
24. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
25. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
26. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
27. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből+ saját szerkesztés Kalocsa Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája (2008) alapján
28. fotó: saját fotó
29. fotó: saját fotó
30. ábra: saját szerkesztés
31. ábra és fotó: saját szerkesztés + fotó az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
32. ábra és fotó: saját szerkesztés+ fotó az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
33. ábra és fotó: saját szerkesztés+ fotó az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
34. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
35. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
36. fotó: az Önkormányzat Projekt Előrehaladási Jelentéséből
37. fotó: saját fotók
38. fotó: saját fotók
39. fotó: saját fotók
40. táblázat: saját szerkesztés
41. ábra: saját szerkesztés
42. táblázat: saját szerkesztés
43. ábra: saját szerkesztés
44. ábra: saját szerkesztés
45. ábra: saját szerkesztés
46. ábra: saját szerkesztés
47. ábra: saját szerkesztés
48. ábra: saját szerkesztés
49. ábra: saját szerkesztés
50. ábra: saját szerkesztés
51. ábra: saját szerkesztés
52. ábra: saját szerkesztés

MELLÉKLETEK

INTERJÚK:

- ÖNKORMÁNYZAT – MŰSZAKI OSZTÁLY – **Pintér Ferenc**, a projekt menedzsere
- ÖNKORMÁNYZAT – **Kaltenecker Andrea**
- ÖNKORMÁNYZAT – SPORT OSZTÁLY – **Szűcs László**
- SPORTPÁLYA ÜZEMELTETÉS – **Búcsú Lajos**
- KALOCSAI CIGÁNY KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT – **Sztojka István**
- MŰVELŐDÉSI HÁZ – **Tóth Emese és kollégái**
- CSALÁDSEGÍTŐ – **Sántha Béláné Csilla**, Kalocsai Szociális Alapszolgáltatási és Szakellátási Központ alapszolgáltatási vezetője
- VIOLA UTCA ÓVODAVEZETŐ – **Kováts Ágnes**
- SPORTPÁLYA GONDNOKA
- SZŐLŐKKÖZE – LAKÓK – KERTVÁROSI RÉSZ
- SPORTPÁLYA MELLETT LAKÓK – (jobb környék)
- SZŐLŐKKÖZE – LAKÓK – SZEGREGÁTUM
- GÖDRÖK KÖZÉBEN ÉLŐK
- MAGYAR MÁLTAI SZERTETSZOLGÁLAT – Győri-Dani Lajos, ügyvezető alelnök
- RÉV8 – MAGDOLNA NEGYED PROGRAMOK – Alföldi György, felelőstervező
- MAGDOLNA NEGYED PROGRAM – Sárkány Csilla, felelős tervező

ÖNKORMÁNYZAT – MŰSZAKI OSZTÁLY – **Pintér Ferenc**, a projekt menedzsere

Honnan jött ez a kezdeményezés? Kitől?
- 2007-es város megújítási akciók
- önkormányzat két fronton pályázhatott
- város rehab
- szociális város rehab
- ehhez IVSt kellet csinálni
- az elkészíttetéséhez a KSH adatai kellettek
- szegregációs szempontból is vizsgálták – így két városrész adódott
- így lehetett pályázni

Mi volt a célja?
- A program elején a Máltával vették fel a kapcsolatot
- nekik konkrét elképzeléseik voltak a leszakadó városrészek város megújító lehetőségeiről – élő példával is rendelkeztek
- elképzelés az volt, hogy a feltörekvő generáció szemléletváltásával lehet a problémát megoldani
- erre a máltaiak a sportot és az ehhez kapcsolódó közösség formálás alkalmas
- több hasonló helyen működtetnek hasonló létesítményeket, ahol KÉPZŐK foglalkoznak a gyerekekkel

Mit vártak a rehabilitációtól? Mi valósult meg ezekből?
- az infrastruktúra elkészült
- sajnos az önko. nem tudja megfelelően üzemeltetni
- nincs pénzügyi forrás egy 10-15 év múlva jelentkező problémára

Milyen tapasztalataik vannak? (monitoring? Hogyan?)
- a lakosság ezt úgy reagálta le, ez az egész a cigányoknak lett építve
- ők ezt magukénak is érzik
- az integráció nem jól működik
- szerinte ez kezelhető lenne, ha a városnak lenne arra pénze, hogy nem csak egy felügyelő lenne a gyerekekkel, hanem pedagógusok
- illetve az ott élőket is meg kéne szólítani, hogy a gyerekek iskola után ott töltsék az idejüket
- gondnok csak nyitva tartja
- romák ha bemennek, rendszeresen tönkretesznek bent dolgokat
- nem romák meg félnek, mert megverik a romák őket
- nem jár ő ki oda, de szerinte most inkább kihasználatlan formában működik
- az lenne a szerencsés, ha vki ezt magáénak érezné – ha vki meglátná, mért is épült ez
- vannak olyan elképzelések, hogy átadják a CKÖ-nek – vagy legalább is fölmerült
- ő ezt tartaná ÖK kezelésben, de ez sok pénzbe merül
- a környékbeli gyerekek megszólítása is hiányzik – hogy a szülők el merjék engedni a gyereket
- ennek személy feltételei vannak

ELŐKÉSZÍTÉS:

Milyen nehézségekbe ütközött? Milyen feltételeknek kellett megfelelni?

- maga a pályázat egy újonnan kiírt pályázat volt a Regionális Operatív Programrendszer keretén belül volt
- ezt ekkor írták ki először – még a kiírók is tanulták
- számára szimpatikus program volt
- kellett egy „produktum", ami a szegregációs leszakadást megelőzendő kellett létrehozni
- de emellett a köztér megújítás is része volt
- szerettek volna több utcát, járdát, csatornázást megoldani ennek keretében, de
- magát a kiírást is változtatták a kiírók
- pályázat kiírását a beadás előtti utolsó pillanatban megváltoztatták
- nem lehetett belőle utat felújítani, nem lehetett közmű fejleszteni
- csak parkot, sétányt építeni
- keret összegeket át kellett csoportosítani
- csináltak parkot, felnőtt játszóteret – ami már így feleslegesnek tűnik, de az üzemeltetése sem megfelelő
- belső arányok miatt elég kötöttek voltak a lehetőségei
- pl., az út helyett így lett gyalogátkelő, meg buszmegálló, közökből így lett sétány (térkő+világítás)
- ennek a programnak az lett volna a lényege, hogy egy nagyobb településen, mint Baja vagy Kecskemét egy lakótelepes közeget fejleszthessenek vele

Kiket vontak be az előkészítésbe? Hogyan vonták be őket? volt-e kapcsolattartó?

- lakossági fórumot tartottak
- CKÖ-vel többször egyeztettek
- antiszegregációs program készült – esélyegyenlőségi szakember volt bevonva
- előírt társadalmi kapcsolatfelvétel megvolt
- megvalósítás után a fenntartási költségek a gátjai a programnak

FIZIKAI PROGARMOK
ÓVODA:

Mért pont ez az óvoda?

- mert az az egy óvoda volt a területen
- közszféra funkción belül középület fejlesztésre lehetett pénzt fordítani
- és mivel az oviban volt egy létszámcsökkenési tendencia – ami egyébként azóta megállt – és a tornatermét csinálták meg többfunkciós térré
- mert azon a környéken más közösségi tér nem áll rendelkezésre
- akadálymentes vizesblokkal, külső bejárattal látták el a tornatermet – amikor nem működik az óvoda (hétvégén vagy a nyári időszakban)
- így, hogy a sporttelep sincs kihasználva – pedig van a sporttelepnek egy 40 m2-es tere
- az ovi tere nem multi funkciós teremként működik, mert az megoldható a sporttelepen is, de legalább van a gyerekeknek egy szép új torna terme

Nevelés módszertanban történt-e változás?

- az óvoda nem mint szociális program szerepelt a pályázatban, hanem az infrastruktúrát biztosította volna
- de az előadás sorozatok, soft elemek, amiket egyébként oda terveztek, végül nem ott valósultak meg, hanem a sporttelepen
- de jó helyre került a pénz, mert az egy düledező épületszárny volt

SZOC BÉRLAKÁSOK:

- az önkorm-i bérlakások nem ott voltak a területen
- a helyszínen volt is ebből ellentmondás, mert az ott lakók már évek óta nem fizettek, ennek ellenére felújították a lakásokat
- a fizetési hajlandóság nem növekedett
- holott vannak olyan bérlőik, akik rendesen fizetnek és rá is férne a lakásra a felújítás
- de az akcióterületi lehatárolás miatt erre nem volt lehetőségük
- volt még egy olyan terület, amit szerettek volna megoldani – vigadó sor
    - 24 lakásos társasház – szerették volna a programot oda koncentrálni
    - de a területlehatárolás követelményei és más követelmények sem teljesültek

Ezek már léteztek korábban is és csak felújították őket vagy csak most lettek szoc bérlakások?

Terveznek-e többet? Van-e rá igény?

- városban volna rá igény
- de a bérlakások nagy részében nem fizetnek
- de ha az ott lakókat kilakoltatná, akkor mint hajléktalan probléma jelentkeznének

SOFT PROGRAMOK:

Hogy történt ezek kidolgozása? (kikkel?)

- volt egy minimális százalék, amit rá kellett fordítani a bekerülési költségből
- a beruházás elkészültét követő fél évben „lezongorázták ezeket”
- képzések, stb – kellett volna folytatni őket
- a terület gyengeségeire kellett koncentrálni
- a felmérési adatok alapján megállapított problémákra kellett reflektálnia a programoknak
- integrációs programok – pl roma- nem roma foci kupa

Van-e más hasonló kezdeményezés/ várható-e a későbbiekben?

- ami az akció területen kimaradt, de kellene csinálni mindenképp, az infrastruktúra fejlesztés
- vigadó sori társasház helyzetének megoldása

Városépítészeti szempontból jó helyre került-e? Be tud-e kapcsolódni a város egészébe?

- egy egészséges üzemeltetetéssel be tudna kapcsolódni

Kalocsa, 2012. augusztus 28.

ÖNKORMÁNYZAT – **Kaltenecker Andrea**

Milyen a fejlesztés utókövetése?
- indikátorokkal mérnek
- táblázatok, amiket ki kell tölteni
- hogy mi történik, mondjuk a sporttelepen, azt az adott intézmény üzemeltetője követi nyomon

Ki üzemeltet? Ki dönti el, hogy ki üzemeltet?
- azt hogy ki lesz az üzemeltető az önkormányzat dönti el
- ált az önkormányzat társintézményei v általa létrehozott intézmények az üzemeltetők.

Hogyan történik az utókövetés?
- elektronikus felületre kell félévente feltölteni egy jelentést a közreműködő szervezetnek
- azt tartalmazza, hogy hogy áll eddig a projekt
- ami folyamatban van arról rövid leírás
- utána tevékenységekként, amit a pályázat beadásánál meghatároztál be kell ütemezni
- leírni mi volt a betervezett, és hogy ez mikor valósult meg
- az eltérést meg kell magyarázni
- utána jönnek az indikátorok- adatok pipálása
- minden évben friss adat
- egy formanyomtatvány segítségével – összegzés - táblázat
- fenntarthatóság idejében már csak a táblázatokat kell feltölteni
- bejelentő forma nyomtatvánnyal bejelenteni és indokolni, ha el kell térni ettől
- ki jönnek a közreműködő szervezetek és végigfényképezik a helyszíneket
- darabszámra ellenőrzik az elemeket, és ha nincs meg pótolni kell
- 5 éves fenntarthatósága projektmegvalósulása után - emiatt ezt muszáj pótolni

Mik ezek az indikátorok?
- esélyegyenlőségi és környezeti indikátorok
- ezek vállalások több főt foglalkoztat pl, de ez nem a területre, hanem az önkormányzatra vonatkozik

Készült-e kutatás h ténylegesen hogy és mennyire javított a szoc rehabilitáció a területen?
- elején készült, a végén nem, ami az utóhatását vizsgálja
- az esza tevékenységek után sem

Tervezik, h ezt megnézik az 5 év leteltével vagy ezt a szervezetek mérik?
- nem hiszi, hogy mérik, mert nincs rá se kapacitás, se igény

Van-e terv további rehabilitációra a környéken?
- szoc rehab-ra nem
- csapadékvíz rendezés lesz

Milyenek a tapasztalatai?
- az építkezésről nincs információ, de a soft tevékenységek flottul mentek

Emelkedett-e a környék megítélése?
- nagyon látványosan nem
- de az új infrastruktúra biztos h hasznos
- a település infr. jót tett, közpark + parkoló

Köztudatban mennyire van benne?
- használják a város másik részéről is
- nyilvánosságot is vállalni kellett
- jól működött

Szoc bérlakásokról mit tud?
- csak beindult
- felemás érzéseket kelt, mert fel lett szerelve a vízmelegítő, de nem fizetik a számlát, ezért kikötik a vizet - nem tudják használni
- azokhoz került, akik eleve ott laktak
- arról a területről ezek voltak felújításra érdemesek és az önkormányzat tulajdonában

Kalocsa, 2012. augusztus 28.

ÖNKORMÁNYZAT – SPORT OSZTÁLY – **Szűcs László**

Mikor kapcsolódtak be a programba?
- 2010-ben a polgármester kezdeményezésére
- átadást, megnyitó megszervezése
- kispályás foci bajnokság zajlott ott és edzéseket is visznek ki

Részt vettek-e az előkészítésben?
- megkérdezték a sportpálya tervezésénél (kisebbet akartak)
- öltözők (1 csoport férjen be), a terem nagyobb lett
- a város létesítményét ingyen használják a városi csapatok (régebben voltak fenntartások, de szívesen mennek ki, mert jó a pálya)

Mikortól szerveznek ide programokat?
- a megnyitótól

Hogy döntik el, mi alapján, hogy milyen programok kerülnek megrendezésre?
- a projektben leírt programok+ egyéb városi programok, pl. a roma csapat labdarugó bajnoksága
- a művházzal együtt szervezték a programokat

Kik dolgoznak itt, hányan, milyen feladatok adódnak a fenntartással?
- délután 2 ember (környéki v roma)
- 2010 után 1 ember beszervezése a közmunka programból
- őrzésre
- egy ember kevés, nem tudták használni (a vizesblokkot, meg kell tanítani a kézmosást, WC használatot), ezért kell a nyitva tartás alatt 2 ember
- takarítást , kisebb javításokat is elláttak

A nyitva tartást ki határozza meg, és mi alapján?
- ált du3-tól sötétedésig
- hétvégén szombat 10-estig, vasárnap 10-12 és15-estig, mert arra akarják szoktatni a gyerekeket h vasárnapi ebéd idejében otthon kell lenni
- régen tesi órára is jöttek ide

Kiket céloznak ezek a programok és hányan vesznek részt rajtuk?
- sac.: hétköznapok délelőtt kb 20 tesi óra=100 gyerek és délután 40-50 ha meccs van 100 is
- hétvégén több mint 100

Mivel lehet megfogni, bevonzani a célközönséget a programokba?
- a szerveztt programokra a város más részeiről sőt a környékről is jönnek

Milyen szervezetekkel vannak még kapcsolatban?
- nekik kellett volna kezdeményezni, h megmutassák, h ez kell, de nem volt rá megfelelő humán erőforrás

Mivel lehet segíteni az önszerveződést?
- humán erőforrással
- nem tudja h kell csinálni és mivel jár, de rendszeresen kellene foglalkozni ezzel

Szerveztek-e olyan lehetőséget, hogy a helyiek közelebb kerüljenek a szervezett sporthoz?(edzők, szervezetek)

- néha csatlakozott a csapatba 1-2 gyerek, volt aki be is került a városi csapatba (Méhecskék), de nem rendszeres és szervezett, ad hoc volt
- van egy helyiekből szerveződő csapat a Brazilok

Elindított-e ez a programsorozat valamilyen pozitív változást/folyamatot a környéken?

- gyereknevelésben tapasztalni
- rendőrségi program is volt, ami szerinte pozitív
- de valakire rá kellett volna bízni, h a rendre szoktatás meglegyen

Kalocsa, 2012 augusztus 31.

SPORTPÁLYA ÜZEMELTETÉS – **Bulcsu Lajos**

A pályázat melyik részén kapcsolódtak be a programba, milyen szerepkörrel?

- 2012.április 1-én került át az üzemeltetés, a pályázat lezárulta után

Hogyan üzemeltetik?

- régen 5fő volt, mikor átvették 2 főállású és 1 közmunkásra csökkentették+ kamera, riasztó
- 8-10-ig van ott vk, 3-8-ig van nyitva, nyári szünetben de. is

Mik a feladatok egy ilyen sporttelep üzemeltetésénél, van –e valami speciális feladat a helyből adódóan?

- karbantartás, kisebb javítások, de jellemzően kevés, fűnyírás takarítás rendszeres+ őrzés (az ilyen mértékű más sportpályákhoz hasonlítva is +) a gondnok döntheti el ki megy be és ki nem
- költsége az üzemeltetésnek: kb 500e/ hó-főleg A dolgozók fizetése

Kik használják?

- elvileg bárki, de a gondnok válogat –játszótér, sportpálya előzetes bejelentkezés, progamot lehet szervezni a kalocsavagyon.hu oldalon- ingyenes/bérelni kell
- idén nem (nagyon) voltak szervezett gyerekprogramok
- programok többségét a művház szervezi

Van- e valami amin tervezik, hogy változtatnak?

- Mit gondolnak, hatékony tud-e lenni egy ilyen szabadidős program fejlesztés a szociális rehabilitációban
- hatékony nem, de eredményes igen, ugyanakkor drága

Kalocsa, 2012 augusztus 28.

KALOCSAI CIGÁNY KISEBBSÉGI ÖNKORMÁNYZAT – **Sztojka István**

Milyen szerepe volt a kisebbségi önkormányzatnak a fejlesztésben?
- együttműködő partner
- aláírt támogatói nyilatkozatot
- de megfogalmazásban nem vett részt

Mit vártak a programtól?
- a fejlesztést csak eléjük tették nem nagyon érezték magukénak

Milyen tapasztalataik vannak?
- általában +

fizikai változások – ÓVODA
- nem ezt az ovit kellett volna
- idősek keveredése a gyerekkel nem szerencsés(?)
- gyerekek összetételében nincs változás ennek köszönhetően _ (környék óvodáiban azért történtek mozgások spontán módon pl. divatból)

fizikai – szoc bér lakások
- szerinte rászorulókhoz került, de nem olyanokhoz akik ezt kellően megbecsülik
- a lakhatási körülményeiken nekik csak ideiglenesen javított (állagromlás jelentősnek mondható)
- nincs utógondozás az önkormányzat részéről
- 4 család már eleve ott lakott, az 5 et beköltöztették, nem tudni, mi alapján pont őket
- helyiek be lettek vonva az építésbe

fizikai – sporttelep
- nem volt beleszólásuk a helykiválasztásban
- a szándékkal egyetértett, de szerencsésebbnek tartotta volna, ha a meglévő délutáni foglalkoztató programokat fejlesztik
- tartottak már itt programot – 2 esetet említett
- keveredést segíti
- parkosítás

köztér
- nem volt rá igény
- nem használható – kiv. este bandázásra
- nem gondozza senki
- utca átnevezés – Sztojka Ferenc

Környék megítélése javult-e?
- igen

Soft programok
- igen, és jók, és voltak és vannak már a programtól függetlenül is
- pályázaton kívül igyekeznek az elhelyezkedést segítő programokat csinálni
- építenek ők is a programtól függetlenül

Mit csinálna másképp?
- lakhatási minőség javítása
- munkahelyteremtés

Kalocsa, 2012 augusztus 27.
RENDŐRSÉG – **Répási Tamásné Rózsa és Fekete Krisztina**
Mikor kapcsolódtak be a fejlesztésbe?

- még a pályázat benyújtása előtt kereste meg őket aaz önkormányzat

Hogyan kapcsolódtak be?
- 4 programot kértek tőlük előre meghatározott összegért
- környezetvédelmi, vagyonvédelmi, drogprevenciós programok
- fa és bokor ültetés
- előadásokat tartottak

Kinek szóltak a programok/kik jöttek el?
- általános iskolások és fefelnőttek
- egész város jött
- közöséget ők vitték, nem a helybéliek jöttek

Mit gondolnak, mennyire volt hatásos a program bűnmegelőzés tekintetében?
- van a városban másik sporttelep, inkább azt látogatják
- nem jó helyen van – ettől nem lett jobb a környék
- nem lett kisebb a bűnözés, de
- méréseik nincsenek, csak az egész városra, városrészekre nem
- azér értékelik a helyiek – van egy vezetőjük, Soltész István, aki nem engedi, hogy tönretegyék

Volt már példa bármilyen incidensre?
- rendőrt nem hívtak még rongálás vagy betörés miatt
- Soltész István – önszerveződő polgárőrség vezetője, ő tart a környéken „rendet”

Kalocsa, 2012 augusztus 31.

MŰVELŐDÉSI HÁZ – **Tóth Emese és kollégái**

Mikor kapcsolódtak be a programba?
- csak az esza típusú fejlesztéseknél kapcsolódtak bele
- az első ilyen program a műszaki átadás után egy héttel, 2011 április 10-én volt a sportkomplexum ünnepélyes megnyitója

Részt vettek-e az előkészítésben?
- nem, ők csak ezeket az esza programokat csinálták

Mit vártak tőle?

Mikortól szerveznek ide programokat?
- 2011.ápr.10

Hogy döntik el, mi alapján, hogy milyen programok kerülnek megrendezésre?
- a társszervezetekkel ültek össze és az ő ajánlásaik alapján dőlt el
- itt beszélték meg milyen programok legyenek és kiket hívjanak meg előadónak

Készült-e előzetes felmérés, hogy milyen programokra van szükség?
- nem

Milyen programokat szerveznek, milyen gyakorisággal?
- megkaptuk az összes programot napokra bontva, elemezzük

Kiket céloznak ezek a programok?
- Elsősorban a Kalocsaiakat, de kiemelt szerepe volt az integrációnak („népek összehozásának”)

Hogyan hirdetik a közösség körében?
- Kalocsai Néplapban (naponta jelenik meg), Korona Rádióban, és plakátokon, ami nem kifejezetten a helyszínen (környéken) volt , hanem az iskolákban és a városban kirakva

Mivel lehet megfogni, bevonzani a célközönséget a programokba?
- ?

Érkezik-e hozzájuk kezdeményezés más szervezet vagy magánszemély részéről?
- nem igazán

Milyen szervezetekkel vannak még kapcsolatban?
- az esza típusú fejlesztésekkel kapcsolatban több szervezettel is felvették a kapcsolatot, ezek különböző programokat csináltak a helyszínen.
- KSE- sportrendezvények
- kint voltak a kosár, torna, asztali tenisz, evezők
- (egyébbként van még itt: úszó, evező, karate, birkózó,kézilabda, röplabda, kosárlabda lehetőség
- KEF- kábítószeresek
- Rendőrség (tűzoltóság?)
- KCÖ- nyári tábort szervezet és programokat a Viola Utcai Óvoda multifunkcióstermébe
- Munkaügyisek: előadások- pályakezdőknek és idősebb munkanélkülieknek
- Nagycsaládosoknak:
- vetélkedő, kézműves foglalkozások

Közterületen voltak programok? Parkban?
- nem (szerintük nem alkalmas még rá)

Tudnak-e arról vmit, hogy mennyire eredményesek ezek a programok? Elérnek-e azokhoz, akiknek szánják?

- sikerrel járt a „népek összehozása”- vidámak voltak

Elérnek-e akármilyen kicsi, de érezhető változást?

- nem tudják szerintük a célközönség mentalitásában vannak hibák
- nem nagyon van változás max annyi, h kimehetnek egy szép helyre

Mik a tapasztalatok, mik voltak a legsikeresebb programok?

- 60 órás foci óriási tömegeket vonzott messzebbről (kistérség) is jöttek
- megnyitón a koncertek (country road, vera cruz??)

Mi volt itt korábban?

- illegális szemétlerakó, gondozatlan terület,tűzoltó gyakorlatozó tér, régen vásártér (kirakodóvásárokat és állat vásárokat tartottak itt)
- 6-8 éve szüntették ezt meg régen igazi vásári hangulat, cigány zenészek szórakoztatták az ide látogatókat

ESZA vége 2011 június CKÖ tábor az utolsó 2012 jan 1-e óta nem tartozik a Művház fennhatósága alá.

Kalocsa, 2012 augusztus 30.

CSALÁDSEGÍTŐ – **Sántha Béláné Csilla**, Kalocsai Szociális Alapszolgáltatási és Szakellátási Központ alapszolgáltatási vezetője

Mióta dolgozik a Szőlőkközében? Dolgozott-e máshol?
- nem ott dolgozik, ott lakik
- az alapszolgáltatási kp-ban dolgozik- komplett szervezet
- problémás környék, de nem ez az egyetlen (Vajas parton Harlem, Bürger kert, lakótelepek)

Mik a jellemző problémák?
- idősödő lakosság
- oka h a Kertváros kialakításakor a fiatalok oda költöztek, az idősek itt maradtak
- az olcsón itt maradt házakba cigány családok költöztek
- jelentős cigány lakosság, szegregátum
- ősszel munkanélküli hullám+ nyáron- kilátástalanság jellemző, ami plusz odafigyelést igényel

Mivel orvosolják?
- idősek esetében:
    - szociális feladatok
    - házi segítségnyújtás
    - étkeztetés
    - idősklub
    - télen a háziorvosokkal együtt dolgozva a veszélyhelyzetben lévőkre odafigyelés
- szegény rétegek:
    - először is a feltérképezésük a feladat
    - a nekik megfelelő juttatásokat megtalálni
    - nem támogatják őket közvetlenül pénzzel
    - gyermekvédelemmel együtt dolgozva a gyerekekre odafigyelés- jelzőrendszer szerep
    - gyermekjóléti szolg.- étkezés, ruha hiány, iskolai hiányzások kezelése, ők csak krízishelyzetet jelentenek be

Milyen feladatok tartoznak a munakörébe?
- 1 családgondozó max. 25 családdal foglalkozhat
- gyermekjólétnél max 4
- gyerekekre figyelni nehezebb a nélkülözés
- szoc.problémák miatt magatartási problémák
- esetkonferenciákat tartanak krízis helyzetben
- összes szakember bevonása+külső családtag

Megkeresték-e őket a fejlesztések előtt?
- a gyermekjólétet igen
- alkohol, drogmegelőzést javasoltak
- közösségépítést
- sok részt vevő is volt ezeken a programokon, de nem cigányok nem vettek rajta részt és nem tud róla, h lenne ennek folytatása

Sportpálya hatására érezhető-e változás?
- nem nagyon lát ott senkit
- a szervezett programokra mennek csak
- a pénz, munkahely a szemléletben is érezhető lehetne
- a stabil háttérrel rendelkezőknek ez mentálisan is sokat számítana
- de a szabadidő helyes eltöltésével, csak akkor foglalkoznak, ha az alapvető biztonság megvan

Sikeresebb lehetne-e ez a módszer, ha szakembert is bevonnának?
- abszolút
- nincs elég kapacitás a környék szoc. problémájának a kezelésére

Cigány nem cigány konfliktussal foglalkoznak-e?
- van aki igen (Csupor Péter)

Mit gondol, elindulhat-e a környéken egy önszerveződő folyamat?
- a magyar népesség között talán igen, de a cigányoknál nem a kultúrájuk miatt

Együtt működnek-e más szervezetekkel?
- igen, a CKÖ-vel
- a segítségnyújtásra itt van lehetőség, de sok probléma a CKÖ-höz jön be
- így jobban elérik a felnőtt réteget, lehetőség van a nekik megfelelő szolgáltatásokhoz juttatni őket
- civilszervezetekkel is (Karitat, Málta)
- külterületi ellátással is (tanyagondnokok)

Lehet-e érezni, hogy történt valami a környéken?
- a cigányok érzik, hogy nagy dolog történik az ügyükben
- a nem cigány lakosság nem - „ahová a cigányok oda mi nem”

Kalocsa, 2012 augusztus 31.

VIOLA UTCA ÓVODAVEZETŐ – **Kováts Ágnes**
Mikor kapcsolódtak be a programba?
- pályázat előtt felmérték az épületet (hátsó hészerből lett tornateremszárnyat) és az igényeket is?

Milyen szerepe volt a programban az óvoda fejlesztésnek?
- multifunkcionális terem kiakalítása történt itt a régi tornateremből

Előkészítésben részt vettek-e? Megkérdezték-e őket, hogy mire van szükségük?

Mi a véleménye a megvalósulásról? Ezt várták?
- tágasabb és melegebb lett,
- a szülők nagyon utálták amíg a kivitelezés zajlott az építési területre járatni a gyerekeket

Milyen hatásokkal volt ez az óvoda életére?
- gyerekek összetétele változott-e?
    - emiatt nem
    - korábban 2/3-ad most 1/3-ad cigány
    - ezt úgy lehet elérni, ha személyesen beszéli rá a szülőket
- gyerekszámban történt-e változás? tudhatóak-e az okok?

- látogatási hajlandóság növekedett-e?
    - NEM
- szeretnek-e jobban az új oviba jönni?
    - az ovi nem lett új
- kapcsolódik a fejlesztéshez vmilyen változás a nevelésben korábban nem volt lehetőség a hely hiánya miatt?
- ki tudják-e használni az új helyiséget? tudnak-e bele új funkciót tenni, amire
    - a vizesblokkok túl nagyok az ovisoknak most raktárnak használják
    - 3 hónapig voltak itt programok, azóta csak ők használják
    - ezek a programok sem voltak túl látogatottak (pl egészséges életmód es. alig jöttek)
- részt vettek-e a szülők is a fejlesztésbe? tettek-e javaslatokat?
- jobb lett-e aaz óvoda híre/megítélése?
    - nem ettől változik meg
    - szerinte nem
- azok akik itt voltak a fejlesztés előtt és után is éreznek-e változást?
    - kicsit, de a folyamatot nagyon nem szerették

Sportpályáról a véleménye? használják-e?
- a gyerekekkel nem jár ki
- röplabdaedzéseket tart kint lányoknak
- a helyiekkel néha van atrocitás, de tudja kezelni
- van tekintélye

Kalocsa, 2012 augusztus 30.

SPORTPÁLYA GONDNOKA

Mióta dolgozik itt?
- 1,5 éve – 2 éve szeptemberben nyitották meg

Mik a feladatai itt?
- karbantartás
- füvet nyír, takarít, szerel – mosdókra nem vigyáznak a gyerekek

Mennyire van dolga karbantartással? Mennyi ebből a rongálásból adódó?
- főleg a mosdókban törnek el dolgokat, azokat javítgatja

Mikor nyit ki? Ez mitől függ?
- nem nyit ki amíg nagyon süt a nap, mert ha vmelyik rosszul lesz, az az ő felelőssége

Lehet-e kérni, hogy ezen változtasson? (hamarabb nyisson/ később zárjon)
- nem tőle, hanem az üzemeltetőktől

Milyen a kihasználtsága az egésznek?
- mindig sok a gyerek

Kik járnak ide? Honnan jönnek?
- 80 % helybéli
- 14 éven aluli gyerekek azért jöhetnek csak szülővel, mert nem lehet őket felelősségre vonni
- 3-20 évesig

Vannak-e konfliktusok?
- akadnak, ilyenkor kiteszi azt, aki nem bír magával
- szankciókként pl nem engedi vissza egy hétig az illetőt

Sport pálya kihasználtsága?
- vannak edzések

Kik használják?
- tűzoltók
- kisegítő iskola járt ide rendszeresen, amíg el nem költöztették őket a környékről

Vannak-e edzések, rendszeres sportesemények?
- tűzoltók

Egyéb programok szoktak lenni?
- régen sok volt, de már egy ideje nincs semmi

Kalocsa, 2012 augusztus 30.

SZŐLŐKKÖZE – LAKÓK – KERTVÁROSI RÉSZ

Nagymama és 23 éves unokája
- fejlesztést a cigányoknak csinálták
- rossz a közbiztonság
- rablás a szomszédban
- kis közök lebetonozása rossz, mert szépek voltak, így meg a kerítésük bánta
- nem használják a gyerekek a pályát, mert kötözködnek velük és ellopják a labdájukat
- elnyomva érzik magukat, a cigányok ki vannak emelve
- este nem mernek az utcára menni

Éva
- 2 fia van akik sportolnak de nem itt
- a fia 2-szer volt kint , de nem szeret odajárni, mert elrúgják a labdáját, de azt mondta vannak rendes cigánygyerekek is
- ovi nem igazán érintette őket, bár ide járt a kisebb fia a felújítás után
- a pályát rossz helyre tették , ha messzebb de jobb helyen lenne járnának oda a fiai
- szeret itt lakni, amióta itt lakik megcsinálták az utat ami jó

Csilla
- tartott munkaügyi előadást az ESZA programokban, de kevesebb érdeklődés volt, a rendőrségi v tűzoltósági (?) programok voltak látogatottak
- oviban tartotta, szépen meg lett csinálva a terem, és munkahelyet is teremtett mert több dadus kell
- a fejlesztések jók
- közbiztonsággal elégedett
- 8-10 ház jó közösségben él, de az utca másik végén lakók már nem is köszönnek vissza
- régen a kisbolt és az iskola környékén nagy élet volt, ma már nincs ilyen a környéken
- 11 éve lakik itt, szeret itt lakni (előtte az Eperföldön)
- fejlődés az út és a közök
- csendes és ugyan a híre rossz, de itt élni közel sem annyira, a külső megítélés sokkal rosszabb
- szerinte a cigányok nem nagyon kötözködnek, ill. ha van kötözködés nem biztos h a c. azok
- mert biciklizni a rosszabb környéken egyedül
- a fia szokott focizni a pályán
- szerinte ez egy jó lehetőség az ittenieknek és ősszel tele a pálya
- a fákat hiányolta

Balázs (Csilla fia) kb 20 éves
- szokott focizni a pályán
- csak a helyiek járnak oda
- a focikupát már a Kertvárosi pályán tartják, nem itt, mert jobb, nagyobb és elférnek
- nem tapasztalt balhékat
- lehetett volna ennél jobb helyre is tenni a pályát
- rossz tájolású a pálya, K-NY-i

Marcsi
- a környék jó, szereti, családoknak ideális
- fejlődés nincs kifejezetten
- ovi megcsinálták, de csatorna szag van a mosdóba és nem használják, bezárva tartják
- gyerekek vizesblokkja viszont nincs megoldva
- függöny, játék nincs
- sporttelep: az elején voltak párszor
- tönkretett játszótér, a c. gyerekek nem tudtak mit kezdeni vele (rendeltetésszerűen használni)

- nem mernek arra járni a gyerekek
- nem is engedi el őket egyedül
- változtatna: nem fizikai dolgokon, hanem programok szervezésének kellene lehetőség
- szervezett sportolási lehetőség nincs a környéken, csak a foci van támogatva

SPORTPÁLYA MELLETT LAKÓK – (jobb környék)
20-25 közötti lány:
- nem fél a környékbeliektől
- 19 éve lakik ott
- vannak a túloldalról (cigány rész) is barátai neki és a szüleinek is
- inkább az életformájukat találta nehezebben tolerálhatónak (pl kerítés kontra kutya) mint a viselkedésüket
- játszótér mindig tele
- játszó előtte előttük (tüzérsor eleje)volt a westel torony építésekor kapták vigaszdíjul (1999)
- patkányok vannak, de a háztól mgfelelő higiénés körülmények közt távol lehet tartani

23-28 között anyuka (mentőtiszt)
- 1 éve költöztek ki a belvárosból lakásból egy kertesházba
- fél-egy éves kisfiát hordja rendszeresen a játszótérre – több anyuka gyűlik így össze
- szereti (eredetileg nyíregyházi)

Kalocsa, 2012 augusztus 26-31.

SZŐLŐKKÖZE – LAKÓK – SZEGREGÁTUM

János
- 11 éve lakik itt, nem szeret itt lakni
- ezt a házat is felújították, fűtés szempontjából sokkal jobb
- pálya nagyon jó

Lajos
- 11 éve lakik itt, „tanácsi" lakásban, ezért szeret itt lakni
- felújították
- sportpályát is csináltak, ami jó, csak az a baj h a kisgyerekeket csak szülőkkel engedik be
- fürdőt nem csinálták meg
- kerítést is maguk csinálták

(ezen az egy helyen láttunk szépen gondozott kertet)

Bohóc
- 10-en pár éve lakik itt
- sporttelep jó, ebben a házban ugyan csak egy gyerek lakik, de ő kijár
- szenyvizet bekötötték, de víz nincs már, nem is volt akkor sem mikor felújították
- fürdőt megcsinálták (kissé zavarba jön, mikor meg akarja mutatni, anyukájától kérdezi meg h merre van)
- 4 család lakik itt

János
- 15 éve lakik itt
- ovi jó
- gyerekek az apjukkal mennek a játszótérre
- a "saját ház"-akra is kellene költeni
- féltik a gyereket
- sok a szemét és a gaz
- sok a kutya a területen

Zsuzsika
- ide jár az oviba
- szép lett
- ide jár a barátnője is
- szokott a sporttelepre járni

Ilona
- 5 éve lakik itt, szereti
- tetőcsere, ablakcsere történt a házba
- utólag meszelni kell
- sporttelepről nem hallott
- nincs fürdő, a szomszéd épületben van
- nincs gáz, fával fűtenek
- 6-an laknak együtt, felnőttek mind

Ibolya
- 10 éve lakik itt
- nem rosszabb nem jobb mint volt
- gyerekek járnak a sportpályára
- csatorna hátul (posvány)
- patkányok
- rossz utak

Péter
- 10 éve lakik itt
- sok a rossz gyerek
- nincs nyugalom
- égetik a rezet
- drogosok füveznek a téren „kis suttyók” előfordul kődobálás

Angelika, Kevin László,Klarissza gyerekek
- sokan játszanak
- a rosszakat kiküldik
- délelőtt is próbálkoznak
- vannak rossz gyerekek „barbárok”
    - ablakokat kitörik
    - kukákat kiborítják
    - rongálnak

GÖDRÖK KÖZÉBEN ÉLŐK

Rostásné
- 20 éve laknak itt, itt született
- nem engedik a gyerekeket
- rosszabb
- jobban fest mint régen
- sok a patkány
- a sportpálya helyén régen nádas

Teréz
- ’79 óta lakik itt
- szépen rendbetartott kert, gyümölcsfák
- a környék nagyon rossz
- gyakran kirabolják mikor kórházban van
- régen nem ilyen volt ez a környék
- marad mert ők építették a házat, benne van a munkájuk
- sporttelep: a gyerekek nem ott vannak, hanem itt az utcán
- itt fürdenek
- nem igazán változott semmi mióta megépült a sp.
- édesanyja c , apja sváb, úgyh tud egy kicsit c-ul

Kalocsa, 2012 augusztus 26-31.

MAGYAR MÁLTAI SZERTETSZOLGÁLAT – Győri-Dani Lajos, ügyvezető alelnök

Mit kell tudni a programról általában?

- lakótelepi rehabilitáció
- 10 egynéhány éves
- Békásmegyeren épült az első 2001-ben(?)
- célja: olyan játszóterek, ahol közösséget lehet építeni
- a nagyobb lakótelepeken közösségépítés céljából épült
- jelenleg 13 ilyen van
- kb. 3000 m2-es területen + épület!
- mert márciustól októberig ott folytatódik a munka
- tehát folyamatos jelenlét van
- szociális munkások, játék pedagógusok vannak a gyerekekkel
- a lakótelepeken a rendszerváltás után majdnem minden közösségi funkció, program megszűnt
- előtte minden ilyen program elérhető volt, úgy mint sport, művelődési ház, könyvtár, iskolai szakkörök
- ezek egy része felszámolódott a többi pedig fizetős lett
- ezért azokon a lakótelepeken, ahol sok szegény gyerek él nincsenek számukra értelmezhető programok
- ők találnak maguknak játékot, de ha az nem irányított, akkor az abban fog kimerülni, hogy megkarcolgatják az autókat, ami nekik játék, de mi nem annak tekintjük
- ennek az ellensúlyozására jött létre az akkor még modell kísérlet
- de már évek óta védett!!! szakmai programja a MSZSZ-nak
- már sokfelé ismert a világon – főleg ahol menekült ügy, migráció van
- Mo-n sok helyen jött létre
- sok helyen a M kezdeményezéséből és néhány helyen a szociális városrehabilitációs pályázatokba emelték be szakmai programként
- "a szociális városrehabilitációs programban... a szociális szót hogyha elkezdjük végig gondolni, hogy az mit is jelent, mert a szociális szó az nem kandeláber, az nem járda, nem parkoló, az nem szigetelés. Tehát ezeknek a programoknak mindig kell legyen valami közösségépítő vagy szociális tartalma is."
- Kalocsa részéről is az volt az első felkérés, hogy a szoc rehabban a szociális részt tegyék hozzá
- az első tervekben a M a szociális kielégítéséhez adtak programot
- végül nem ezt hajtotta végre
- nem tudják, mi jött létre, csak azt, hogy az nem máltai játszótér
- játszótér lett, de magát a szakmai programot nem hajtották végre
- ha végre hajtották volna, tudnának róla
- a dolog pikantériája, hogy közben náluk(kalocsa) is választás volt és nem mentek át információk egyik testülettől a másikhoz
- ezt máshol, más városban is tapasztalták

Milyen feltétellel adják át ezt a programot egy önkormányzatnak?

- nagy szeretettel, semmilyennel
- ők egy megvalósíthatósági tanulmányt rendelte és kaptak meg
- amibe a Sportinfrastruktúra Kft, mint közreműködő dolgozott
- tőlük rendelték meg a tanulmányt – ennek voltak olyan részei, amik közvetlenül koncepció terveket készített elő, tehát a tervezési folyamatba is bekapcsolódott
- M a szakmai programot térítésmentesen adja bármilyen önkormányzatnak
- elvileg K is ezt a szakmai programot akarta használni a pályázathoz, hogy használták-e, azt nem tudják, mert ők csak a megvalósíthatósági tanulmány részben érkeztek meg
- ebben a tanulmányban benne volt a M szakmai programja és egy terv, amely eljutott egy bizonyos szintig (talán látványterv lehetet), amit viszont leegyeztettek a M-val

- tehát hogy az a játszótér alkalmas-e arra, hogy M-i legyen, alkalmas-e a szakmai program megvalósítására
- ezt ők így kapták meg, de hogy ebből aztán mit használtak meg, arra nekik már nem volt befolyásuk
- nem tudják, hogy ténylegesen a tervből vagy programból használtak-e valamit
- de ténylegesen az a program nem valósult meg, mert az egy jogilag védett program, ahhoz kellett volna a M együttműködése
- ez azt jelenti, hogy minimum a szakmai felügyeletet a M kellene, hogy biztosítja, de nem feltétlenül működteti
- van olyan, ahol más szervezet működteti a M programja mellett és a M szakmai felügyeletével
- felügyelik, hogy az történik-e, amit megálmodtak, kutattak és aminek megvannak az eredményei
- azok az eredmények, amikhez lehet társítani azokat az indikátorokat, amiket a pályázatban esetleg valaki vállalt
- két féle képen szokott ez megvalósulni
- A) a M az üzemeltető, az önkormányzat pedig a tulajdonos
- B) valakit közösen kiválasztanak, akit alkalmasnak találnak a szakmai program működtetésére – általában egy helyi civil szervezetet és működtet, de a M szakmai felügyelete mellett
- mivel K egyik sem áll fenn, ezért ott biztosan nem az ő szakmai programjuk megy
- mindkét esetben vannak ennek anyagi vonzatai
- a B verziónál nem sok
- pl: ha a saját módszertanuk felügyeli egy játszótérnek a működését – ez annyit jelent, hogy ők részt vesznek a játszótér programjain évente párszor, illetve meghívják a továbbképzésekre az ott dolgozó szoc munkásokat, pedagógusokat
- összességében anyagi konzekvenciája nekik több van, mert nekik kell ezeknek a képzéseknek, utazásoknak a költségeit viselni, tehát a részvételből adód költségek őket terheli (önkormányzat)
- de a M ezért külön pénzt nem kér, de csak addig lehet a M-i emblémát kint tartani, amíg ez a felügyelet biztosítva van
- vagy amíg az a szervezet úgy működteti, ahogy azt ők elgondolták

Fel se merült egy ilyen együttműködés?
- nem, de, kettős
- a megvalósíthatósági tanulmány azért készült, mert ez felmerült
- de a későbbiekben őket nem kereste senki meg
- a játszótér létrejöttéről azért tud, mert mi megkerestük
- meg volt róla győződve, hogy vagy nem adták be a pályázatot, vagy nem nyerték meg
- több város is pályázott, összesen Kalocsa, Veszprém, Tatabánya, Pesterzsébet, Dunaújváros és Orosháza, akik közvetlenül arra készültek, hogy ezen (ugyanazon!!!! de ez egy DAOP-os, szóval nem lehetne elvileg ugyanaz más régióban is, csak máshol is ugyanazt írták ki!!!) a pályázaton indulnak
- ezek közül Veszprém és Tatabánya nem tudott beadni pályázatot, a Dunaújvárosit pedig elutasították
- onnan tudták, ha vki nyert, hogy az értesítette őket, hogy akkor menjenek, csinálják
- K ilyet nem tett
- ők nem mennek ezek után külön, mert egy civil szervezetről van szó, van dolguk elég így is
- tehát az első fázisban a M munkája ott lezárult, hogy a megvalósíthatósági tanulmányhoz hozzájárultak
- ott sem kértek ezért pénzt
- ha jól emlékszik ennek a díja a Sportinfrastruktúra Kft-nél is olyan 300 ezer forint nagyságrendű volt a tanulmány, ami kifejezetten a tervezési díjak voltak
- a többi önkormányzat pedig, akik nem nyertek vagy értesítették vagy nem

- ez a pályázat megint megnyílt, de már csak meghívásos alapon és van olyan aki újra beadta Veszprém, Tatabánya és Dunaújváros és mindhárman újra megkeresték a M-t
- megint úgy adták be, hogyha megnyerik, akkor együttműködnek
- de ha megnyerik és mégse azzal nem tudnak mit kezdeni

Konkrétan ki kereste meg őket önk vagy a Sporti Kft?
- a S Kft nem kellet, hogy megkeresse őket külön, mert már évek óta együtt dolgoztak
- amikor ez a pályázatírási hullám volt, akkor legtöbbször az önk kereste meg a M-t és ők vitték a S Kft-t, hogy vele állapodjanak meg
- mert a pályázat írási munkarészt a M nem, de a S Kft meg tudja csinálni nekik
- tudják biztosítani a szakmai programot h
- ha a S Kft-vel állapodnak meg, akkor a M azt tudja biztosítani, hogy térítésmentesen átadja a programot és a szükséges egyeztetéseket is lefolytatják
- b verzió, hogy sok esetben már a S Kft kereste meg az önkormányzatokat, akik pályázhattak, hogy ha pályáznak ők M+ S Kft szívesen részt vennének ennek kidolgozásában
- van aki ezt kérte, van aki nem
- hogy K mi volt, azt nem tudja pontosan
- ő intézte, de ő nem járt lent, de a kollegái igen
- több olyan város volt, aki megrendelte ezt a szolgáltatást, kért ilyen tanulmányt, fontolgatta a pályázatot, de végül nem adott be pályázatot pl: Eger, stb…
- tehát több ilyen tanulmány ment ki, mint amennyiből pályázta lett
- a tanulmány része a területfelmérés
- ez nem park szerű, nem közterület vagy méret függő
- hanem hol van a közterület – ahol nincs lakó terület, ott nem lehet közösséget építeni „nehéz vendégekből közösséget építeni”
- fontos szempont, hogy milyen a lakóközösség ott, ahova kerül a játszótér
- milyen az összetétele, hány gyerek, milyen korosztályok
- vannak mérési szempontok pl: hányan jutnak el a játszótérre a főútvonal keresztezése nélkül
- milyen oktatási, gyermekvédelmi intézmények vannak a környéken, akiknek szolgáltatni tud
- ezekhez képes terveződik meg egy ilyen játszótér
- szoros együttműködés van az ilyen (szociális, egészségügyi és oktatási ellátó rendszer) intézmények és a játszótér közt- ez a program egy jelzőrendszerként is működik
- ennek vannak egészen másfunkciói, mint egy hagyományos játszótérnek
- „Maga a játszótér az egy kelepce. azért van, hogy a gyerek magától be karajon jönni oda. egyébként meg a célja az, hogy egy értékközvetítés mellett egy közösség építő programba ő magától jöjjön be és ne máshova menjen”
- tehát a játszótér egy eszköze a közösség építésnek, de nem célja a programnak
- pl ilyenkor az önk kijelöl 3-4 helyet, ahova a játszótér kerülhet, ők arról bekérik az adatokat a népesség nyilvántartóból, oktatási int-ből, szoc intézményekből stb…
- kiválasztják a leginkább alkalmas területe
- és csak utána tervezik a játszóteret
- ez általában nehézkes, mert a játszótér tervezőknek nem tanítják ezt a szemléletet (hogyan kell megtervezni egy parkot, játszóteret terveznek, nem intézményt), szempont rendszert – mert itt nem egy játszóteret kell tervezni, hanem egy intézményt, aminek van egy feladata
- ebből vannak viták
- már van olyan tervező akit addig nyúztak, hogy már tud ilyet tervezni

Miben más egy ilyen játszótér vidéken?
- semmiben
- tul. képen egy kicsit olyan, mint egy franchise rendszer
- nincs különbség a funkciójában vidéken sem, mivel ugyanarra a problémára reagál
- egy szegregátum már más kérdés, de alapjában ugyanazokat a problémákat hordozza az általunk megcélzott korosztályban, mint egy lakótelepen

- tehát ilyen szempontból nincs érdemi a különbség
- ahol sok cigány gyerek van a környéken, ott a szakmai program tér el ettől, a szociális munka tartalma lesz más, de építés és felszereltség tekintetében, nincs különbség
- de ilyen helyen sokkal nagyobb a jelző és az integrációs szerepe
- de ilyen különbségek adódhatnak a célcsoport eltérő életkorából is pl ahol főleg kamaszok vannak
- az adott csapatot ezekre az egyedi helyzetekre, karakterekre kell felkészíteni
- a szakmai program olyan mint egy doboz, amiben meg van, hogy mit kell éppen előhúzni az adott helyzethez, hogy arra lehessen építeni
- erre a szakmai program fel van készülve, a stábot meg felkészítik
- egy ilyen korai időszakban még nincs eltérés
- a kivitelezés időszakában már ki szokták jelölni a stábot, aki ott lesz
- ugyanis a kivitelezés kb. 2 hónap és nem lehet készen sokáig zárva tartani, mert a gyerekek úgyis bemennek
- a lehető legrövidebb időn belül a kivitelezését követően át kell adni
- ezért a kivitelezés idejét használják arra, hogy a stáb már képzésen vesz részt, és már jelen van a közösség életében
- ebben az időszakban lehet már kb feltérképezni ténylegesen kik lesznek a használók, milyen családok élnek milyen szociális háttérrel
- erre lehet illeszteni aztán a programot
- ez a nyitás előtti 2 hónapban és a nyitás utáni fél évben zajlik
- a képzés egyrészt elméleti, másrészt gyakorlati
- a gyakorlati már működő, de hasonló problémákkal foglalkozó (azokkal, amik már ilyen korán kiderültek) M játszótereken van
- van aki az építésnél már otthon is van

Hogy áll össze egy ilyen stáb?

- meg szokták hirdetni
- helybélieket alkalmaznak kifejezetten, ez alapérték
- fiatalokat keresnek
- a hosszú szakmai tapasztalat nem hátrány, de nem is előny
- általban fiatal pedagógus, szociális munkás vagy játék pedagógus végzettségűeket keresnek – diplomások
- ill középfokú gyermekfelügyelő, vagy hasonló képesítéssel bíró munkatársakat
- itt a felügyelet és a játék szervezése irányítása az alapvetően elvárható
- általában 3,5-4 ember dolgozik egy játszótéren, hogy költségvetéséből működtetni lehessen
- de ez szombat vasárnap is nyitva van
- nyáron 9-19, télen 10-17-18
- ehhez kb ennyi ember kell, hogy lefedje, kevesebbel nem lehet
- így mondhatják el, hogy mindig egy ember jelen van nyitástól zárásig
- ha zűrös a terep 4 vannak és sűrű időszakban átfedések vannak és ketten dolgoznak egyszerre

Mennyire fontos a személyes kapcsolat a stáb és a helyiek közt? Kell, hogy már előtte is ismerjék stáb tagokat

- nem, mert ez az intézmény mindenképp újdonság lesz, mindegy kit vesz fel
- a hangsúly inkább arra kerül, hogy pl tud egész nap szabadtéren dolgozni, meg legyen a szakmai végzettsége és legyen aktív és befogadó eléggé
- ha bármelyiket hiányosnak ítélik, nem veszik fel
- ált-ban több jelentkező van. mint hely, több diplomás, mint kell
- az új embereket aztán intenzíven be kell vonni az egész csapatba
- illetve folyamatosan ellenőrizzük és képezzük őket

- általában ők szokták kérni, hogy miben volna szükség vmilyen továbbképzésre, szakmai tanácsra
- ehhez keresnek ők szakembert, aki erről tart nekik egy előadást
- külső segítség + egymástól is tanulnak
- amit vki kitalál, az az egész rendszernek értékévé válhat
- ez egy önfejlődő rendszer
- tehát a csapat együtt keres egy egységes megoldást adott problémára, amit onnantól lehet használni

Ahol létrejött ilyen együttműködés az önkormányzat és a M közt, ott az hogy működik?
- pl Orosháza
- a M kötött egy megállapodást az önkormányzattal, hogy az önk tulajdonában lévő játszóteret üzemelteti a saját szakmai programja szerint
- az ebből adódó indikátorokat be is emelte a pályázatába, amit a M-i játszótér könnyen teljesít
- az üzemeltetés költsége a pályázat alatt a pályázati forrásból jön, utána pedig már az üzemeltetési költségek egy részét a M magára vállalja
- a fenntartási és őrzési költség az önk-é
- a szakmai programhoz a M próbál meg forrást felkutatni – pályázat vagy adomány, stb
- ezt a szakmai programot közösen finanszírozzák
- ez azt jelenti, hogy a teljes üzemeltetési költség 40%-ban van együttműködés és 60%-ot az önkorm egyedül visel
- van olyan település, ahol a 40% egészen a M viseli és van, ahol együttműködés van
- pályázati időszak alatt viszont szó sem lehet erről, akkor az önkormányzat viseli a terheket

Elképzelhető-e, hogy egy ilyen játszótérből az önkormányzatnak profitja legyen?
- nem, ha M-i
- ha csak sportpálya, akkor igen
- nem kell feltétlenül M-i játszóteret csinálni pl Győrben sportcsarnok van
- a célcsoportban van különbség
- az általuk megcélzottak esetén még térítési díj sem, mert ez alulról szűkíti a célcsoportot
- és ők pont a legalsó szegmenset célozzák meg
- ezt az önkormányzat, vagy más források kifizetik helyette
- tehát itt vki nem a pénzéért szolgáltatást vesz igénybe, hanem az a valaki szolgáltatást élvez
- ez a két célcsoport nem baj ha elválik

Szervezhet oda programokat így az önkormányzat?
- szervezhet, de nem kérhet érte pénzt
- sport egyesület is, stb…
- a létesítmény kihasználása a környékbeli intézményeknek ugyanúgy egy lehetőség, min a gyerekeknek
- pl délelőtt csak a játszóház és kis gyerekek része van kihasználva 0-4 évesekig
- ilyenkor beengednek intézményeket – ez térítésmentes, de időbeosztás szerint
- ez az épületben is lehet, vannak külső foglalkozások pl tanórák, szakkörök, foglalkozások
- egy integráns része elvileg egy oktatási gyermekvédelmi rendszernek
- pl a családsegítő is tarthatja itt fogadóóráját

Szülőnek kell a gyerekkel jönnie?
- beengedik szülő nélkül, de gyermek felügyeletet nem vállalnak
- nyilván adott kor felett
- oka, hogy ha elengedték, akkor jöhet, ha nem és nem tudják hol van, akkor legalább jobb helyen van, mint máshol ezért próbálják bent tartani

- a közösség építés fontos része, hogy a szülők is teremtsenek kapcsolatot és bízzák rá egymásra a gyereket
- ebben segítséget és támogatást nyújtanak

Milyen más intézményekkel vannak még kapcsolatban? Milyen módon?
- jelző rendszer szerepük van
- a megfelelő szinten és helyen jeleznek, ha észreveszik
- ezt a szülővel és gyerekkel is megbeszélik
- ha a szülő ettől elzárkózik, akkor nem teszik, kiv ha a gyerek egészségéről, biztonságáról, fejlődéséről van szó
- általában az intézmények vezetőivel vagy a gyermekvédelmi felelősökkel tartják a kapcsolatot
- családsegítő, gyermekvédelem és a szoc szolg-tal, ha közös az „ügyfélkörük" pl orosházi játszótér közelében családok átmeneti otthona van- az ő szoc munkásaikkal tartják a kapcsolatot
- ezeket a gyerekeket is integrálni próbálják
- ezt a jelenséget pl nem is gondolták előre

Kapcsolódnak más programok a Játszva megelőznihez?
- a mobil játszótér pl
- ez kifejezetten kistelepülésekre
- - A játszva megelőzni játszóteres programja kifejezetten városban működik csak
- a játékot kell odavinni, megteremteni rá a lehetőséget, de nem feltétlen játszóteret építeni
- megszűntek vidéken a gyerekprogramok, ma már nagyon sok helyen semmi sincs (még búcsú sem)
- hiányzik az irányított közös játék
- a gyerekeknek játékra adnak lehetőséget, a szülőkkel meg beszélgetnek

Milyen elemei vannak egy szakmai programnak?
- definiálni kell a célcsoportot és az eszközrendszert, pedagógiai módszert
- milyen eredményeket várnak tőle és milyen adminisztráció segítségével mérhető
- de ezek minden játszótérnél változnak
- mérésekből visszacsatolás történik, de jellemzően belső dolog

Mennyire hatékony, mikortól lehet érezni a hatását?
- történt-e változás azt viszonylag gyorsan észre lehet venni
- h közösség épült-e azt lassabban
- ha megépül egy M játszótér a látogatottsága nagyon nagy, tehát közvetlen haszna- itt vannak a gyerekek- rögtön van
- az igazán mérhető közösségi hatások kb 3-4 év után kezdenek világosan látszani, amikor az első korosztály, aki ide jött játszani kimegy a játszótérről
- később visszajönnek dolgozni, programokat szervezni
- gyorsabban mérhető, h a szülők milyen aktívak 0,5-1 év

Mennyire tud a játszva megelőzni egy szociális rehabilitáció alapja lenni?
- rehabilitáció alapja nem tud lenni, eszköze tud lenni
- a rehabilitáció egy nagyon komplex történet, semmi nem lehet egymagában az alapja
- lakótelep rehabilitációt közösség rehabilitációnak tekintik
- ilyen értelemben a jm egy nagyon jó eszköze ennek, jó eredményeket képes felmutatni, de nem minden célcsoportot tud megszólítani
- nem univerzális eszköz, nem lehet rá alapozni, de bizonyos célcsoporthoz ez egy nagyon jó eszköz

Mi történhetett itt?

- Dunaújváros pl
- beadták a pályázatot, de nem nyerték meg
- megnyitották megint a pályázatot, nagyon közeli határidővel, így az előzőhöz nyúltak, de nem volt fogalmuk arról, h mi van az előzőben
- megkérdezték a M-t h ők tudják-e, h miért vannak benne
- megpályázták a M-i játszóteret a M nélkül
- megszületik vm ami lehetne az is, de nem az lesz

Utólag belelépni?

- lehet, de ezt a város nem fogja finanszírozni
- Kalocsán ez lehetne? megvizsgálnák, de lehetséges
- de ez más felállás
- mert ha ott vannak a megnyitásnál akkor ők a házigazdák
- ha birtokba vették már, akkor azt mondani h ezt innentől én üzemeltetem nehéz, de itt el kell telni min2 évnek h a M legyen házon belül
- nagyon fontos a rezsim kérdése
- ha letesznek egy sportpályát mindig lesz egy csoport akié a vezető szerep, ha nincs kitalálva, kitalálja a környezet
- ezt módosítani nagyon sok konfliktussal jár
- ezt a szülők kedvelik, mert így a konfliktus egy külső személy (rezsim) vállalja fel
- konfliktusok száma egy pontra koncentrálódnak

Budapest, 2012 október 3.

RÉV8 – MAGDOLNA NEGYED PROGRAMOK – Alföldi György, felelőstervező

Milyen módszerekkel vizsgálták a rehabilitáció hatását?
- több módszerrel is próbálták, de ez nehéz ügy
- azt lehet mérni, hogy hány házat újítottak fel, vagy hány közteret tettek rendbe
- de azt borzasztóan nehéz, hogy az emberekkel milyen hatást értek el
- 2004 óta dolgoznak ezen gyakorlatilag folyamatoosan, kis megszakításokkal
- most úgy néz ki, hogy folytatódni fog (MNP III.)
- elve azt mondták,15-20 éves program
- ennyi kell ahhoz, hogy egy ilyen terület felemelkedése elniduljon
- ehhez ugyanakkor az is kell, hogy a városvezetés és a közösség is egységesen kommunikáljon a szegény rétegek felé
- a másik megszorítás az eredmények mérhetőségében a gazdasági válság
- tehát egy olyan lokális program hatásait, ami az emberek jólétét, az emberek közösségét próbálja meg elősegíteni, azt alpvetően befolyásolja, hogy nekik van-e mit enniük, vagy nincs
- a támogatások csökkentése ezt még tovább nehezíti
- tehát ha azt próbálják mérni, hogy jobb lett-e az embereknek, mióta köztük tevékenykednek, ezek a hatások nagyban befolyásolnak
- a városrehabilitáció tehát csak bizonyos korlátok közt tud működni
- csináltak több igényfelmérést 2005, 2007 és 2010-ben
- azt próbálták bennük mérni, hogy elért-e már az embereket a rehabilitáció hatása
- a 2010-es vizsgálatoknál jelentek meg már olyan eredmények, amik azt mutatják, hogy a romlás megállni látszik

Hogy néz ki egy ilyen igényfelmérés?
- most kezdték el a MNP III-at és abba egy borzasztó részletes anyagot írtak ebből
- le van benne írva, hogy mi határozza meg a terület népességét, társadalmát
- iskolai végzettségek, foglalkoztatottság, munkanélküliség, háztartások jövedelme, támogatások, lakáshelyzet, bűnözési mutatók, szegregáció
- ebből készült egy összefoglaló anyag (Ifj. Erdősi Sándor, szociológus
- kérdőíves az igényfelmérés
- olyasmikre kérdeztek rá; hogy az emberek, hogy érzik magukat? mik a lakáspreferenciáik? mit szeretnek a kerületben és mit nem? milyen tanfolyamokon venne részt?
- később ezeket értékelik ki
- hány embert kérdeztek, hány válaszolt, hány nem
- ilyen felmérésnél azt mérik foglalkoztatás kapcsán, hogy mit szeretnének az emberek, milyen képességek birtokában vannak?
- az alacsony iskolázottság pregnánsan elmondják, hogy milyen bázisa van a lehetőségeknek
- közbiztonság is nagyon nehéz része a szoc rehabnak
- ennek kapcsán a rendőrséggel vannak együttműködésben – szomszédsági rendőrség
- ilyen kérdőívekkel lehet bemérni, hogy a programok által, milyen változások történtek

Az igényfelmérések módjára van valamilyen megkötés?
- ők 500-500 fős mintákkal dolgoztak mindhárom felmérésnél – ez már reprezentatívnak számít
- egy közgazdász-szociológus kolléga foglalkozik ezekkel (Ifj. Erdősi Sándor)
- ő állítja össze a kérdőíveket és nagy társadalomkutató intézetek végzik a lekérdezést
- két mintát vettek – egyet a M negyedben, egyet az Orczy Negyedben
- az egyikben folynak a programok, a másikban nem és az a kérdés, hogy a kettő közt milyen különbségek vannak
- az a nehéz, hogy a városoknál a szoc rehab nem a szeretet kategória, kivéve pár helyet
- a városoknak ez kötelező elem – megyei jogú városoknál 7 milliárdból 1 milliárd csak szoc rehabra használható fel

- ez az 1 milliárd minden városnál bent van, nem csinálja senki
- először lokalizálni kell a problémákat
- ugyanakkor elmondható, hogy Mo-n a középosztály nagyon zárt a szegényebb rétegek felől, ezért nagyon ritkán érzékenyek erre a problémára
- a 8. ker. azért kivétel, mert itt mérhető az egyik legnagyobb összefüggő szegény terület és ennek már környezeti nyomai is vannak
- ezért annak idején a politikai testületek egyet értettek abban, hogy vmit teni kell és ezért kaptak egy elég erős felhatalmazást
- de ahogy enyhül a helyzet egyre inkább erősödik az a felfogás, hogy a rendőrség felől közelítik a problémát
- a város nem biztos, hogy mindig meg akarja ismerni az igényeket
- nem biztos, hogy az emberek el tudják mondani, hogy mit szeretnének
- ezért nagy a felelőssége azoknak a szakembereknek, akik megpróbálnak ebben segíteni
- ők nagyon sok programban vettek részt és minden ilyenbe belerejtettek egy igényfelmérést
- úgy csinálják meg a kérdőíveket, hogy mindenről kapjanak vmi visszajelzést
- Teleki téri piac építésekor is egy ilyen igényfelmérés készült
- IVS-re és ATT-re vannak előírások (nfü honlap)
- csak indikátorokkal lehet mérni a társadalmi változásokat
- az iskolázottság az egyik ilyen igazi fokmérő – ahol nagyo alacsony az iskolázottság az nagy valószínűséggel szegény terület
- a másik pedig a jövedelem
- vannak még a 18 év alatti szülő nők száma, bűnözés, támogatások mértéke
- nemzetközi szakirodalom is ezekben méri az ilyen helyzeteket
- a változások meg nem jelennek meg
- egy ilyen rehab nem látványos – nem a homlokzatokat csinosítgatják, hanem a házakat próbálják élhetővé tenni pl gépészet

Egy ilyen mérést mennyivel a program lezárulta után lehet vagy érdemes elkészíteni?
- közben is érdemes
- szoc rehab nem egy olyan dolog, amit le lehet zárni, csak elkezdeni lehet
- az ilyen mérésekre nem kapnak pénzt az önkormányzatoktól
- de nélküle „ugrás a sötét semmibe” bármilyen program megcsinálása
- ezért ők ált-ban két évente mértek
- 2005-ben volt az első – kezdő státusz felmérése
- a szocerhab nem rövidtávú műfaj, kb 10 év, ami kell neki
- 1-2 évenként muszáj mérni
- de az első 1-2 mérésen még nem lesznek változások

Államegóvás tekintetében van-e valami módszerük?
- az EU-s pályázati rendszer főleg az új építést és a rövid határidejű felújításokat támogatja
- az emberekben az él, hogy a programot, a tervet kell gyorsan megcsinálni és utána nem foglalkoznak vele
- pedig az az igazi kérdés, hogy hogyan tud ez fennmaradni
- a MNP-oknál elérték, hogy 400 önkormányzati bérlakást felújítottak
- ők elkezdtek egy ún. „kvázi társasház” programot, aminek az a lényege, hogy minden ház érezze úgy, hogy az a sajátja és ennek állítottak fel egy szabályrendszert
- cserébe ők segítenek abban, hogy kinek kell szólni, ha vmi nem űködik, hogy kell leolvasni a vízórát stb…
- ilyen estekben az önkormányzat adja a lakást, kvázi mint egy „nagybácsi”, az ember meg mint egy rossz „kisfiú” rugdossa
- nagyon kevés ház az, ahol kialakul egy közösség
- ehhez általában kell egy karizmatikus személyiség, aki ezt viszi
- onnantól ugrásszerűen megváltozik a ház állapota

- ezért próbáltak a lakókból közösséget szervezni, de ez nagyon nehéz – nem azért laknak együtt, mert együtt akarnak lakni
- zöldudvar programokat csinálnak – a felújítások után a lakókkal együtt csinálták meg az udvarokat – arra amit maguk csináltak sokkal jobban vigyáznak
- ezek következtében, ha nem is szerették meg egymást, a minimális kapcsolatok kialakultak
- önkormányzatnak azért van felelőssége a lakásokért
- de nem tud mást tenni, mint hogy próbál szankcionálni, de ez nem túl hatékony
- nagyon sok ember él nagyon kicsi helyen, ami nagy feszültségforrást jelentenek, amit általában a ház érez meg
- ez önkormányzati oldalról meg úgy néz ki, hogy az emberek nem becsülik meg azt, amit kaptak
- ezért már a felújításkor próbálják összeismertetni az embereket egymással, illetve most a III-ban még egy évig van forrásuk arra, hogy a szoc munkásokat fizessék
- az ilyen társadalmi dolgokban az a nehéz, hogy ennek van egy saját dinamikája, amit csak terelgetni lehet

Mennyire lehet módosítani a terveket ezeknek a változásoknak megfelelően?
- lehet változtatni valamennyire
- folyamatelvű tervezés kell
- EU-s pályázatoknál egy jól megalapozott ATT-vel meg lehet találni azt a 3 pontot, aminél beavatkozni kell
- de jelen pillanatban a hazai gyakorlat az, hogy a kiírás alapján készül el a pályázati anyag és nem fordítva
- jellemzően pályázat író cégek készítik el őket
- de ha van egy olyan IVS, ATT, ami tekintettel van ezekre a folyamatokra, akkor lehet találni egy olyan 24 hónapra vonatkozó programot, aminek lesz hatása
- tehát az ATT-ben már nem kell változtatni
- az IVS-nek kell rugalmasnak lenni
- és később ebből kell kiválasztani jól az elemeket
- ez a nehéz feladat
- a város nem arról szól, hogy szebb legyen a város, hanem arról, hogy jobb legyen az embereknek, akik benne élnek

Milyen a Rév8 szervezeti felépítése?
- megyei jogú városoknál meg a 10 000 főnél nagyobb lakosságú városoknál az IVS mellett kötelező projektszervezetet felállítani
- a Rév8 ilyen szempontból atipikus eset
- városfejlesztő szervezet, ahol szociológusok, építészek, építőmérnökök, szociális munkások
- csúcsidőben 36-an voltak
- egy olyan önkormányzati oldalon álló szervezet, ami az önkormányzattól elkülönül és tud integráltan foglalkozni a problémákkal
- az önkormányzat ágazati felépítésénél fogva nem tudnak projektet generálni
- Hollandiában ezt úgy oldották meg, hogy létrehoztak egy integrált városfejlesztési irodát
- ezt ők kihúzták az önkormányzatból és csak egy „maradékát” hagyták bent
- azért hogy a kommunikációt felerősítse a polgármesteri hivatallal
- és közben ők(Rév8) kezdtek tárgyalni a társszervezetekkel, többi önkorm-tal, stb…
- saját szervezetüket pedig projektekre bontották
- vannak szakmai felelősök (társadalmi, gazdasági és műszaki) és vannak projektmenedzserek = mátrix szervezet
- „ne csak gyorsan és elkészüljön, hanem jó is legyen”
- bár ők annyira kicsik, hogy néha egy ember volt szakmai felelős és projekt menedzser is
- ezt azért tehették meg, mert mindenkinek más az alapvégzettsége
- ez létre tudna jönni egy önkormányzaton belül is

- de ezeket van, hogy csak formálisan állítják fel
- ezért előfordulhat, hogy a programok elmennek egy irányba
- a lakossági kapcsolat tartás meg kimerül a fórumokban
- amiből valójában senki nem tudott meg semmit
- a másik dolog, ami az EUs pályázatok hibája, hogy már a beadáskor meg kell lennie az építési engedélyekig mindennek
- ezek után már nehéz az emberek igényeiről tárgyalni
- az önkormányzatok többnyire úgy gondolkodnak, hogy vannak ötletei, és ha kap rá pénzt, akkor megvalósítja
- az EUs alapelv ellen szemben az, hogy csináljon az önko. vmit, amit akar és ha már halad vele, akkor ad hozzá pénzt
- Mo-n nem igazán csinálnak semmit, amíg nem biztos a pénz, mert mi an ha nem nyernek…
- minden szoc rehabbal foglalkozó szervezet azt mondja, hogy ez egy 10-15 éves folyamat, amit nem lehet rövid távon finanszírozni
- hosszabb távra kéne leszerződni kevesebb pénzből, de azt folyamatosan
- pl azt mondani, hogy itt 10 évig van évente ennyi pénz
- és akkor le lehet ülni az emberekkel tárgyalni
- a másik probléma, hogy ezeknek a házaknak nagy része magántulajdon, azt pedig nem támogatja az EU
- ezért az önk-nak szoc bérlakásokat kéne csinálni, de azt nem merik bevállalni

Budapest, 2012 október 11.

MAGDOLNA NEGYED PROGRAM – Sárkány Csilla, felelős tervező

Milyen más szoc rehbokban vett részt a Magdolna előtt (M)
- magdolna volt szerinte az első igazi szociális városrehab prog., ami megvalósult
- kidolgozásban és megvalósításban vett részt 2003-2011-ig

Miért szociális a rehabilitáció?
- a város rehab egy műszaki megújítást jelent = házak felújítása, közterület rendbetétele és ezzel a város visszanyeri az eredeti vagy annál jobb állapotát a mai viszonyoknak megfelelően
- „a SZR-nál a műszaki megvalósítás nagyon fontos, de az csak egy eszköz, tehát nem az a cél. Nem az a cél, hogy szép legyen a város, hogy szépek legyenek az épületek, hanem az a cél, hogy azok az emberek, akik ott laknak, azok jobb helyzetbe kerüljenek. Hogy az a terület, amelyik lepusztult, az azáltal legyen jobb, hogy az emberek, akik ott élnek ők… ő általuk, együtt legyen jobb. Tehát itt az ember van a középpontban, a társadalom és a rehabilitáció az csak egy eszköz ahhoz, hogy a társadalom az ott egy kicsit javuljon, fejlődjön. ”

Milyen eszközök vannak még egy szociális rehabilitációban a műszaki megújításon kívül?
- mivel itt emberekről van szó, sok olyan technikát kell alkalmazni, amivel az embereket be lehet vonni, amivel az emberekkel el lehet hitetni, hogy van értelme vmit tenni, és hogy nekik is tenni kell
- cél az ő aktívvá tételük
- ehhez minden eszközt be lehet vonni
- pl: közösség fejlesztés, közösen részt venni programokban, pl házfelújítás
- közösségi programok, mint oktatási program, kulturális program
- ezzel lehet az embereket megnyerni

Mik a tapasztalatai, mennyire működnek ma ezek Mo-n?
- kérdezzük a kollegákat
- mindenkinek más a véleménye
- ő úgy gondolja, hogy nem csak Mo-n, de általában is nagyon nehéz a szegény rétegeket aktivizálni
- minél szegényebbek, annál nehezebb
- mert mindenkinek egyéni stratégiája van a megélhetésre és a másikban nem partnert látnak, hanem riválist
- ezért nehéz az összefogást megvalósítani – rámutatni arra, hogy ha mind ugyanazt akarják és együtt csinálják, akkor többet lehet elérni, mint külön-külön
- amíg van vki, aki őket összefogja, moderálja, mentorálja addig nagyon nehezen, de működik
- ha ez az ember kiesik pl RÉV, akkor ez szét esik
- az önszerveződés ebben az esetben nem működik
- vagy nagyon-nagyon sok munkával
- nagy a bizalmatlanság, nincs jövőkép – így egy olyan program, aminél nem lehet biztosat ígérni, arra nehéz rávenni az embereket
- nem optimista, de ettől függetlenül meg kell próbálni, mert más út nincsen

Mekkora az a beavatkozás, ami el tud indítani egy folyamatot, katalizátor tud lenni?
- ezt nagyon nehéz megmondani
- „Nem is biztos, hogy az a fontos, hogy mekkora az (a beavatkozás) ami beindít (egy változást), hanem fontosabb a folyamatosság. […] Tehát, ha van egy olyan szervezet, amelyik folyamatosan jelen van – és ugyanazok – és folyamatosan valamit tesz és tudják, hogy ők holnap is ott lesznek és holnap is lesz valami, az szerintem sokkal fontosabb, mint az elején valami nagyot megcsinálni.”
- nem is a mérete a lényeg, hanem a folyamatosság
- pl mindig vmi kis beavatkozás

- vagy egy szervezet folyamatosan jelen van – és ugyanazok!!!
- ha az emberek tudják, hogy ők(szervezet) holnap is ott lesz, és holnap is tesz vmit
- ez fontosabb, mint vmi nagyot csinálni az elején
- ő azt hitte régebben, hogy ez elég lesz és majd megy magától, de már nem így látja

Hogy nézett ki ez a folyamat a M-nál? Hogy indult és hova futott ki?

- másik kulcsszó a szociális mellett, az integrált = egyszerre több program is
- közterület, épület, oktatás, foglalkoztatás, vállalkozás = komplex programok
- 4 ház felújításával kezdtek
- valóban a lakók bevonásával
- lassú volt a folyamat, nem egyszerre csináltak meg mindent
- pl a lakók csináltak egy pincetakarítást, akkor ők megcsinálták a gépészetet
- lassan, nem volt sose minden tökéletes, nem volt teljes felújítás
- emiatt a lakók nem voltak elégedettek, mert mindig többet/jobbat várták
- nem a megvalósultnak örültek, hanem hiányzókat sérelmezték
- azért a négy háznál sikerült az eredetihez képest sokkal stabilabb lakóközösséget létrehozni és lakhatóbb lakóházakat létrehozni
- aztán jött a Mátyás-tér felújítása több ütemben
- utána újabb lakóházakat, többet
- de itt már nem sikerült bevonni a lakókat, nem volt rá eszközük

Milyen eszközök vannak az emberek bevonására?

- ez egy folyamatos szociális munka
- social entrepreneur = szociális vállalkozó (úgy, mint entrepreneurship=vállalkozó szellem. a szerk.)
- olyan munka, amikor szociális eszközökkel próbálják szociálisan rászorultakat rávenni arra, hogy valamit csináljanak
- ez nem olyan, mint a klasszikus szoc. munka – ez azt vizsgálja, hogy milyen támogatásokhoz lehet még hozzájuttatni a rászorulókat
- hanem őt kell rávenni, arra, hogy vmit csináljon
- ez más fajta munkát és más fajta tudást igényel a szoc mukás részéről
- kell az, hogy kicsit értsen ahhoz, amire rá akarja venni az embereket
- pl a kiút programban az, hogy hogyan tudnak vállalkozni
- Mnál meg hogy részt vegyenek a felújításban aktívan
- a hagyományos szoc munka nem kíván aktivitást!
- az egész szoc rehabnak ez a lényege szerinte, hogy az embereket arra rávenni, hogy vmit csináljanak
- ennek nálunk még nincs hagyománya, nem tanítják, kevesen csinálják

Kik csinálják?

- akik bekerülnek egy ilyen programba pl révesek
- szociálisan érzékeny ember tudja csinálni, de kell vmilyen szakmai háttér pl ő, mint építész ebben tud segíteni
- meg kell tanulni az emberekkel való bánásmódot, kommunikációt
- csak úgy lehet tanulni, ha az ember ezt csinálja

Hogyan lehet az embereket megtanítani arra, hogy hogyan kell vállalkozni? Hogyan lehet aktivitásra bírni?

- ezt csak akkor lehet, ha ő is akarni fogja, vagyis hogy neki ebből vmilyen haszna származik majd
- ha magától nem érzi, hogy neki ez jó lesz, akkor fel lehet neki vázolni
- neki tudnia kell, hogy ez mért lesz jó

Ez a négy ház esetén hogy nézett ki?

- meghirdették a házaknak, hogy ha részt vállalnak, akkor segítenek
- 4-et tudtak kiválasztani
- ezek klasszikus belsőudvaros bérházak voltak
- ott a lakókkal el kezdtek beszélgetni – feltételek meghatározása, feladatok meghatározása, és felosztása – ők mit tudnak ebből vállalni
- így a többedik alkalommal sikerült őket megnyerni pl a pince takarítás közösen
- az emberek, akik addig nem nagyon nem beszéltek egymással, együtt tettek vmit
- nem mindenki vett részt! kb 30% vett részt, a többi nézte
- ebből adódtak gondok – aki dolgozott, az úgy érezte, hogy kell ezért vmi többet kapnia, mint annak aki csak nézte
- az önzetlenség nincs jelen
- ezzel ők ott szembesültek, mint problémával – nem tudnak arányosítani
- ennek a rendszerét sztenderdizálni kell vhogy – előre megmondani, hogy ki mit kap
- Mnél ez utólag történt, ami nem volt jó

Volt vmilyen feltételhez kötve a segítség? Volt ez vhogy rögzítve?
- a bekapcsolódás önkéntes alapon ment
- de a házzal kötöttek egy együttműködési megállapodást
- tehát, hogy milyen munkákban vesznek majd részt konkrétan
- minden háznál egy-egy ember kiválasztódott, aki egyfajta vezetővé vált és onnantól felállt egy struktúra
- azért ez is kétélű dolog, hogy eg adott vezető mennyire képviseli a házat, vagy mekkora részét képviseli a lakóknak
- egy közösség fejlődés lépései

Mennyire szükséges a személyes kontakt? Kell, hogy ugyanaz az ember menjen ki mindig?
- abszolút, csak íg működik
- náluk ezt dani csinálta végig, ő volt a stabil pont
- nehéz az ideális távolságot megtalálni az emberekkel
- kell az a távolság, hogy még tudjon rá hatni, miközben nem csorbul a tekintélye
- mert kívül kell maradni, ahhoz, hogy az ember segíthessen

Mi változott a később házaknál?
- a 4 háznál az volt a szerencse, hogy fővárosi támogatás volt
- és már a szerződés is úgy lett megkötve, hogy a lakók bevonása beleférjen az ütemezésbe, pénzügyi elszámolásba
- a második ütem eu-s pályázat volt
- szigorúak az előírások és az elszámolási rend
- és nem volt arra lehetőségük, sem emberük, hogy minden házzal ilyen személyes kapcsolatot hozzanak létre (12 ház)
- nem volt olyan a kollégák hozzáállása és ennél nagyon fontos a személyek elkötelezettsége
- eu-s pályázatnál be kell adni egy műszaki tervdokumentációt, ütemezést és költségvetést, ami megvalósul – ettől eltérni nem lehet
- ebbe nem fért bele a lakókkal való együtt dolgozás

Mondható az hogy ez az eu-s pályázatok hátránya?
- az eus pályázatoknak ez hátránya, hogy ezt a fajta szociális társadalmi munkát nem támogatja még akkor sem, ha az szocrehab
- ebben a léptékben nem tud segíteni

Lehetne ezt valahogy a kiírás módosításával kiküszöbölni?
- meg lehetne valósítani, ha több ütemben…
- de nem tudja

- a közbeszerzési eljárás miatt kifutottak az időből és már nem jutott idő meg pénz pl egy közös udvarfelújításra
- ha olyan munkák vannak, amikben az emberek részt tudnak venni, akkor meg lehetett volna csinálni
- tehát ha fordított sorrendben történnek a dolgok
- előbb a ház és utána jönnek azok a munkák, amik nincsenek benne egy ilyen közbeszerzési eljárásban
- meg lehet csinálni, csak nagyon-nagyon bonyolult
- elvileg az eus pályázatok támogatják, csak a nagyon szigorú ütemezés nem teszi lehetővé

Miért pont a Magdolna negyed?
- Józsefváros stratégiájában meghatározott negyedek vmilyen arcult, állapot, jellegzetesség szerint
- két olyan terület volt, ami nagyon rossz állapotban volt – M és Orczy
- ők választották a Magdolnát

Hogy íródott meg a program?
- voltak előképeik, hogy mit kéne csinálni
- külföldi előképek, tapasztalatok, megvalósult példák
- ő az angolokat nézte főleg
- többen írták meg

Mik a program kulcsfontosságú elemei?
- erről sok vita volt köztük
- műszaki felújítás mindig kell a lakhatás miatt
- ha az épület nagyon rossz állapotban van, akkor a lakások sem tudnak érdemben megújulni
- ha az épület rendszerei vezetékek, aknák, kémnyek rossz állapotban vannak, azok visszahatnak a lakásra
- az volt a cél, hogy ezeket a fő rendszereket tegyék rendbe
- és akkor ezekre egyenként rá lehet majd csatlakozni
- azért ez sok pénz
- szoc rehabnál a soft programok kevésbé költségesek, de kevésbé látványosak is
- náluk pl még kevésbé volt az, mert homlokzatokat nem újítottak
- prioritások szernt dolgoztak – gépészet, elektromosvezetékek, függőfolyosó, kémények
- ami ahhoz kell, hogy a ház biztonságos legyen
- belső homlokzatok a vezetékek miatt meg lettek csinálva
- ami még fontos, de sokszor nem futotta már rá, a hőszig meg a nyílászárók

Mért pont lakóépületekkel kezdtek?
- mert az az, amit az ottlakók először megéreznek, ami ténylegesen javít a körülményein
- amíg a sajátja nincs rendben,a ddig a közterület nem fogja érdekelni
- de a köztér is nagyon fontos, mert ott tudnak összejönni
- középületnek a Kesztyűgyár készült el

Létre jött a bevonás a köz-ös dolgoknál?
- mátyás-téren az ülő dombokat az ottani gyerekek csinálták a Erdelyi utcai iskolában önkéntesen egy hétvégén a tornateremben
- ez is pályázati pénzből, vmi civil szervezettel – ezt nem értettem, hogy ki
- próbálkoztak az iskolánál is, hogy a nevelésben is változzon vmi
- ez nem igazán sikerült, mert az ilyen intézmények nehezen fogadnak be újfajta gondolkodás módot
- a kesztyűgyár elég intenzíven indult
- mert sok pénzt tudtak rá pályázni, a programokra

- sok civilt próbáltak bevonni
- hátrányos helyzetű roma gyerekekkel való foglalkozás
- azért a fele így is bedőlt
- nehéz az ilyen gyerekekkel sikeres programokat megvalósítani
- volt dráma foglalkozás, sport, tánc, harcművészetek, kézműves foglalkozások
- nem mindenki értett a gyerekek nyelvén és nem minden kötötte le a gyerekeket

Lehetett-e átvenni tapasztalatokat a Horánszky utcai házba?
- nagyon más a kettő, mert a H a palota negyedben van
- mindkettő önkormányzati intézmény – ez azért rányomja a bélyegét (pénz, személy)
- a vezető személye a legfontosabb – ez határozza meg a profilját, szellemiségét
- a M-val az a baj, hogy nagyon elment cigányház felé, szinte csak cigány programok vannak
- eredetileg egy vegyes profilt akartak, de azt nagyon nehéz megvalósítani
- sokat dolgoztak ezen az elején
- annyit lehetett tenni, hogy szerveztek olyan progarmokat, ami főleg a nem cigáynok tudtak kihasználni
- arra rájöttek, hogy egy adott programon belül nagyon nehéz integrálni
- amit tenni tudtak, hogy szerveztek mindkettőnek saját programokat, így a ház legalább vegyes maradt
- csak a nagyobb eseményeken lehetett ez megvalósítani, ha elég ismert előadót hívtak pl
- hogy a fiatal értelmiségiek is elhozzák a gyerekeiket pl a budai értelmiség, de az ottani kispolgárok, nem jöttek

Voltak-e konfliktusok a házfelújításoknál? Hogy mért pont azokat a házakat újítják?
- a 4nél nem, mert az önkéntes alapon ment
- a 12nél nem tudja
- a lakók elég passzívak voltak
- a házak tisztén önkormányzatiak voltak – kevés ilyen van amúgy
- a társasházaknál volt inkább ilyen konfliktus (7 db)

A Kesztyűgyárnál az ESZA után mi tartotta életben a programokat?
- az önkormányzat megfinanszírozta
- szerényebb költségvetéssel, de tovább tudott működni
- továbbra is próbálnak pályázni
- csökkentett létszámmal, de működik

Milyen más szervezetek kapcsolódtak be?
- főleg civilekkel dolgoztak együtt
- bűnmegelőzési programban a rendőrséggel együtt
- drog prevenciós programban a Megálló csoporttal dolgoztak együtt
- az egyik programban hajléktalanokat közmunka keretében foglalkozatott az egyik józsefvárosi szervezet pl
- sok olyan program volt, amit ők találtak ki, szervezetk meg, de más szervezetek vettek részt benne, működtek közre – pályáztatták őket
- családsegítőkkel dolgoztak együtt
- iskolákkal
- ÁNTSZ-szel

Mi kell ahhoz, hogy a program ténylegesen is integrált legyen?
- hogy a programok meg is valósuljanak
- ne csak pipák legyenek egy táblázatban
- nagyon komolyan vették ezeket, hogy az eredeti céljaiknak megfeleljenek
- ez mindig azon múlik aki csinálja

- „mi hoztuk létre az integrációt” – ők voltak a projekt szervezet
- nagyon sok pontját nem csak kiadták, hanem részt vettek a megvalósításban
- „a programok ne menjenek el egymás mellett, hanem egymást erősítsék és mindenki tudjon mindenről és ha lehet, akkor azokat az embereket, akiket az egyik programban megismertünk, azokat a másikba is bevonjuk, meg a harmadikba is bevonjuk. tudjanak róla, tehát hogy a kommunikáció valósuljon meg a különböző programelemek között. Ezt meg tudtuk csinálni, mert egy cég voltunk és az egy cég elég kicsi ahhoz, nem úgy mint egy önkormányzatnál, ahol osztályok vannak és az egyik osztály nem tudja, hogy mit csinál a másik és mindenki csinálja a magáét sokszor párhuzamosan és nem segítik egymást. Ezt egy cégen belül meg lehetett csinálni, mert egy-egy emberről volt szó és ahhoz, hogy összekössük nem volt egy nehéz dolog. Ha ez intézményesül, akkor nehezebb.”

Mindezek tapasztalatával, hogy állna neki egy újabb rehabilitációnak?
- most már több mindent tudnak, látják, hogy mi lesz a kimenet, ezt akkor még nem tudhatták
- most már látják, hogy mi az, amit bele lehet tenni és mi az,amit nem
- meg kell tudni mondani az elején, hogy mit várnak a programtól
- kinek mi a feladata, mit kell beletennie és ezért mit kap cserébe
- ezeket pontosan meg kell tudni határozni és ez ebben a formában meg tudják valósítani
- ha nem tudnak konkrétat mondani, akkor azt gondolják bele amire ők vágynak
- és ha nem azt kapják, akkor elégedetlenek lesznek
- tehát a kommunikációra fektetne sokkal nagyobb hangsúlyt
- abban gyengék voltak
- nem tudták elmondani, hogy pontosan mi ez, mit várnak el, mit tudnak adni
- ez gyengesége volt
- ők se tudták pontosan akkor
- azzal kezdené, hogy kitalálná, hogy hogyan kell ezt kommunikálni, mit kell mondani, hogyan kell mondani és ezt folyamatosan

Budapest, 2012 szeptember 21.